

Augustin & Joseph Lémann

LA PROTSESIO KONTRAW JESUO EL NAZARET

(Jura analizo law Tenakh, Mishna, Talmud kaj aliaj dokumentoj)

2011

INDEKSO

	Klarigo de nekutimaj nomoj kaj vortoj	6
	Tselo de la jena eseo	9
	PRITAKSO DE LA PERSONOJ	
1.	Konsisto de la Sanhedrino	11
2.	Jura limigo je-de dĵiaj povoj	17
3.	Morala valoro de individuaj judĵistoj	21
3.1	La Tŝambro de Pastroj	21
3.2	La Tŝambro de Klarigistoj	27
3.3	La Tŝambro de Pliadĵuloj	34
	PRITAKSO DE ILIAJ AGOJ	
4.	Faktoroj kiuj malkaŝas ilian fiintentson	39
4.1	La unua kunveno privata	39
4.2	La dua kunveno privata	41
4.3	La tria kaj ofitsala kunveno	43
5.	Juraj protsedoj devigaj law Moseo	45
5.1	Tagoj kaj horoj malpermesitaj	46
5.2	Pridemandado de la atestantoj	47
5.3	Pridemandado de la akuzato	48
5.4	Defenda pledado	49
5.5	La judĵado mem	49
6.	Lezifoj dum la nokta kunsido	51
6.1	Temposituigo	51
6.2	Unua pridemandado fare de Kajafa	51
6.3	Deklaroj de la akuzantoj	53
6.4	Dua pridemandado fare de Kajafa	55
6.5	Tria pridemandado fare de Kajafa	56
6.6	Mortkondamno prononsita de la Sanhedrino	57
7.	Lezifoj dum la matena kunsido	61
7.1	Motivo por dua siedĵado	61
7.2	Nova sed nur supraĵa pridemandado	62
7.3	La Sanhedrino ripetas sian verdikton	62
	KONKLUDO	67
8.	Kiu do povis esti tiu eksterordinarulo ?	68
9.	Zaxaria 12,13	69
10.	Psalmo 21 (22)	71
11.	Postparolo de la tradukinto	73

Novaj Terminoj

*abrotala	sublima
*anaparimo	interdikto
*avrumo	oro
*dolmetŝi	interpreti
*elmete	ekskluzive
*erspekte	respektive
*espekti	atendi ke realidžos
*furietsa	furioza
*geneardžo	generacio
*hierorektro	prefekto
*katadukti	redukti
*klastifi	kasacii
*kornokapro	kapreolo
*KWO-	nobla, malo de FI-
*lezifi	malobei iun ledžon
*lufto	aero
*luri	logi
*madžistro	magistrato-2
*no	determinanto de propra nomo
*obitelo	patro+patrino+infanoj
*objektetsa	objektiva
*proikeyristo	prokuroro
*proiskripti	preskribi
*vatro	akvo

Tŝiuj komentoj inter {akladoj} estas faritaj de la tradukinto.
La enfrazigo estas tute libere farita, sed tute kunforma kun la enhavo
kaj la signifo de la originala teksto.

Referoj al la Malnova aw Nova Aliantso estas law Bibliaj kutimoj

La datoj donataj estas tiuj ofitsale aktseptitaj law la gregoriana kalendaro,
sed law la detalaj indikoj de A.C. Emmerick oni devas situigi la morton de
Jesuo pli frue, nome je la xx PD law gregoriana retrokalkulo.

La frontpadža gravuražo estas de Gustave Doré.

Originala titolo

Valeur de l'assemblée qui prononça la peine de mort contre Jésus-Christ

1876

Konsultebla en la retpadžo livres-mystiques.com

Fotokopia reeldono

Socii Sancti Michaeli, Gent (België)

1975

Traduko el la frantsa al Uniespo

(kun ellaso de apudtemaj partoj kiaj leteroj al la Vatikano)

fare de

Manuel Halvelik

2011

Klarigo de nekutimaj nomoj kaj vortoj (M.H.)

Flavius Josephus – Latina nomo de Josef ben Matitjahu ha-Kohen (37-100 AD). Plej grava juda historikisto, law propra eldiro devena el pastra familio. Kiel alta ofitsiro li partoprenis en la granda juda ribelo kontraŭ la romenaj okupadantoj, kiu ribelo fiaskis kaj kuntrenis kompletan ruinigon de Palestino kaj džia belega templo en Jeruzalemo. Li idžis militkaptito, poste liberigita fare de Imperiestro Vespasianus, kiu alte estimis liajn kapablojn kaj donis al li romenan tsivitanetson sub nova latina nomo kaj kun tšiu džia tsivilaj rajtoj. En Romo, kie li restadis džis sia morto, li skribis ampleksan raporton pri la juda milito – *de bello judaico* – en kiu li admonas al sia gento plu ne rezisti al la Romenoj, tšar la malvenko kaj ruinigo estis la volo de Dio. Poste li verkis ancoraw pli faman historikon de la Juda popolo ek-de mondokreo – *Antiquitates Judaicae* – destinitan al nejudoj. Oni dženerale taksas lian verkon tiel fidinda, ke ancoraw aktuale, post 20 jartsentoj, aperas tradukoj. Tamen, multaj Judoj konsideras lin nur kiel perfidinton.

Idumeo – Helena nomo por hebrea **Edom**, regiono sude la la Morta Maro kie lodžadis beduinaj triboj, posteuloj de Esau (kies kromnomo ja estis Edom), kiuj plurajn fojojn malamikis al la Israelidoj. Ilin anstatawis en la sesa džis kfara jartsento avandate la Nabatanoj. Post la falo de Jeruzalemo en 70 PD, plu ne estas parolo pri tiu lando.

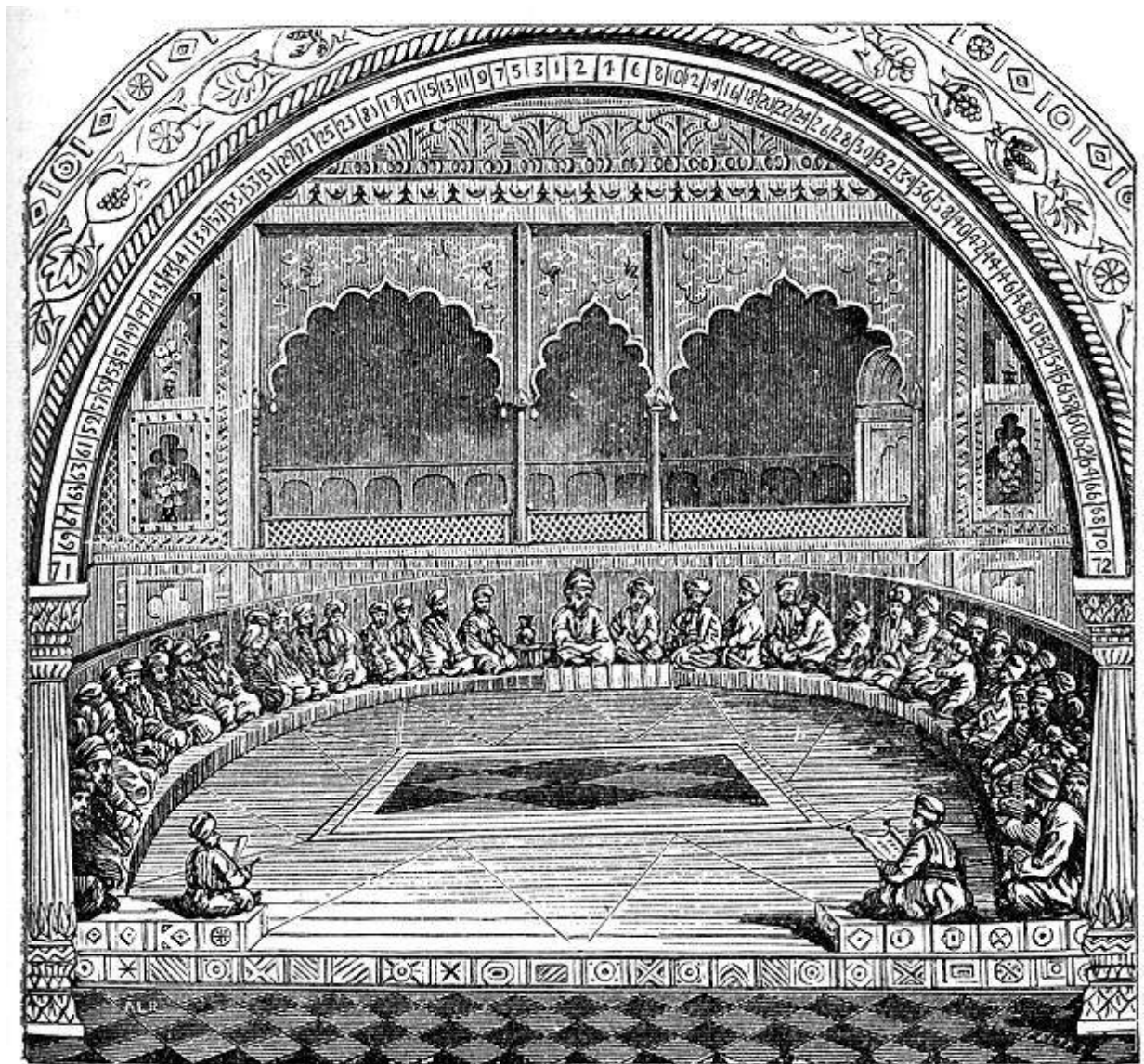
ius gladii (*Leghom Glawes*) - “Rajto de la Glavo” – En romena juro la plej alta aŭtoritato, nome la rajto kondamni akuziton al morto aŭ senkulpi tiun. En la tempo de Jesuo tiu ekstrema rajto estis forprenita de Israel, en si mem jam biblia signo pri baldawa apero de la Mesio.

Mišnao - La unua tšefa skriba realigo de judaj traditsioj parole transdonitaj, kromnome “Buštraditsio”. Kompilata de Judā ha-Nasi tširkaw 220 AD kiam, pro persekutoj, tiu buša traditsio riskis perdidži. Rabenaj komentoj pri tiuj tekstoj, same kolektatis en la *Gemara*. Kune tiuj kompilažoj konsistigas la Talmudon, kiu estas la tšefa religia kaj vivnorma fundamento por aktualaj Judoj, pli konsiderinda kaj konsiderata etš ol la fakta *Tenax* (Malnova Aliantso de la Biblio).

Sadukismo – Religia sekto kaj politika partio, plej suktsesa inter la juda pastraro, kiu kredis nek je vivo eterna, nek je egzisto de spiritoj, kio pravigis al homoj estidži ritšaj kaj profiti el tšiu džuažoj de la vivo. Kontraŭuloj de la partio de Farisajoj.

Tacitus (Publius Cornelius) – Romena konsulo, historikisto, kaj oratoro (56-127 AD). Li skribis pri imperiestroj kaj aliaj romenaj potentsuloj, samnivele kiel pri ordinaruloj, kaj tiel liveris fidindan lawfaktan bildon pri la vivo kaj homoj en lia epoko.

Talmudo (Hebree “Instruo”) - Religia bazlibro de la Judaro, kun diskutoj kaj opinioj de rabenoj, kolektitaj tra la jartsentoj, pri ledžoj, moralo, filozofiko, kutimoj, kaj historiko. Dži konsistas el du tšefpartoj: la **Mišnä** (ek-de 200 PD) kaj la **Gemarä** (ek-de 500 PD). Dži estas tiel kolose ampleksa, miloj da padžoj, ke judaj fervoruloj bezonas sep jarojn por džin tralegi de komentso džis fino, unu padžon tage. Enfunde estas dawrigo de Farisajismo.

Kunsido de la Sanhedrino

Augustin kaj Joseph Lémann

Tselo de la jena eseo

Inter la juraj tribunaloj de la homa historiko, responsaj ankaw por la posteularo, estas unu kun respondetso eksterordinare grava: la judžista asembleo kiu funtsiis en la lastaj tagoj de la vivo de la juda popolo kiel memstara natsio.

Dži portas en historiko apartan nomon, tiun de **Sanhedrino** aw **Synhedro**; estis dži kiu judžalvokis kaj kondamnis Jesuon el Nazaret.

Pronontsi antaw Israelidoj tiun nomon egalas, law ili, rememori la asembleon plej klera, plej justa, plej honorinda, kiu iam egzistis. Malbenon al tiu kiu kuradžus, en tŝeesto de siaj samreligianoj, esprimi plejetan mallawdon pri la membroj aw la agoj de tiu asembleo. Li ne povus esti pli kulpa ol se li ofendus la *Kwokeston de la Interligo.

Tamen, la Israelidoj, estas demando tŝu ili verfunde konas tiun iaman religian kaj sotsian tribunalon, kiun ili tiel alte estimatas {sed kiun ili eŝ ankoraw en la dudeka jartsento ne suktseŝis restarigi}.

Ni riskas aserti ke ne.

Oni ja ek-de infanadžo al ili instruas respektegi džin; sed tio kio dži reale estis kaj kion dži faris, ili ne stias. Terura malstio, trudata de rabenismo ! Estas apliko de la esprimo de la apostolo Pawlo: *perforti la veron* [Rom.1,18].

Ni intentsas, petante la helpon de la Plejaltulo, disŝiri tiun vualon, por ke niaj samreligianoj fine ekkonu la nudan veron.

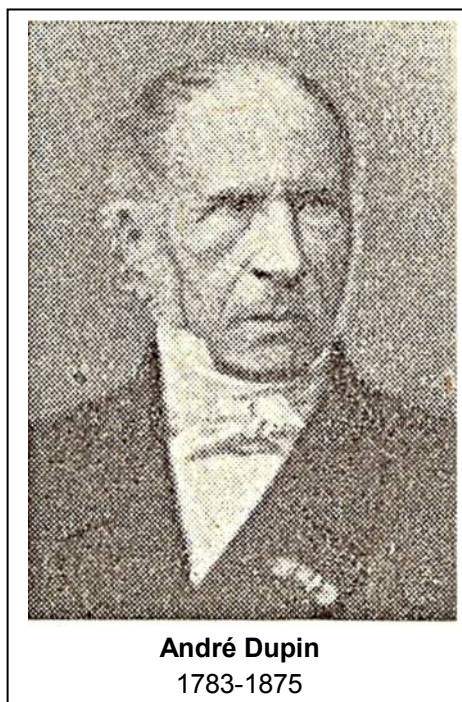
Judaj dokumentoj de plej alta gravetso kaj de nerefutebla awtentetso venis al ni sub la manoj. Ili utilos por plene malkaŝi kiom reale valoris la tiutempa Synhedro.

La reala indetso de džia judžistaro montridžos law du manieroj. Unue per eksamenado de la personoj kiuj džin konsistigis, kaj due per eksamenado de la agoj kiujn ili faris. Do: valoro de la personoj kaj valoro de iliaj faroj; jen la du tŝefpartoj de tiu-tŝi eseo.

La unua esploro, law nia stio, ankoraw neniam okazis. Kredeble estis la mal-fatsiletso akiri bezonajn judajn pergamažojn, tiujn maltŝifri, tiujn trasertŝi por trovi ie kaj tie informojn pri la diversaj membroj siedžantaj en la synhedro en la tempo de Jesuo, kiu dawre fortimigis historikistojn. Tiele ili kontentigis sin prijudži la tiaman asembleon per la nuraj du figuroj relief-igitaj en la Evangelioj: Anna kaj Kajafa.

La dua esploro {pri la protseso el jura vidpunto}, male, jam estas entreprenita per verkažo kun titolo “Jesuo antaw Kajafa kaj Pilatus.” [Garnet, Paris 1850]. Tiu laboražo dankindas al la plumo de la honorinda sinjoro André DUPIN, emerita *proikyristo generala de la {plej supera} frantsija *Klastifa Kortumo. Li dĵin publikigis por refuti avanan libron de SALVADOR, Israelido kiu provis pravigi la judĵon kaj kondamnon je-de Jesuo en sia “Historiko de la fondaĵoj de Moseo kaj de la hebrea popolo.” La verko de sinjoro DUPIN brilas pro klaretso kaj, oni rajtas diri, pro respekto por Jesuo el Nazaret. Kredeble estis tiu laboražo kiu meritigis al la awtoro — kiu dumvive estis korifeo de liberalisma politiko — kristanan kredokonfesion, kiun li tŝe-morte pronontsis en la brakoj de la arxepiskoparĵo de Parizo.

Tamen, spite sian brilon, la verkažo de DUPIN ne eltŝerpas la temon. Ni esperas, ke nia propra kuntributo kovros ties hiatojn. Tŝar Sinjoro DUPIN ne eksamenis la moralan valoron de unuopaj membroj de la Synhedro, kiuj al li estis tute nekonataj, kaj tiel li povis esplori la protseson kontraŭ Jesuo nur grandlinie kaj superfluge, kfankam el profesie jura vidpunto, neglektante eniron en tŝiujd dĵiajd faldojd kaj intsidentojd. Oni rekonas en lia eseo la Dĵeneralan *Proikyriston de la *Klastifa Kortumo, al kiu sufitŝis kelkaj juraj monstraĵoj por deklari ke tia judĵo-protsedado meritis ne malpli ol tujan ledĵan malvalidigon, “klastifon”. Male, por ni estas paŝon post paŝo, enprene de tŝiuj eblaj detaloj, ke ni devigis nin rekonsideri tiun protseson, la tiutempan judan ledĵaron enmane. Kaj ni dĵin revizias kiaj Filoj de Israel, ne kiel fremdgentanoj !

André Dupin
1783-1875

Kio pli estas, en la verko de Sinjoro DUPIN, aperas iom konfuze la rolo de la juda popolo vide al la rolo de dĵiaj gvidistoj. La malsamaj gradoj de kulpetso ne reliefidĵis. Sed en nia laboražo ni kapablas diri, responsigante entute la Sanhedrinon: “Jen la granda kulpulo ! Estas dĵi kiu erarvojigis la judan popolon !” Ni montros la intrigojn de la judĵistaro sub gvido de Kajafa.

En alia verko {neniam publitsita} ni intentsas esplori la respondetson, kiun portas ankaw la tuta juda natsio komune.

1. Konsisto de la Sanhedrino

La Sanhedrino aw Granda Konsilio estis la supera judĝista kortumo, la supera tribunalo de la Judoj. Dĝi fondatis en Jeruzalemo post la longa eksilo de la Judoj en Babilonujo. La fama konsilianaro de “la sepdek pliadĝuloj”, fondita de Moseo en la dezerto [Dewteronomo 17,18], estintus dĝia modelo.

Pro tiu similetso, la rabenoj — tĝiam emaj troigi, kiam temas pri glorigado de la judaj fondaĝoj en homa historiko — asertas ke dĝi estis tiu konsilianaro mem. Law ili, la konsilianaro de la sepdek pliadĝuloj, fondita de Moseo, estus tiel vivteninta sin seninterrompe tra tĝiuj jartsentoj de la Malnova Aliantso, apud la redĝa potentso. Estus nur lastatempe ke dĝi ŝandĝis sian nomon. Kfankam restante identa law esentso, dĝi estus en iu momento de la historiko doninta al si la nomon “Sanhedrino”, anstataw “Konsilianaro de la Pliadĝuloj”.

Tiu-tĝi aserto estas sendube troigo. La konsilianaro de la sepdek, elektitaj de Moseo, dawris nur mallonge. Kreita por asisti la grandan ledĝodonanton de la Hebreoj, en la jura administrado {dum la kfardekjara vagado de la popolo tra la dezerto de Sinai}, dĝi malaperis tĝe la eniro de Israel en la Promesitad Landod. Se dĝi estus plu egzistinta paralele al la judĝopotentso de la redĝoj, kiel asertas la rabenoj, la Biblio aw {la historikisto} Flavius Josephus aw Filoon tserte tion estus mentsiinta.

La vero estas jena: la Synhedro aperis unuafoje en la epoko de la Makabeoj. Unuj situigas dĝian fondon dum la regno de Judas Makabe mem, aliaj dum tiu de Johannes Hyrcan. Kiel ajn tio estu, dĝia fondodato sin trovas probable inter 170 kaj 100 avandate.

La legant(in)o eble ŝatos ekstii la etimologikon de la vorto “synhedro”. Dĝi devenas de la helena *συνηδριον*, kiu signifas “assembleo de kunsidantoj”. Estas konate kun kiu gravetso kaj solenetso orientuloj kutimas pridiskuti problemojn. Tra la historiko tamen tiu konsilio ritsevis ancoraw pliajn nomojn. En la dua libro de Makabeoj en la Biblio estas parolo pri *Gerusia* egala al “Senato”. La Vulgato mentsias *concilium* kaj la Talmudo fojfoje “Tribunalo de la Hasmonidoj” kfankam plej kutime Sanhedrino. Tĝiuj tiuj nomoj estas interŝandĝeblaj, sed nur Sanhedrino aplikatis dĝenerale. Tiun do aplikas la grekaj tekstoj de la Evangelio, la historikisto Flavius Josephus, kaj la rabenaj skribaĝoj.

Tio estas kfazaw la ekstera aspekto de jena historika juda asembleo. Rigardu ni nun dĵian konsiston. Ni tieldire kondukos la leganton interned de la Synhedro.

Dĵi nombrifis **71 membrojn**, enprene de la prezidistoj. Tiun-tĵi kfanton konfirmas Flavius Josephus kaj tseteraj judaj historikistoj kiel Moseo Maimonides {sur filozofika tereno la granda rivalo de Thomas el Aquino}.

En la tempo de Jesuo tiu anaro estis dividita en tri “**Tĵambroj**”: la Tĵambro de Pastroj, la Tĵambro de Bibliklarigistoj, la Tĵambro de Pliadĵuloj. Kutime tĵiu el tiuj dividoj konsistis el 23 membroj, kio sumidĵas al 71, kune kun la prezidistoj pri kiuj ni parolos iom poste.

La Tĵambro de Pastroj, kiel indikas dĵia nomo, konsistis *elmete el personoj kun la rango de satserdotoj. La Tĵambro de Bibliklarigistoj (Egzegezistoj) enhavis Leviidojn {el la dinastio de Levi} kaj laikulojn spertaj pri la ledĵaro. La Tĵambro de Pliadĵuloj estis formita el eminentuloj tĵiuspetsaj, elektitaj el la tuta natsio.

Tiun-tĵi konsiston de la asembleo, el tri tĵefaj klasoj de la juda ŝtato, estas konfirmata de tĵiuj raportantoj de tiu epoko, kristanaj kaj hebreaj. La Evangelio (en egzemple Marko 14,53) tsitas formale ke “**kunvenis tĵe li tĵiuj tĵefpastroj, pliadĵuloj, kaj skribistoj.**” Siaflanke Maimonides (Moses bin Maimon), la granda erudito pri moroj kaj traditsioj israelidaj, raportas ke oni aktseptis en la synhedro kiel judĵistojn nur “pastroj, leviidojn, kaj Israelidojn dignaj pro la nobeletso de sia origino, por siedĵi apud la {tĵef}satserdoto.”

Kfankam do en printsipo la 71 membroj devis esti distributitaj egalnombre en tĵiu tĵambro — 23 por la pastroj, 23 por la egzegezistoj, 23 por la pliadĵuloj — tiu disdivido ne tĵiam estis tute rigore obeata. Okazis pli ol unu fojon, pretsipe en la lastaj jaroj de la juda historiko, ke la tĵambro de pastroj formizis per si sola la plimulton de la Sanhedrino.

La kawzon de tiu superrego donis Abarbanel, unu el la plej famaj membroj de la Sanhedrino: “Pastroj kaj klarigistoj tutnature superregis en la Sanhedrino, pro tio ke ili — male al aliaj Israelidoj — ne ritsevis kultivoterenson por prilabori, tiel ke ili havis tĵiun tempon por deditĵi al studado de la ledĵaro kaj de la juro kaj do idĵis pli spertaj por pronontsi {justajn} verdiktojn.” Tiu rimarko de la klera rabeno trovas konfirmon en la Evangelioj kiuj en multe da lokoj — egz. Mateo 38,59 — sugestas ke la Tĵambro de Pastroj superis tiujn de Klarigistoj kaj Pliadĵuloj per nombro kaj influo.

Post determini la Sanhedrinon, vidu ni nun kiu prezidis en gvidado de la debatoj.

Estis du prezidistoj. Unu, kiu portis la titolon *Nasi* (“Printso”), estis la tŝefa {numero 1}. La alia, kiu portis la titolon *Ab Beeth-Din* (“Patro de la Tribunalo”), estis la vitsa prezidisto {numero 2}. Ambaw okupis en la *Kwokunveno la honorlokojn en la mezo, law la aldonita skemo. Ili sidadis sur tronoj, funde de la salonego, dum ambawflanke sur sedĝoj prenis lokon aliaj kolegoj, en formo de duona tsirklo. Je tŝiu ekstremaĝo de tiu amfiteatro estis instalita sekretario, aktaristo.

Nu, en kiu de la tri Tŝambroj oni elektis la tŝefprezidiston ? Iuj awtoroj, kiel BASNAGE en sia “Historiko de la Judoj” [17,16] tsertigas ke la tŝefa prezidisteso rajte iris al la tiutempe funtsianta tŝefpastro. Tio estas eraro. Same kiel en la primitiva asembleo, fondita dum vagado en la dezerto, estis ne la grandpastro Aaron, sed jes Moseo, kiu rolis kiel tŝefprezidisto; tiel same la tŝefofitso iris lawprintsipe al la plej digna persono. Efektive, en la katalogo de tŝefprezidistoj, konservata en la Talmudo, multaj nomoj ne apartenis al satserdotoj. Tsetere ankaw Maimonides, kiu penetreme esploris la demandon en sia “Konsistoj de la Sanhedrino”, diras esplitse: “Iu ajn, kiu superis siajn kolegojn per sadĝetso, elektatis de ili kiel tŝefo de la Sanhedrino.”

Tamen gravas aldoni ke en epoko, kiam la influo de tŝefpastroj idĝis superrega — kio okazis post *katadukto de Judaujo al romena provintso — la grandpastro kutimis kunigi en sia persono la funtsiojn de tŝefa satserdoto kaj tŝefprezidisto de la Sanhedrino. Iuj inter ili etŝ perforte akaparitis tiun postenon. Tŝu oni do ancoraw dubu pri ilia eventala koruptetso kaj maljustetso ? La fonto de ilia elektebletso estante venenizita, ankaw la efikoj de ilia respondetso foje odoris je veneno. En sufitŝe multaj okazoj ili ne skrupulis fari detsidojn plej gravajn en tŝeesto de nur duono aw etŝ triono de la bezona Membraro.

Ni ripetas “detsidojn gravajn”, tŝar estas al la sadĝetso de la Synhedro, ke oni konfidis grandajn problemojn rilate al justitso, doktrino, aw administrado. Diras la Miŝnao, traktante pri la Sanhedrino: “La judĝo de la 71 estas alvokata kiam iu problemo rilatas al tuta tribo, al falsa profeto, aw al la grandpastro mem; kiam netsesas detsidi tŝu fari militon; kiam oni devas fondi tribunalon de dudek tri memroj en la provintsoj; kiam oni volas deklari iun urbon malpia kaj meti dĝin sub *anaparimo.”

Tiu tsitaĝo montras kiel lardĝaj estis la kompetentetso de la Synhedro; dĝi estis vere superrega. Herodes la Granda, dum li estis nur *hierorektro {kaj

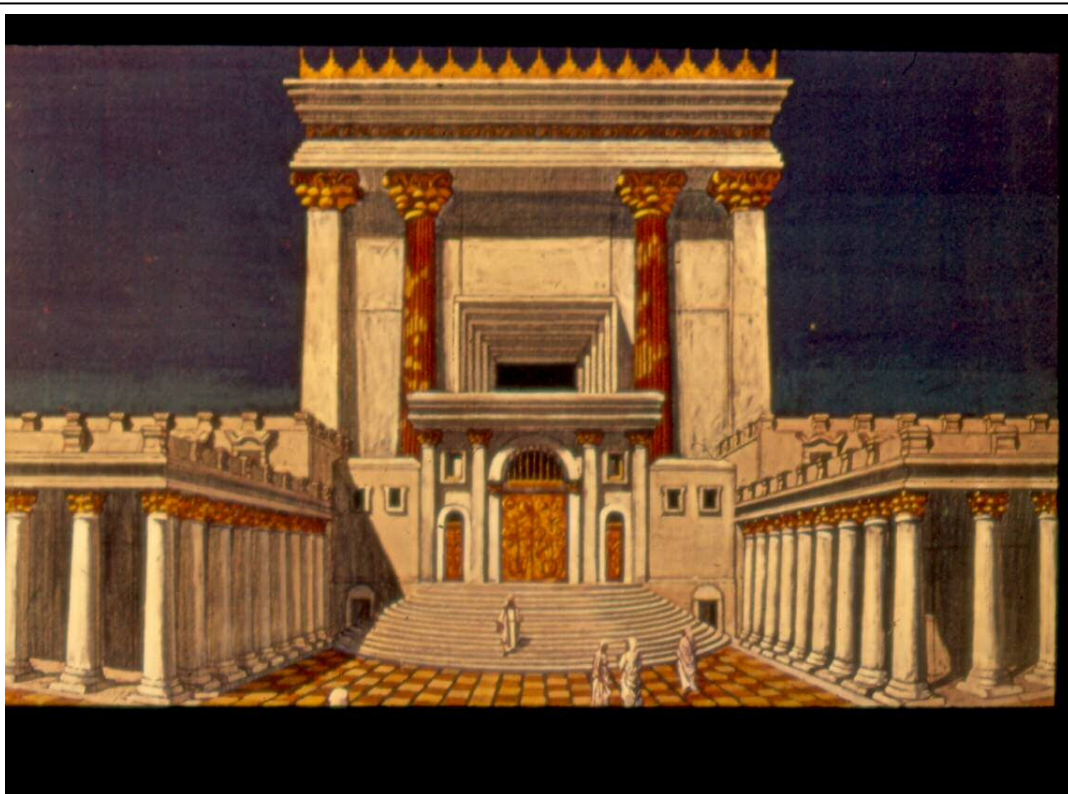

ankoraw ne redžo}, devigatis aperi antaw dži kiel akuzito pro propradetsida mortigo de iu bando de krimuloj. [Flavius Josephus en sia “Antikfaĵoj”] La tuta potentso de Redžo Hyrcam, tiutempe reganta, ne sufitŝis por malhelpi tiun aperigon antaw la tribunalo. La amplekso de potentsoj de la Sanhedrino do preskaw egaligis tiun de la redžo !

Tamen troveblis sufitŝe grava striktigo, kiun la Synhedro aplikis al si mem en la rajto detsidi pri morto aw vivo. Pli poste ni vidos kiom ancoraw validis tiu rajto sub la romena okupado, por rimarkigi tie-tŝi pri limigo rilate al la ejo kie verdikto pri vivo aw morto povis esti pronontsata.

Efektive, estis nur unu ofitsala tŝambrego en Jeruzalemo kie pintkondamno rajtis proklamati. Džia nomo estis “**Salonego de la Tajlitaj Ŝtonoj**” aw *Gazit*, kiu situis en unu el la kromkonstruaĵoj de la Templo. La nomo aludis al džia konstruado per grandaj ŝtonblokoj kubusaj kaj fajne polurigitaj — granda lukso tiutempe.

Ne miru ke la Sanhedrino siedzis en alo de la Santejo. Tiel okazis jam en la tempo de la Bibliaj Redĵoj. En la **Paralipomenoj** oni povas legi “Obededom kaj liaj filjoj estis ŝardžitaj pri gardostarado tŝe la orienta parto de la templo, kie siedzis la Konsilio de Pliadzuloj.”

Rekonstruo de la Templo de Herodes

Estis tie kaj nur tie, ke normale eblis deklari mortverdikton. En tio la juda traditsio estas unuanima. “Kiam oni eliras la salonegon *Gazit*” diras la Talmudo de Babilono, “neniu ajn rajtas iun ajn alian kondamni al morto.” Aldonas sin la “Klarigoj” de Rabeno Salomon, dirante: “Mortverdiktoj ne pronontseblis ie ajn, sed nure kiam la Sanhedrin siedzadis en la Salonego de Tajlitaj Ŝtonoj.” — Kaj fine, jen la atesto de Maimonides: “Kondamno al morto ne povis okazi ol se la Sanhedrino kunsidis en sia {destinita} loko.”

Tiu ofitsala kutimo, pronontsi mortkondamnon solnure en la salonego de tajlitaj ŝtonoj, aperis nur en la lasta epoko de la juda historiko, proksimale unu jartsenton avan Jesuo. Troveblas neniu spuro pri tiel stranga arandzo, nek en la Tempo de la Judzistoj, nek en la Tempo de la Redztoj. Avane, kiam justitso tion postulis, oni rajtis verdikti al morto en iu ajn loko. Sufitŝas malfermi la Tenaxon por sin konvinki pri tio. Tiu postulo, kiu tiel dire enŝlosis la rajton pri vivo aw morto en la salonego de tajlitaj ŝtonoj, diris ni, naskidzis nur en la lasta fazo de la hebrea popolo. Kiu tion ekpensis aw initsiatas ? Neniu awtoro stias. Oni konas nur la motivon, kiu kondukis al tiu strangazo: Dewteronomo 17,8 ordonas: “Kiam prezentas sin iu komplikita afero (...) iru al la loko kiun la Sinjoro vua Dio estos elektinta (...) vu faros tŝion kion dirinta estos tiuj kiuj prezidas en la loko kiun la Sinjoro estos elektinta.”

Tiamaniere, la synagogaj estroj, kiuj vivadis unu jartsenton avan Jesuo, troigante la influon de tiu ordono, konvinkis sin mem — por resti rigore fidela al la ledzo ke oni devis iri al la loko kiun JHWH estis elektinta, tŝiufoje kiam aperis iu grava afero. Sekfe, kio estas ege grava, se ne afero en kiu oni devas detsidi pri kondamno al morto ? Kaj kio estus loko elektita de la Eternulo se ne la Templo ?

Ekirante de tiu-tŝi rezono, kfankam tro strikta kaj kruda, la tŝefoj de la Synagogo venis al plu ne apliki sian rajton pri vivo aw morto de akuzito esepte en spetsiala salonego de la Templo. Jen la origino de la fikskutimo organizi tŝefprotsesojn en la salonego de tajlitaj ŝtonoj. Kiel oni vidas, la fimoro de talmudistoj {law farisaja modelo} *dolmetŝi tekstojn absolute lawvorte, komentsis jam tiam. En postaj tempoj ili puŝis tiun kutimon dzis ekstremaj limoj {enkartserigante sian popolon en trudokitelo}.

Estas do ekster dubo ke, en la tempo de Jesuo, la kutimo apliki judzverdikton pri vivo aw morto en la Salonego de Tajlitaj Ŝtonoj havis la valoron de nepra ledzo. Pro tiu fakto tŝiu verdikto pronontsita ekster tiu ejo estis nula kaj senvalora. Jen treege grava konstato, kiel demonstros la sekfo de nia ekspono.

2. Jura limigo je-de džiaj povoj

Komentse ni skizis la organizon de la Sanhedrino en la epoko de Jesuo el Nazaret: dži konsistis el tri Tŝambroj. Poste ni determinis džiajn povojn, tre vastajn kiel la leganto konstatis. Tamen, grava evento skuis kaj vundis džian aŭtoritaton. Estas pro tiu gravetso ke ni preferas trakti džin en tiu-tŝi aparta tŝapitro.

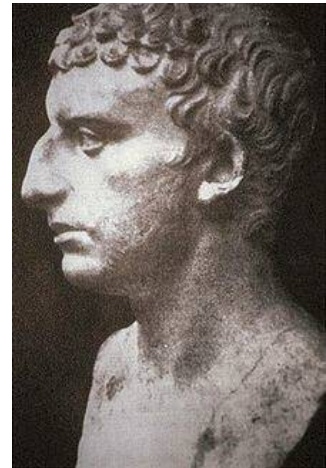
Jen tiu detsida evento: Dudek tri jarojn avan la protseso de Jesuo la Sanhedrino perdis sian kulminan rajton kondamni al morto.

Okazis tio sekfe de la sentronigo de Redžo Arxelaus, filjo kaj sekfanto de Redžo Herodes, en la dek unua jaro de Jesuo, 7 postdate, law Flavius Josephus. Judaujo estis *kataduktita al provintso dependa de la Romena Imperio kaj džin tiam regis surloke *proikyristo (gubernisto) nome de la Imperiestro. Pretsipe estis forprenita de la Synhedro džia kulmina rajto kaj aŭtoritato pri vivo aw morto de iu akuzito; estis la <ius gladii> aw *Leghom Glawes*. {Sole la reganta gubernisto rajtis proklami kaj plenumigi tian verdikton.}

En tŝiu provintso de la imperio tiel statis, law deklaro de Tacitus: “La Romenoj rezervas al si la rajton de la glavo, sed rezignas pri tŝio alia.” La Sanhedrino tiel ancoraw havis la aŭtoritaton eksili el la Synagogo [Johano 9,22], enkartserigi [Aktoj 17,18], skurdžigi [Aktoj 16,22]; sed la rajton kondamni al morto {eksekutigi}, tŝefan karakterizon de suverenetso, dži plu ne posedis. Etŝ la Talmudo de Jeruzalemo, tiel fiera pri la sendependetso de la juda natsio, estas devigita konfesi: “Iom pli ok kfardek jarojn avan la detruo de la Templo, oni forprenis de la Judoj ilian rajton fari kondamnojn al morto.” Por Judaujo estis fulmotrondro, kiun stipovis aktsepti nek la Judoj samtempaj kun Jesuo, nek etŝ ilia tuta posteularo.

Kiam la Judžista Membraro liatempa, konstatis sin senigita de tiu supera rajto, regis dženerala maldžojego. Skribis Rabeno Raxmon: “La membroj de la Sanhedrino kovris sian kapon per tsindroj kaj sin vestis per sakažoj, plendante «Malfelitŝon al ni, tŝar la skeptro estas forprenita de Juda kaj la Mesio {ankoraw} ne venis !» {Notu ke forpreno de tiu skeptro, law biblia profetažo, estus unu el la avansignoj pri apero de la promesita kaj alsopirata Mesio.} Plurajn fojojn ili tial provis deskui tiun imperiestran dekretan, argumentante ke — se ili ne havis la rajton plenumi verdikton pri morto — ili tamen devus havi la rajton, almenaw en religiaj aferoj, tiun pronontsi. Iluzio iliaflanke ! Tŝiun fojon ke ili proklamis mortkondamnon, ili malobeis al la romena ledžo; tiele en la kazo de Jesuo, tiele en la kazo de Stephanus [Agoj 6,12] kaj de Jacobus filjo de Alfeus {ambaw Kristanoj}.

La plej fama inter judaj historikistoj, Flavius Josephus, kiu tŝeestis tiun mis-
eventon, atestis esplitse: “Kiam la *proikyristo
Festus mortis kaj dawris iom da tempo dŝis lia
postsekfanto Albinus alvenis, ŝajnis oportuna
situatsio al la grandpastro Ananus, filjo de Anna,
kunvoki la Sanhedrinon {por mort-kondamna
protseso}. Li do aperigis non Jacobus, frato de
Jesuo, kiun iuj nomizas Mesio, kaj kelkajn aliajn,
kaj kondamnis ilin al mortigo per ŝtonŝetado {la
traditsia juda kutimo por iun eksekuti}. Tŝiuj sadŝaj
viroj kaj striktaj fideluloj pri la ledŝaro, kiuj lodŝis en
Jeruzalemo, ege malaprobis tiun faron. Kelkiuj etŝ
irsertŝis non Albinus, kiu jam estis ekirinta de
Aleksandrio, por lin averti kaj atentigi ke Ananus
havis neniun rajton kunvoki la Konsilianaron tiu-
tsele, sen lia konsento. Albinus estis fatsile konvinkebla kaj li, en kolero
kontraw la tŝefpastro, sendis al tiu leteron ke li pro tio punatos.” Tiu-tŝi
okazintaŝo kaj tiu-tŝi atestaŝo montras ne refuteble ke, en la okuloj de
Flavius, kaj aliaj sadŝuloj de la gento, obeantaj al la roma ledŝaro, ilia rajto
pri vivo aw morto estis tute perdita.

Flavius Josephus
(37-100 PD)

Sed estis ne nur la Sanhedrino kiu tŝagrenis pro tiu perdo; la tuta juda
popolo partoprenis. Ne mirige do, ke iuj rabenoj elpensis fabelojn por mildigi
la teruran baton al sia natsia fiero pri suverenetso. Ili kredigis ke la
Sanhedrino en realo tamen ancoraw disponis la grandan juran rajton.

Unue, diras ili, estis ne la Romenoj kiuj forprenis dŝin. Estis la Asembleo
mem, kiu pensis oportune senigi sin de dŝi dum kelka tempo, tŝar: “La san-
hedrinaj membroj, konstatante ke la nombro da murdantoj estis tielege
kreskinta en Israelujo, ke idŝis maleble kondamni ilin tŝiujn. Ili rezonis ke
estus avantadŝe siedŝadi en alia ejo, por plu ne devi kondamni al morto.”
[Talmudo de Babilono “Pri Idoladorado”,8]

Due, etŝ Maimonides en sia “Bazledŝaro de la Sanhedrino” asertis: “Kfardek
jarojn avan la detruo de la dua templo {tiu de Herodes}, tŝesis mortverdiktaj
protsesoj en Israelujo, kfankam la templo ancoraw staris {kaj ties judŝejo}.
Okazis tio tial ke multaj Anoj de la Sanhedrino formigris kaj plu ne siedŝis
en la salonego de tajlitaj ŝtonoj.”

Tria inventita motivo por la tŝeso, same neniel konfirmita historike, sed iom
pli lerta, estus la jena: “La membroj de la Konsilio estis alprenintaj detsidon
proklami neniun mortverdikton tiom longe kiom la patrolando sin trovos sub
romena jugo kaj la filjoj de Israel estos minatsataj.” — “Sendi al kulmina
torturo iun filjon de Abraham en tempo kiam Judaujo estis komplete
invadita kaj tremis sub la marŝado de romenaj legioj, estintus fari insulton
al la maljuna sango de la prapatroj ! Tŝu ja la plej malinda Israelido, etŝ se

ega krimulo, ne estas persono supera al la paganoj pro sia deveno el Abraham ? Foriru ni do el la salonego de tajlitaj ŝtonoj, ekster kiu neniu povas kondamnati al morto. Kaj protestu ni tiamaniere, per tiu-tŝi memvola eksilo kaj mutigo de justitso, ke Romo, reganta la mondon, ne mastras la vivojn kaj ledĝojn de Judaujo !” Neniu kontestos ke sin trovas fiero en tiu-tŝi maniero agi kaj paroli. Bedawrinde, estas nur kroma fabelo. La Sanhedrino neniam eksilis sin el la salonego de tajlitaj ŝtonoj !

Ni ripetas, sola vero estas ke en la jaro 7 de la dĝenerala kalendaro {gregoriana} la Synhedro estis senigita de sia suverena rajto judĝi pri vivo aw morto, pro sentronigo de Redĝo Arxelaus kaj *katadukto de Judaujo al stato de romena provintso. Reprenu ni la profundan kawzon de tiu opstina rezistemo, jen flanke de la judĝistaro mem, jen de la juda posteularo. Ja ne estis iu situatsio spetsifa por la hebrea popolo. Tŝiuj popoloj subjugitaj de Romo perdis la kontsernan rajton suverenan. Neniu inter tiuj popoloj ribelis pro tio kaj agnoskis la humiligon. Kial do sole la juda popolo ne kapablis rezigni ?

La profunda kawzo, jam preterfluge mentsiita, estis ke la malapero de tiu suverenetso, tiu skeptro, awguris la alsopiratan venon de la juda Mesio {kiu levus la Elektitan Popolon al la pinto de la mondo} law la profetaĝo de la patryarxo Jaakob, pli poste tsitota.

Do, tŝar la Synagogo rifuzis agnoski la Mesion, efektive aperinta kunforme al la tempindikoj, en la persono de Jesuo el Nazaret, dĝi baraktis tiamaniere por prokrasti la plenumon de tiu profetaĝo. Dĝi ne hezitis por tiu tselo alkrotŝi sin per ungoj kaj dentoj al la detsida rajto pri vivo aw morto, jen sub la okuloj de la okupadantaj Romenoj, jen sub la okuloj de la posteularo. {Aw Jesuo efektive estis la Promesito, aw la suverena rajto ancoraw egzistis; neniu mezvojo !}

Estas granda tempo, ho Israelidoj, ke la granda profetaĝo lumu al vu en sia plena heletso. Jaakob kuŝis mortante sur sia lito. Liaj dek du filjoj, starante tŝirkawe, ritsevis liajn benojn vitsorde, benojn kun profeta valoro, inspirataj de la Eternulo. Venante al Juda, la maljunulo diris kun solena tono: “Tu, Juda, tuaj fratoj tun lawdos. Tua mano sin metos sur la nukod de tuaj malamikoj. La filjoj de tua patro adoros tun. Juda estas leonido; tu kuŝigis tun kiel lenotso kaj leonino. Kiu lin vekos ? La skeptro ne forlasos non Juda, nek la ledĝodonanto el inter liaj piedoj, dĝis kiam venons Siloh, Tiu Kiu devas sendati; kaj estos Li kiu estos la grupigo de tŝiuj natsioj.” [Genezo 59,8]

Tia estas la profetaĝo de Jaakob kaj la tuta juda antikfetso unuanimas por agnoski ke dĝi temas pri la Mesio. Dĝi anontsas ke du signoj devos avaniri la grandan alvenon kaj teni la mensojn viglaj, nome unuflanke forpreno de la skeptro, kaj aliflanke nuligo de la jura potentso.

Komentas tiun tekston la Talmudo jene en sia traktaĵo pri la Sanhedrino: “La Filjo de David ne venos avan la redĵa potentso estos malaperinta el Judaujo” kaj “La Filjo de David ne venos avan la judĵistoj tĥesos {regi} en Israelujo.”

Nu, en la epoko de la romena konkero la skeptro, alidire la redĵa potentso, jam estis malaperinta el Judaujo, tĥar depost kfartsent jaroj neniu el la dinastio de David ancoraw tenis la skeptron. La lastaj redĵoj {naw da ili} kiuj dĵin tenis en Jeruzalemo, la printsaj Makabeoj, apartenis al la pastra tribo de Levi, kaj Herodes la Granda {konstruiginto de la Templo}, kiu finigis ilian dinastion, etĥ ne havis judan sangon, deveninta de Antipater, kiu estis Idumeano. La unua profetaĵo sekfe estis realigita.

Restas la dua, forpreno de la jura plenpovo. Efektive, nuligo de la rajto je eksekutado pro dekreto de la Romenoj, malaperigis veran ledĵodonanton el inter “la piedoj de Juda”. Niaj gentaj fratoj estas tro kutimidĵintaj al la bildiga lingvaĵo de Proksima Oriento {Oktsident-Azio}, por bezoni longan analizon pri la esprimo “piedoj de Juda”. Ili bonstias, ke kiam ledĵofaristo aw religiklarigisto instruis en la anktikfa Palestino, tĥiuj ditĥiploj awskultis sidante en duonrondo, lawvorte inter liaj disetenditaj piedoj kiel fokusa tsentro. Diras la Talmudo de Babilono: “La jura potentso estante eliminata, plu ne egzistis sanhedrino.”

Ha jes, la skeptro tserte estis forprenita ! Egzistis plu ne redĵa potentso nek jura potentso. La Sanhedrino estis jam nur kripligita korpo, kiam Jesuo staris antaw dĵi kiel akuzato. Dĵi ja povis tsenzuri lian doktrinon, pafi al li eksilon; sed proklami mortverdikon kontraŭ li, estintus aperta atentso al la romena ledĵo.

Nun ke tiu laborkadro de la Synhedro estas klare determinita, ni esploru la moralan valoron de la personoj vokitaj al partopreno en la protseso kontraŭ Jesuo el Nazaret.

3. Morala valoro de individuaj judĝistoj

La judĝistaro kiu pridemandadis Jesuon el Nazaret do nombrifis 71 membrojn, dividitajn laŭ tri “tŝambroj”. En tiu-tŝi tŝapitro ni intentsas esplori la karakteron kaj moralan kŝaliton de unuopuloj, tŝar tiu esploro povas ŝeti klaran lumon sur tiud epokfarad kazod. Kiom valoris Kajafa, Anna, Pilatus, estas vaste konata; ili estis ja la tri grandaj rolantoj en la tragedio de la Pasiono. Sed la multaj tseteruloj kiuj kunrolis, tŝu ne eblas ankaw tiujn tiri al la antawstsenejo ? Oni dŝenerale kaj senpripense supozas ke mankas dokumentoj por tiu tselo. Jen nepra eraro ! Tiaŝoj jes egzistas. Ni konsultis ilin kaj, en tiu-tŝi jartsento de malkovroj pri historiko, ni eltiros el sia kaŝejo pliparton el la kontsernaj anoj.

Estas pretsipe tri dokumentoj kiuj nin helpis malkovri ilin: la Evangelioj, la altvaloraj raportoj de Flavius Josephus, kaj la tekstoj el la grandfolia Talmudo.

Proksimale kŝardek judĝistoj de la protseso venos al nia podio, pli ol duono de la iama Sanhedrino. Tio liveros sufitŝan plimulton por taksi la dŝeneralan indetson de la Asembleo. Por protsedi metode, ni komentsos per la pinta tŝambro, tiu de la Pastroj.

3.1 La Tŝambro de Pastroj

Tŝe la evangeliistoj, tiu brantŝo portas ancoraw pli honorplenan titolon: “tŝefpastroj”. “Li kunvokis tŝiujn tŝefpastrojn” [Mateo 2,4] kaj “La tŝefpastroj kaj klarigistoj tion awdis.” [Marko 11,19]. Pro kio tiu bombasta nomo ? Tŝu ne estas erara termino ? “Tŝambro de pastroj” estus ja normala kaj sufitŝa kaj “tŝefpastroj” troigo, refere al la mosea organizaŝo, kiu disponis nur unu grandpastron aw pastretson kun vivolonga honorofitso ?

Nu ne, ne estas eraro aw troemfazo fare de la evangeliverkintoj. Des pli ne tŝar la du Talmudoj same mentsias assembleon de grandpastroj. Kiamaniere do ekspliki la partoprenon de pluraj aw etŝ multaj grandpastroj/tŝefpastroj en la Synhedro ? La ekspliko estas ne malpli ol honto por la Konsilianaro !

Jam de preskaw duonjartsento enkondukatis la fikutimo enofitsigi kaj eks- ofitsigi tŝefpastrojn laŭplatŝe. En la avanaj dek kŝin jartsentoj, la plejalta satserdotetso estis heredebla kaj dumviva, laŭ dia ordono, kaj rezervita al donita dinastio. Sed en la epoko de Jesuo tiu *kwoofitso estis degenerinta al korupta negotsado; malinda moro kiun lantŝis Herodes, elpelante religiajn eminentulojn de li neŝatatajn. Tiel, kiam Judaujo idŝis nura kolonio de Romo, la fremdaj gubernistoj faradis tute same, en- aw el-ofitsigante tŝef- pastrojn. Tiuj sin tiel sekŝis preskaw tŝiujare, analoge kiel Pretoranoj pli poste en Romo mem faris kaj malfaris siajn imperiestrojn.

La Talmudo de Babilono en “Pri la Pentado” [p.35] esprimas tŝagrenon pro tiu korupto de la superega religia pastretso kaj pro tiuj tŝefpastroj nur unujaraj. La kwoofitson tiam akiris ne la plej inda, sed tiu kiu pagis plej multe, tŝar judaj patrinoj alsopiris por siaj filjoj pretsipe tiun altan postenon.

La esprimo “konsilio de tŝefpastroj” en la evangeliaj tekstoj estas do malfelitŝe tute dŝusta. En la epoko de la fiprotseso oni nombrifis proksimale dozenon da tŝefpastroj sentronigitaj, kiuj spite konservis sian titolon dŝismorte kaj rajtis partopreni en la Solena Kunveno. Kune kun ili sidadis ordinaraj pastroj en la unua tŝambro, kfankam pliparto el ili estis nur parentsoj.

Efektive, alia fimoro pro kiu suferis satserdotetso en tiu epoko, estis ke la pli influhavaj membroj enirigis en sia sulko filjojn aw apogantojn. Do regis maldigna etoso de kast-aparteno. La israelida awtoro DÉREMBOURG tsertigas: “Iuj familioj de pastroj, kiel potsentsa kaj impona aristokratijo, havante neniu skrupulon rilate al la bezonoj aw digno de la altaro, disputis inter si pri sidlokoj, kfalitigoj, kaj ritŝaŝoj.”

Sekfe rolis du klasoj en la unua tŝambro: tŝefpastroj kaj ordinaraj pastroj. Konsideru ni ilin individue, tiujn jam konatajn kaj tiujn ancoraw ne konatajn.

Anna – Supera tŝefpastro dum sep jaroj sub la sinsekfaj gubernadoj de Coponius, Ambivius, kaj Rufus. Li estis la bopatro de Kajafa. Kfankam li plu ne deŝoris en tiu tempo, oni ancoraw konsultis lin en gravaj problemoj. Oni povas etŝ diri, ke li neofitsale ancoraw restis la pretsipa awtoritatulo meze de la reganta konfuzo pri altpastretso. Dum kfindek jaroj, preskaw sen interrompo, aperis en lia familio tŝefpastroj; kfin el liaj filjoj sinsekte survestis tiun dignon. Estas do nature ke oni kutimis referi al ili kiel “la satserdota familio”, kfazaw tiu digno estus rajte heredebla. Ankaw la respondetsoj pri la Templo apartenis al ili. La historikisto Flavius raportas ke la publika opinio konsideris lin kiel la plej felitŝan homon de lia tempo. Sed li raportas ankaw ke envere la etoso en tiu familio de altranguloj estis “orgojla, aroganta, malmilda”. [Luko 32,2 – Johano 18,13 – Agoj 4,6 – Flavius “Antikfaŝoj” 15,3,1 & 20,9,1 – Flavius “Juda Milito” 4,5,2].

Kajafa – Supera tŝefpastro ofitsanta en la tempo de Jesuo. Bofiljo de Anna. Plenumis la tŝefan satserdotetson dum dek unu jaroj, tio estas dum la tuta gubernado de Pilatus, de 25 dŝis 36 PD. Li prezidis la debatojn kontraw la nova profeto. Sufitŝas legi la evangeliojn por ekkoni lian personetson kaj agojn. [Mateo 26,3 – Luko 3,2 – Flavius “Jud.Ant.” 18,11].

Eleazar I – Grandpastro dum unu jaro sub Valerius Gratus (23-24 PD). Plej adŝa filjo de Anna.

Jonathan – Unu el la filjoj de Anna. Unue ordinara pastro, poste tŝefpastro dum unu jaro (37 PD). Anstatawis non Kajafa kiam Vitelius, dŝenerala guvernisto de Syrujo tiun eksofitsigis, sekfe de la falo de Pilatus. [Flavius “Antikfaŝoj” 18,4,3]

Theofilas – Unu el la filjoj de Anna. Unue ordinara pastro, poste tŝefpastro dum kfin jaroj anstataw lia frato Jonathan, kiam tiun eksigis Vitellius. [Flavius “Antikfaŝoj” 19,6,2 - Munk “Historiko de Palestino”]

Mathias – Unu el la filjoj de Anna. Unue ordinara pastro, poste tŝefpastro dum du jaroj (42-44 PD). Li anstatawis non Simon Kantheros, kiam tiu eksigis Herodes Agrippa. [Flavius “Antikfaŝoj” 19,6,4]

Ananus – Unu el la filjoj de Anna. Unue ordinara pastro, poste tŝefpastro pro ordono de redŝo Herodes Agrippa, kiam mortis la romena guvern-isto Porcius Festus (63 PD). Li estis severega Sadukano, pro kio li estris dum nur tri monatoj. Lin elofitsigis la guvernisto Albinus, kiu postvenis *non Porcius Festus, tŝar li igis la apostolon Jacobus eksekuti per ŝtonizado. [Agoj 23,2 – Agoj 24,1 - [Flavius “Antikfaŝoj” 20,9,1]

Joazar – Tŝefpastro dum ses jaroj, en la lastaj vivotagoj de Herodes la Granda kaj la unuaj jaroj de redŝo Arxelaus (4AD-2PD). Filjo de Simon Boethus. Li dankis sian ofitson kaj sian fortunon al fievento raportita de Flavius: “Tiu Simon Boethus, pastro en Jeruzalemo, havis filjinon Mariamne, konsiderata la plej bela Judino de sia tempo. Tiu famo atingis la orelojn de Herodes, kiu emotsiidŝis pro la priskribo kaj etŝ pli kiam li efektive ŝin vidis. Li detsidis preni ŝin kiel edzinon por kontentigi sian pasion. Sed, tŝar Simon estis ne sufitŝe altranga por idŝi bopatro de redŝo, tiu-tŝi lasta forprenis la tŝefpastretson de la tiam reganta Jesus bar Thabete, transdonante dŝin al Simon, kaj tiam edzidŝis kun la bela junvirino.” Jen law Flavius la tserte ne supernatura vokidŝo al grandpastretso de Simon kaj lia familio. Simon Boethus estis jam mortinta tŝe la protseso kontraŝ Jesuo, sed Joazar partoprenis kune kun siaj du fratoj el kiu unu ankraw estis tŝefpastro. [[Flavius “Antikfaŝoj” 15,9,3 – 17,64 – 18,1,1 – 19,6,2]

Eleazar II – Alia filjo de Simon Boethus kaj tŝefpastro. Postsekfis sian fraton Joazar, kiam tiun elofitsigis Redŝo Arxelaus. Sed li ne povis longe profiti el tio, tŝar la sama redŝo ankaw lin elpuŝis post nur kelkaj monatoj. [Flavius “Antikfaŝoj” 17,13,1 – 19,6,9]

Simon Kanthera – En 42 PD ordinara pastro; tria filjo de Simon Boethus. Poste dum kelkaj monatoj vokita al la digno fare de Redŝo Herodes Agrippa, kion tiu denove malfaris. [Flavius “Antikfaŝoj” 19,6,2]

Joŝuwa ben Sie – Tŝefpastro de 1 dŝis 6 PD sub Redŝo Arxelaus. Tŝi-lastata lin instalas anstataw non Eleazar II. [Flavius “Antikfaŝoj” 17,13,1]

Ismael ben Fabi – Tŝefpastro dum naw jaroj sub la gubernisto Valerius Gratus, avanulo de Pontius Pilatus. Kunforme al eldiro de rabenoj, li estintus la plej belaspekta viro de sia tempo. Li kondukis dande en ekstrema lukso tia, ke li unu fojon arogante portis multekostegan tunikon, kiun lia patrino estis por li atŝetinta, dum nur unu tago kaj tiam dĝis delasis en komuna vestaĝejo, kfazaw estis li granda damo kiu judĝis sian robon subite plu ne inda je si. [Talmudo de Babilono “Pri la Pentofarado” - [Flavius “Antikfaĝoj” 18,2,2 – Granda Rabena Biblioteko 1,3,297 - Munk “Palestine” 563 & 575]

Simon ben Kamite – Tŝefpastro dum unu jaro (24-25 PD) sub Valerius Gratus. Li estas konata pro la eksterordinara grandetso de liaj manoj. Lian tipan farisajan pedantetson demonstras la sekfa evento. Avantage de la Tago de Pentofarado li interparolis kun Arethas, araba redĝo kies filjino ĝus edzinidĝis kun Herodes Antipas. Iom da salivo de la redĝo hazarde falis sur la vestaĝod de Simon. Tuj post kiam la redĝo foriris, Simon ne hezitis fortiri sian robon kiel ion malpuregan kaj malindan al la religiaj tseremonioj de la venonta tago. [Flavius “Antikfaĝoj” 18,2,2 – Talmudo “Pri la Pentofarado” 47 – Dĝrembourg “Eseo pri la Historiko” 197,2]

Joxanan – Ordinara pastro, nur konata el la Agoj de la Apostoloj 4,6: “La postan tagon, la tŝefpastroj, la pliadĝuloj, kaj la klarigistoj, Kajafa, Joŝanan, kaj Aleksander, kaj tŝiuj kiuj havis saterdotan rangon ...”

Aleksander – Ordinara pastro, mentsiita ankaw en la Agoj 4,6 kaj tŝe Flavius (Antikfaĝoj 18,6,3 & 20,5,2). Tŝi-lasta krome informas ke tiu estidĝis poste la unuavitsa judĝofitsiro de la Judoj en Aleksandrio. Li devis esti ege ritŝa, tŝar Redĝo Herodes Agrippa petis al li pruntedoni tsentmil *avrummonerojn.

Anania ben Nebedai – Tŝefpastro de 48 dĝis 54 PD sub la gubernistoj Ventidius Comanus kaj Felix. Estis li kiu respondetsigis la apostolon Paulus antaw la gubernisto Felix: “Kfin tagojn poste venis la tŝefpastro Anania kun kelke da Pliadĝuloj, akompanataj de pledisto nomizata Tertullus, por kulpigi non Paulus tŝe la gubernisto.” [Agoj 24,1] Law la juda traditsio, tiu satserdoto estis plej konata pro sia mandĝemego. Tio, kion asertas la Talmudo de Babilonujo, estas apenaw kredebla: tritsent bovidoj, samkfanto da bareloj kun vino, kfardek paroj da junkolomboj, provizataj por lia solkonsumado {kredeble tŝiujare}. [Flavius “Antikfaĝoj” 20,5,2 – Munk “Palestine” 573]

Helkia – Ordinara pastro ŝardĝita gardadi la templan trezoron. Estas tre verŝajne li kiu enmanigis al Judas la tridek ardĝentajn monerojn kiel prezon por lia perfido. [Flavius “Antikfaĝoj” 20,8,11]

Skeva – Unu el la tŝefpastroj kies sep filjoj praktikumis magikon, migrante tra la lando. [Agoj 19,13]

El la tsititaj verkaĵoj memorindas ke:: (1) Pluraj inter la pastraro estis individue tre malnoblaj. (2) Tŝiuj tŝefpastroj kiuj sekfis unu la aliajn, en la kwoofitso de Aaron, spitante la moseajn ordonojn, estis nur malindaj entrud-idzintoj.

Ni esperas, ke nia vortuzado ne tro vundos la sentojn de niaj karaj legantoj israelidaj; pretsipe ne post la sekvantaj pravigoj por nia sinteno.

Unuavitse, la fama historikisto kaj tiutempano Flavius Josephus pensis same kiel ni. Kfankam li dĝenerale vualizas la honton de tiu tŝambro de pastroj, en momento de nawzo li tamen dĝin ligis al la kolomo de mal-honoro. “En tiu tempo la pastroj de unua rango eniris fortan disputadon kun tiuj de dua rango. Tŝiu partio varbis trupon de fanatuloj kaj ribelemuloj, kratŝis insultojn, etŝ žetis ŝtonojn al la kontrawuloj. La superaj pastroj demonstris tian ekstseson de perforto kaj kolero, ke ili etŝ sendis siajn servistojn al la trezorejo de la Templo por forpreni la dekonazojn apartenantajn al ordinaraĵoj pastroj.” [Flavius “Antikfaĵoj” 20,8,8] Jen la belaj moroj, la spirito de justetso kaj mildetso, de multaj judĝistoj de Jesuo !

Sed la Talmudo ancoraw pli akriĝas tiun bildon; dĝi kiu kutime ne ŝparas lawdojn por la anoj de nia gento. Atakante la tŝefpastrojn de tiu tempo kaj ilin mentsiante individue, kiel faris ni, dĝi krias: “Kia plago, tiu familio de Simon Boethus; malbonon al iliaj lantsoj ! Kia plago, tiu familio de Anna; malbenon al ilia siblado de vipuroj ! Kia plago, tiu familio de Kanthara; malbenon al iliaj plumoj ! Kia plago, tiu familio de Ismael ben Fabi; malbenon al iliaj pugnoj ! Ili mem estas tŝefpastroj, iliaj filjoj estas trezor-istoj, iliaj bofiljoj superuloj, kaj iliaj servistoj frapadas la popolon per bastonoj !” [Talmudo “Pesaxim” 57bis]

Dĝi dawriĝas en “*Kerithut*” 28bis kaj en “*Pesaxim*” 57bis: “La antawkorto de la santejo elpuŝis kfar kriojn. Unue «Foriru de tie-tŝi, idoj de Elija (Noto 1), vu malpurigas la Templon de la Eternulo!» Due: «Foriru de tie-tŝi vu idoj de Isaxar de Kefar Barkai, kiuj respektas nur vun mem kaj malsantigas la oferviktimojn al la Tŝielo destinitaj !» Tria krio sonis ek-de la antawkorto (Noto 2): «Plivastigu vun, pordegoj de la Santejo, lasu eniri Ismael ben Fabi,

Noto 1 – La tŝefpastroj nomizataj “Idoj de Elija” estis tiuj kiuj, same kiel la filjoj de Elija, malpurigis la Templon per sia senmoraletso. En 1 Samuel 1,2 oni povas legi “Kiam Elija en sia alta adĝo awdis kiel liaj filjoj traktis la tutan popolon kaj kuŝadis kun la virinoj gardistinoj de la tabernakla enirejo, li ilin riprotŝis: «Kial vu faradas tiujn fiaĵojn, kiujn popolanoj al mi raportas ? Ne, miaj filjoj, ili ne estas belaj, la rakontoj kiujn mi awdis diskonigi tŝe la popolo de Israel. Se iu homo insultas la alian, tiam Jehovo, peros por li, sed kiam iu homo ekstaros kontraw Jehovo, kiu tiam intervenos por li ?» Sed ili ne awskultis la avertojn de sia patro, tŝar Jehovo jam detsidis ke ili mortos junaj.”

Noto 2 – Tiu Isaxar estis tielege farisaja ke, por tuŝi la viktimojn de la altaroj li volvis siajn manojn per silko. [Talmudo “*Pesaxim*” 57bis]

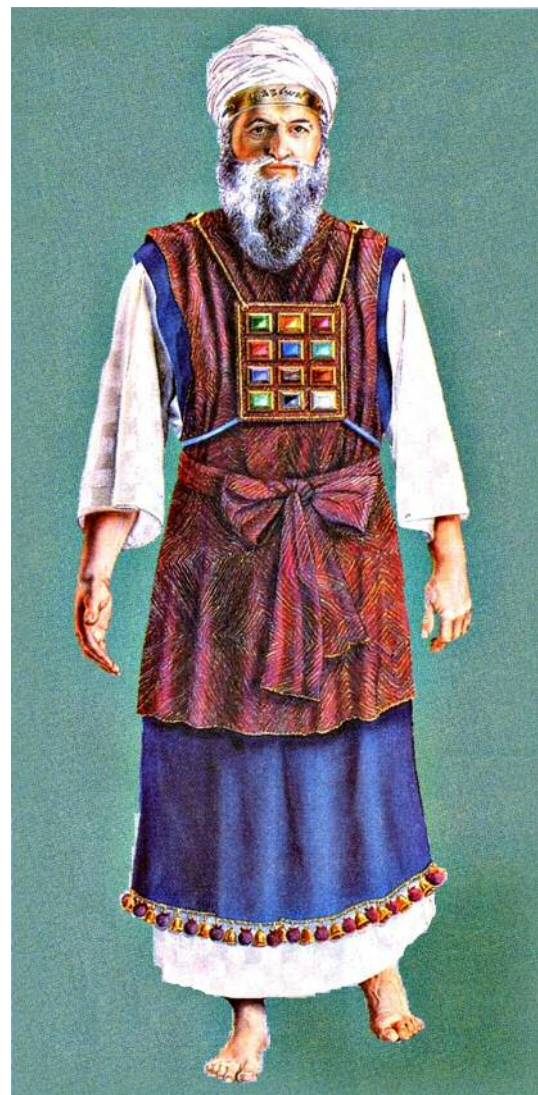
ditŝiplo de vantuloj, por ke li plenumi la funtsiojn de satserdotetso !» Lasta krio sonis ek-de la antawkorto: «Plivastigu vun, ho pordegoj, kaj lasu enveni non Anania ben Nebedai, ditŝiplo de mandžemeguloj, por ke li plenŝtopu sin per la oferbestoj !»»

Tŝe tiaj miskondutoj, rivelitaj de la plej fidindaj raportantoj el nia gento, tŝu ancoraw eblas kaŝi la maldignon de tiuj kiuj siedzis kontraw Jesuo el Nazaret, kiel membroj de la Tŝambro de Pastroj ? Maldigno des pli evidenta, tŝar tŝe pliparto el tiuj-tŝi viroj la ambitsia hypokritetso estis degeneriginta la Ledžaron de Moseo tsele al superregado. Pliparto el ili ja apartenis al Farisajismo, granda sekto kiu utiligis la religion por siaj personaj ambitsioj.

Por povi subjugi la popolon per ŝajna pietso, tiuj Farisajanoj ne timis superŝardži la ledžaron de Moseo per ekstremaj kutimoj inventitaj, per ŝardžoj apenaw plenumebraj, kiujn ili trudis al la tseteraj, sed kiujn ili mem evitis ektuŝi per fingro.

Oni tial ne miru pri la dŝismorta malamo de tiuj homoj kaŝemaj kaj ambitsiaj kontraw la Mesio Jesuo. Kiam liaj paroloj, trantŝaj kiel glavo, elfosis ilian falsan pietson kaj forŝiris ilian maskon de ŝajnjustetso, por aperigi la internan putretson de tiuj blankigitaj tomboj, ili evidente žuris kontraw li vendžegon. Neniam ili povintus pardoni al Li tiun senmaskigon antaw la popolo !

Do, tiaj estis la viroj kiuj konsistigis la Tŝambron de Pastroj, la pli nobla el la tri, kiam la Sanhedrino kunvenis por judži Jesuon el Nazaret. Tŝu ni troigis deklarante tiun grupon maldigna je sia ofitso ?

Transiru ni nun al la Tŝambro de Klarigistoj.

3.2 La Tŝambro de Klarigistoj

Elektitaj sendistinge inter Leviidoj aw laikuloj, la Bibliklarigistoj formizis grupon de sadžuloj, pro kio oni nomizis ilin ankaw “Instruistoj” en Israelujo. Estimo kaj kultado ilin envolvis; same kiel orientuloj dženerale ankaw la Judoj respektesis siajn klerulojn. Tiu-tŝi tŝambro estis la plej honorinda post tiu de la pastroj. Bedawrindege — la dokumentoj kiuj venis al niaj manoj tion atestas — ni estas devigataj deklari la Tŝambron de Klarig-istoj morale neniel pli valora ol tiu de Pastroj, kun malmulte da eseptoj.

Jen do nomoj kaj viv-kondutoj de tiuj “sadžuloj” kiuj siedzis en la Sanhedrino.

Gamaliel – Kromnomizata “la Adžulo”. Estis li vere digna Israelido kies nomo restas honorenda, tiel same en la Talmudo kiel en la Agoj de la Apostoloj. Li apartenis al grava familio, kia nepo de la fama Hillel kiu, post la granda reveno el Babilonujo, brile instruadis en Jeruzalemo, kfardek jarojn avandate. Gamaliel džuis en sia natsio de tiel alta reputatsio pri sadžetso, ke la Talmudo notis pri li: “Kun la rabeno Gamaliel mortis la gloro de la Ledžo”. Estas tŝe la piedoj de tiu-tŝi instruisto ke Saul — la posta Paulus — lernis la mosean ledžaron kaj la judajn traditsiojn. Estas konate ke tŝi-lastata fieris pri tiu lernado. La sama kworabeno havis kiel ditŝiplojn ankaw la postan martiron Stefanus kaj postan santulon Barnabas. Kiam la Sanhedrino interkonsilidzis kiamaniere kondamni la apostolojn al morto, tiu digna Israelido malhelpis tiun verdikton, pronontsante la famajn parolojn: “Israelidoj, awdu la konsilon kiun mi donas. Tŝesu turmenti tiujn virojn kaj lasu ilin foriri. Se ilia propagandado devenas de homoj, dži sin mem detruos. Sed se dži devenas de la Eternulo, vu ne suktsesos detruu džin, sed male falos en dandžerod batali kontraw la Plejaltulo.” La Synhedro tsedis al tiu konsilo. Pli poste Gamaliel agnoskis Kristanisman kaj tiun aplikis tiel fidele, ke la Eklezio lin lokigis inter siajd santulojd. Li mortis en 32 PD, dek naw jarojn post Jesuo. [Agoj 5,31 – Miŝnao “Pri la virino suspektata pri adult-ado” 10,9 – “Libro de la Tŝieloj” 53 – David Ganz “Xronologio” je la jaro 4768]

Simeon – Filjo de Gamaliel la Adžulo. Kune kun sia patro li siedzis en la Sanhedrino. Rabenaj libroj ankaw lin ege lawdas, inter aliaj la Miŝnao, kiu tsitas de li la eldiron: “Edukita ek-de mia infanadžo meze de kleruloj, mi trovis nenion pli bonan por homoj ol la silenton. La doktrina teorio ne estas la tŝefa afero, sed jes džia aplikado. Tiu kiu multe parolas, ankaw fatsile povas fali en erarod.” Simeon bedawrinde ne sekfis la egzemplon de sia patro kaj ne estidzis Kristano. Male, li amikidzis kun fifama krimulo, Johanes el Giskala, kies krueletso kaj atentsoj sen-distinge kontraw Romenoj kaj Judoj, devigis la armeestron Titus ordoni vendžan prirabadon de Jeruzalemo en 70 PD, dum kies

lasta atako mortis ankaw Simeon. [David Ganz “Xronologiko” jaro 4810 – Miŝnao “Pri la Patroj”, 1 – Talmudo de Jeruzalemo “Pri la Predĵoj”, 6bis]

Onkelos – Naskita en pagana *obitelo xaldea, li tamen tŝirkawbrakis Judismon kaj estidĵis unu el la plej famaj ditŝiploj de Gamaliel. Li verkis prestidĵan redonon de la kfin libroj de Moseo en la xaldea lingvo. Kfankam rabenaj dokumentoj ne mentsias lin kiel anon de la Synhedro, oni povas apenaw dubi pri tio pro la granda estimo kiun sentis la Judoj por liaj memoro kaj verkaĵoj. Ankoraw aktuale estas konsilate legi tŝiusemajne iun parton de la Pentatuxo en lia versio. Sed Onkelos stretŝis Farisajismon dĵis plej alta formo de netoleremo. Post sia konvertidĵo li tiomege malamis paganetson, ke li etŝ ĵetis en la Mortad Marod la monon hereditan de siaj gepatroj, opiniante dĵin malpura. Oni komprenos ke tia mensostato ne igis lin favora al Jesuo, kiu montris sin milda por ne-Judoj. [Talmudo “Megilla”, 3bis – “Pri la lasta pordo”, 134bis – “Festo de la Tabernakloj”, 28bis – “Suplemento al la Miŝnao”, 28bis]

Jonathan ben Uziel – Alia awtoro de rimarkindaj xaldeaj redonoj de la Pentatuxo kaj de la Profetoj. Ne tsertas kiam li vivis. Iuj situigas lin avan Jesuo, aliaj dĵuste tiutempe. Por ni ne estas dubo ke li estis Ties samtempulo kaj etŝ judĵisto. Jen du argumentoj por tion konfirmi. Jonathan, kiel tradukinto de la Profetoj, intentse ellasis non Daniel, tial ke — law la Talmudo — andĵelo venis averti lin ke la maniero en kiu tiu profeto pentras la morton de la Mesio, tro klare referas al Jesuo el Nazaret. Se li do vole neglektis non Daniel pro Jesuo, estas forta indiko ke li ne vivis avan la Filjo de Miriam, sed samtempe kun Li. Due, se oni komparas la redonojn de Onkelos kaj de Jonathan, elstaras ke tŝi-lasta profitis el ties modelo, pretsipe en Dewteronomo 22,5 – Judĵistoj 5,26 – Nombroj 21,28. Sekfe, venante post Onkelos, kiu kun tsertetso estis samtemp-ano de Jesuo, li ne vivis avane. Por rekompentsi non Jonathan, ke li forstrekis non Daniel el la vitso de profetoj pro malamo al Jesuo, la talmudistoj lawdegas lin dĵis apsurdetso. Egzemple, ili asertas ke la atmosfero tŝirkaw li, dum li estis verkanta siajn tradukojn, estidĵis tiel brula ke preterflugantaj birdoj falis konsumitaj je la kontakto kun tiu spirita lumo ! [Talmudo “Pri la festo de Tabernakloj”, 28bis – David Ganz “Xronologiko”, jaro 4728 – Gésenius “Komentaro pri Jesaja”, 1,65 – Zulz “Diadorado de la Judoj”, 61]

Samuel Kakkaton – Kromnomizata “la Malgranda” por distingi lin dis-de la granda profeto. Li estis inter la plej impetaj anoj de la Sanhedrino, kiu elstaras pro sia satira enformuligo de kondamno kontraw la ditŝiploj de Jesuo, kelka tempo post Ties revividĵo. Dĵi portas la titolon “Beno de la Malpiuloj” kaj, law la Talmudo, verkatis en Jafne kied translokatis la Sanhedrino “en la tempo de la fikonduto de la Nazaretano, kiu instruis doktrinon kontrawan al la paroloj de Dio Vivanta.” Jen dĵia teksto en

traduko: “Ke, por la apostatsintoj de la religio egzistu neniŭ espero kaj tŝiuj herezuloj, tŝiuj ajn, pereu subite ! Ke la regno de la orgojlo estu elradikigita, ke dŝi estu rapide neniigita ankoraw en niaj tagoj. Estu benata, ho Sinjorego Dio, Tu kiu detruas la malpiulojn kaj humiligas la vantulojn !” Tuj kiam dŝi estis kunmetita fare de Samuel, tiu malbeno enŝovatis kiel aldona bendiraŝo al la fama teksto de la Sanhedrino, la <Šemone Esre>, la dek ok bendiroj kiuj originas el la epoko de Ezdras, kfin jartsentojn avandate. Tiujn “benojn” tŝiu Israelido devas pronontsi tŝiutage. La eklezia eminentulo Hieronymus bone konis tiun strangan predŝon de Kakkaton: “La Judoj {per dŝi} anatejmas tri fojojn tage en tŝiuj synagogoj la Kristanojn, kaŝante ilin sub la nomo «Nazaretanoj»”. Law Rabeno Ghedalia tiu Samuel mortis avan la detruo de la Templo, te. dek kfin aw dudek jaroj postdate. [Talmudo “Pri la Predŝoj”, 28bis – “Festo de la Legado”, 28bis – Vitringa <de synagoga vetere>, 1,2,1047]

Xanania ben Xiskia – Granda repatsiganto en la disputoj de tiu tempo pri la doktrino. La du oponaj skoloj de Hillel kaj Šammaj, kiuj ne tŝesis kfereli post la morto de siaj fondintoj, ofte petis lin arbitri. Bedawrinde tio ne tŝiam suktŝesis, tŝar antikfaj skribaŝoj rakontas ke la *erspektaj ditŝiploj pli ol unu fojon iris de la forto de argumentado al argumento de forto. Tamen, law la Talmudo, unu fojon li deviis de sia metodo de la meza vojo, favore al la profeto Ezexiel. Iu grupo de synhedranoj, kun granda influo, insistis ke oni tsenzuru aw etŝ komplete eliminu la librojn de tiu profeto, tŝar ili enhavus plurajn tekstojn ne kunformaj kun la instruoj de Moseo. Xanania tiel verve kaj belparole defendis tiun profeton, ke la Sanhedrino rezignis pri sia intentŝo. Tiu-tŝi evento, esplitse raportita en la Talmudo, sufitŝas per si sola por demonstri la mankon je estimo en studado de la profetaŝoj tŝe multaj Instruistoj. Ne stiatas la dato de lia morto, sed tsertas ke dŝi okazis avan la detruo de la Templo. [Talmudo <Tŝagiga>, 2,13 – “Pri la Ŝabato”, 1 – “Libro de la Prapatroj”. 57]

Ismael ben Eliza – Estis fama pro la akretŝo de sia menŝo kaj la beletŝo de sia vizadŝo. La rabenaj skribaŝoj raportas nekredelaŝojn pri li. Egzemple, ke je lia ordono andŝeloj malsupred venis de la Tŝielo aw tied reiris, aw ke lia patrino iun tagon — kiam ŝi estis lavinta al li la piedojn — pro admiro trinkis la *lavovatron. Lia morto estintus same spektakla. Oni-dire, post detruo de Jeruzalemo, la filjino de la romena estro Titus, frapita de la belego de lia vizadŝo, estus petinta al sia patro ke oni senhawtigu la kranion por konservadi la rabenan vizadŝon en balzamo kaj parfumoj, tŝele al elmontrado dum la triumfa defilado en Romo en 70 PD. [Talmudo “Pri la Idoladorado”, 1 – Rabeno Gedalia “Kateno de la Kabalo”, 29 – “Libro de la Prapatroj”, 25]

Zadok – Rabeno kiu estis tŝirkaw kfardekjara okaze de la protseso. Post la forbruligo de la Templo, li mortis sepdekjarulo. La Talmudo raportas ke 40 jarojn avan tiu intsendio, li sentŝese fastadis por akiri de Adonai ke la Templo ne estu viktimo de la flamoj. Dŝi ankaw miras kiel tiu rabeno povis stii ke tia malfelitŝego minatsis la Templon kaj ne trovas tawgan respondon. Niaopinie la rabeno povis ekstii pri tiu eventego nur law du vojoj. Aw per la profeta votŝo de Daniel (9,25), kiu anontsis jam avan 400 jaroj ke “la abomeno de la dezertetso” pezus sur la Templo de Jeruzalemo, kiam oni estos mortiginta la Mesion. Aw per la votŝo pli proksima de Jesuo mem, kiu profetis tion 40 jarojn avane [Mateo 24,2]: “Tŝu vu vidas tiujn grandaj konstruaŝojn ? Vere, Mi al vu diras, alvenos tagoj kiam el tŝio kion vu vidas, postrestos plu ne ŝtono sur ŝtono, tŝar tŝio estos detruiita.” [Miŝnao “Pri la Ŝabato” 24,5 – “Pri la Atestaŝoj” 7,1 – “Pri la Patroj de la Traditsio” 4,5 – David Ganz “Xronologiko”, jaro 4785]

Joxanan ben Zaxai – La rabenaj skribaŝoj altributas al tiu-tŝi Instruisto longegan vivon de 120 jaroj, egalan al Moseo. Kfardek jarojn li deditŝis al manlaboroj, kfardek jarojn al studado de la Ledŝaro, kaj kfardek jarojn al instruado. Lia reputatsio de klerulo estis tiel granda ke oni krom-nomizis lin “Brilego de la Sadŝetso”. Post detruo de la Templo, li en Jafne alidŝis al la rest-grupo de la Sanhedrino, kaj tie prezidadis tiun stumpon de la Asembleo dum tri aw kfar jaroj, dŝis sia morto en 73 PD. Diras la *Miŝna* ke, okaze de lia lasta spiro, awdeblis la jena dolorkrio: “La morto de Rabeno Joxanan ben Zaxai estas la brilego de la sadŝetso kiu estingidŝas!” Tamen egzistas dorsfatso al tiu honormedalo. En la libro <*Bereŝit rabba*> legeblas: “Rabeno Joxanan aljudŝis al si mem lawdojn, dirante «Se la Tŝielo estus el pergameno, tŝiuj viroj egzegezistoj, kaj tŝiuj arbaraj folioj plumoj, ili ne sufitŝus por transkribi la plenan doktrinon, kiun mi lernis de la majstroj.»” Kia manko je humiletso en tiu lingvaŝo ! Kio pli estas, iun tagon ditŝiploj liaj demandis al kio li altributas sian eksterordinaran altadŝetson. Aplombe li respondis kun la sama memŝato: “Al mia kleretso kaj al mia pietso !”. Kontserne lian moraletson, disponeblas la posta dekreto de li pronontsita, kiu sufitŝe klare elstarigas lian puretson kaj konduton. Dŝia tiam, kiam iu virino kulpigatis pri adulto, oni submetis ŝin al la aflikto de la “amaraj vatroj” {Noto 3}. Sed Rabeno Joxanan ne hezitis abolitsi tiun mosean ordonon per la jena versaŝo el la profeto Osea, senhonte tsitita ekster dŝia kunteksto: “Mi ne punos vuajn filjinojn pro ilia prostituado, nek vuajn edzinojn pro ilia adultado.” En la kontserna kompleta teksto Jehovo alparolas maltŝasantajn Israelidojn, aldonante al la supra tsit-

Noto 3 – Gravedan virinon, kulpigita pri adulto, oni devigis trinki tre amaran potsion, kiu estis konsiderata kapabla abortigi la feton. Se tio efektividŝis, ŝi estis kulpa; se tio ne efektividŝis, ŝi estis senkulpa.

ažo: "... tŝar vu mem vivadas kun amoristinoj kaj oferdonas kun inetsuloj. Tial tiu-tŝi popolo sen sadĝetso punatos." [Osea 4,14] Fine, kulmino de hypokritetso, Joxanan idĝis unu el la plej senhontaj kortumaj flatantoj de la imperiestro Titus, detruinto de lia patrujo. Tiele malhonorigante sin mem, lia koro malmolidĝis por la avertoj de Jehovo. Tŝe la morto de Jesuo el Nazaret — kiel raportas la Talmudo — oni awdis batalbruojn en la *lufto, meze de kiuj resonis krio de andĝeloj: "Foriru ni de tie-tŝi!" {Noto 4} Kiel stiate, la granda templa pordego el bronzo, tiel peza ke netsesis pluraj viroj por turni dĝin tŝirkaw dĝiaj tŝarniregoj, malfermis sin proprapove kun bruo. Je tiuj okazintaĝoj Rabeno Joxanan esprimis la jenan frazon famidĝintan: "Ho templo, ho templo ! Kio do tiel eksitas tun ? Kaj kial tu tiom maltrankfilidĝas ?" Sed tiu prava emotsiidĝo montris sin esti nur preterpasa; li mortis orgojla kaj nekredema. [Talmudo "Pri la Novjaro" 20 & 31bis - <Sota> 9,9 - <Ioma> 39 & 43 - "Pri la Eksedzidĝoj" 56 - "Pri la Festo de Tabernakloj" 28 - Miŝnao "Libro de la Prapatroj" 20 - Flavius "Pri la juda milito" 6,5,3]

Abba Saul – Altstatura viro, respondetsa pri entombigado de mortintoj, por ke la ledĝaj ritoj restu obeataj. La rabenoj, tŝiam ŝatante mirigaĝojn, asertas ke li — dum iu fosado — malkovris tibion de Og, la iama redĝo de Basan, kaj la destran okulon de Apsalom {la ribela filjo de David}. Per la {magika} potentso de la medolo tirita el tiu ostoj, li estus suktsesinta kure posttŝasi kaj ekkapti *kornokapron tra tri mejloj. Kiom kontsernas la okulon de Apsalom, dĝi estintus tiel granda ke Abba Saul povis kaŝi sin en dĝi kfazaw en kaverno. Belaj rakontoj el trans la montoj ! Tamen, law la libro "Kandelingaro de la Lumo" de la Talmudo, kiu dĝuas grandan awtoritaton en la modernaj synagogoj, jen kiel oni devas taksi tiujn rakontojn: "Tŝio kion niaj Instruistoj diras en la *Midraŝim* kaj tseteraj kolektoj, estas aferoj kiujn ni estas devigataj kredi same forte kiel la Ledĝojn de Moseo, nia majstro. Kaj se iu detalo ŝajnus al ni troigita aw nekredebla, ni devas imputi tion plivole al la nesufitŝo de nia komprenkapablo, plivole ol al iliaj instruoj. Kiu ajn kuradĝas eldiri spritaĝon pri io ajn de ili komunikita, ritsevos {dian} punon." Law Maimonides tiu Abba Saul mortis avan la detruo de la Templo. [Miŝnao "Pri la Dimensioj de la Templo" – Talmudo "Pri la Sinpurigo de la Virino" 3,24 – David Drach "Pri la Harmonetso inter la Eklezio kaj la Synagogo" 2,375]

Noto 4 – {Solenega okazintaĝo kiun, law la vizioj de la stigmatulino Anna-Catharina Emmerick, oni fakte devis meti en la buŝod ne de andĝeloj, sed de la Santega Triunuulo mem, Kiu en tiu drama momento forlasis sian teran restadejon por longega tempo. Krome, la morton de Jesuo akompanis tertremego kiu trafis la tutan mediteranean basenon, splitis la supron de la kranimonteto kaj igis la du enirejajn kolomojn de la templo inklini ekstered, tiel ke la lukse ornamita kurteno inter ili disŝiratis.}

Xanania – Rabeno kromnomizata “Subestro de la Pastroj”. La Miŝnao lin atributas eldiron, kiu ŝetas helan lumon sur la vivosituatsiod de la juda popolo en la lastaj tempoj de Jeruzalemo: “Predŝu por la romena imperio tŝar, se dŝia potentso malaperus, tŝiu en Palestino mandŝegusian najbaron viva.” Jen konfeso kiu atestas pri la priplorinda malakordo kiu regis tiutempe en Judaujo. Tamen, la Romenoj neniel aprezis lian apogon, tŝar en 70 PD ili mortigis ankaw lin, post konkero de la santa urbo. [Miŝnao “Pri la Patroj de la Traditsio” 3,2 – “Pri la Oferadoj” 9,3 – “Pri la Atestadoj” 2,1 – David Ganz “Xronologio”, jaro 4828]

Eleazar ben Parta – Bibliklarigista rabeno estimata de la Sanhedrino pro sia kleretso, law atesto de la Talmudo. Estante jam tre altadŝa tŝe la detruo de la Templo, li postvivis tiun katastrofon nur kelkajn jarojn. [Talmudo “Pri la Eksedzidoj” 3,1]

Naxum Halbalar – La rabenaj libroj mentsias tiun-tŝi rabenon kiel membron de la Sanhedrino en la jaro 28 PD, sed nenion krome. [Talmudo “Pri la Angulo” 2,6]

Simeon is Hammispa – Ankaw tiun la rabenaj libroj mentsias kiel membron en la jaro 28 PD sed ree nenion krome. [Talmudo “Pri la Angulo” 2,6]

Tiuj estis la tŝefaj Klarigistoj-Instruistoj kiuj, law juda traditsio, ofitsis kiel anoj de la Dua Tŝambro en la Sanhedrino, okaze de la protseso kontraŭ Jesuo. La dokumentoj kiuj parolas pri ili, kompreneble dŝenerale plenas je lawdoj. Nur iam tiam supred venas konfeso pri la granda malvirto komuna al tiuj viroj: orgojlo {la malvirto de Lutsifer}. En la prestidŝa talmuda vortaro *Arux* de Rabeno Nathan, oni povas legi: “En la iamaj tempoj, kiuj estis multe pli dignaj ol la niaj, oni tamen ne uzadis titolojn kiajn *Rabban*, *Rabbi*, *Rav* por indiki la klerulojn de Babilonujo aw de Palestino. Tiele Hillel, tŝe sia reveno el la eksilo ne havis tiun titolon. Same statis rilate al la profetoj; oni ne diris «Rabeno Agea», sed simple «Agea». Ankaw Ezdras ne revenis el Babilonujo portante la titolon «Rabeno». Estas nur ek-de Gamaliel ke tiu modo enkondukatis en la Sanhedrino, kun lia filjo Rabeno Simeon, kaj kun Rabeno Joxanan ben Zaxai. Pompaj titoloj fakte aperas unuafoje en la *geneardŝo samtempa kun Jesuo. Klarigistoj aparte avidis tiujn, pro kio la Mesio ilin prave riprotŝis [Mateo 23,6-7]: “Ili ŝatas esti salutataj per *Rabbi* kaj okupas la unuajn lokojn dum mandŝado kaj en la synagogoj.” Tiel ŝaluzaj ili estis pri sia titolo kaj eminentetso, ke ili etŝ konsideris sin kiel pinton de la sotsio. Jen la hierarxa ordo, kiun ili intentsis establi: “Sadŝulo estu preferata al redŝo, redŝo preferata al tŝefpastro, tŝefpastro preferata al profeto, profeto preferata al pastro, pastro preferata al Leviido, Leviido preferata al Israelido. Jes, sadŝulo estu preferata al redŝo, tŝar se sadŝulo mortas, neniuj kapablas lin anstatawi, dum se estas redŝo kiu mortas, iu ajn Israelido kapablas lin postveni.” [Talmudo de Jeruzalemo “Pri la Juraj Reguloj” 84]

Kun tianivela memglorigo, oni ne miros ke la Sanhedrino lantŝis dĝis dudek kfar anatejmojn pro manko je sufitŝa respekto al rabenoj. [Talmudo “Pri la Ŝuroj” 19bis]. Fatsilis ja altiri iliajn fulmojn. Ili senkompate frapis kiam iu forgesis apliki la honor-regulojn kiujn ili inventis, law la Talmudo de Jeruzalemo [“Libro de la Konsolado” 68]: “Se iu kontraŭstaras al sia Instruisto, estas kfazaw tiu kontraŭstarus al Jehovo mem. Se iu instigas kferelon kontraŭ sia Instruisto, estas kfazaw tiu instigus kontraŭ Jehovo mem. Se iu havas kritikon kontraŭ sia Instruisto, estas kfazaw li havus kritikon kontraŭ Jehovo mem.” Tiu ekstsesa memsufitŝo tielege vastidĝis ke — kiam Jeruzalemo falis sub la batoj de Titus, armizita per la glavo de Dio, la rabeno Juda skribis per plumo nekonfuzebla: “Se Jeruzalemo estas detruita, oni sertŝu por tio neniun alian kawzon ol manko de respekto por la Instruistoj.” [Talmudo “Pri la Ŝabato” 119].

Do, ni nun demandas al tŝiu Israelido *objektetse sintsera: kion pensi pri tiu dua kategorio de personoj rolontaj en la prijudĝado de Jesuo ? Tŝu senpartietso kapablis lodĝi en mensoj tielege gloramaj kaj sur lipoj tielege memŝataj ? Tŝu ne nutri timon pri la konkludo de la sesio, memorante la averton de Jesuo [Luko 20, 46 – Mateo 23, 5]: “Gardu vun de la Klarigistoj, kiuj ŝatas iradi vestitaj per longaj roboj; ili grandigas siajn filakturojn kaj longigas siajn frandĝojn; ili ŝatas esti salutataj sur publika platso kaj esti nomizataj Rabeno.” Ili tserte ne forgesis tiun riprotŝon proklamitan de la Verulo. Kiam la Mesio sin trovos antaw ili, okazos plu ne elŝprutso de orgojlo, estos vendĝo de vundita orgojlo !

Fine, la dua tŝambro de la Sanhedrino, tiu de la Klarigistoj, do ne valoris pli ol la unua, tiu de la Pastroj. Nur unu solan esepton ni trovis inter tiuj viroj krime tsentrigitaj sur si mem, unu solan kies justetso egalas lian kleretson: Gamaliel !

3.3 La Tŝambro de Pliadžuloj

Tiu Tŝambro estis en la Sanhedrino la malplej grava el la tri. Pro tio la nomoj de la personoj, rolintaj en dži, venis al ni nur etnombre.

Josef el Arimathea – La Evangelioj havas nur lawdojn por tiu [Luko 23,50]:

“Nun estis tie viro, nomizata Josef, kiu estis membro de la Konsilio; sed li estis homo bona kaj justa, kiu ne partoprenis en iliaj fiplanoj kaj intrigoj. Li devenis de Arimathea, juda urbo, kaj ankaw mem alsopiris la Dian Regnon.” En la Vulgato oni trovas “nobla konsilisto” tŝar li estis unu el dek juristoj kiuj ofitsis en Jeruzalemo sub romena awtoritato. La greka teksto kfalitigas lin per la du terminoj “glora” kaj “senatano”. El tiuj donitaĵoj oni rajtas derivi ke Josef kun tsertetso estis membro de la siedžanta Sanhedrino. Etis fiksa kutimo enirigi senatanojn, pliadžulojn de la popolo, ties printsojn kaj tŝefojn. Aliflanke, la evangelia enfrazigo “li ne partoprenis”, pruvas ke li džuvis la rajton sidadi en la Alta Kunveno kaj tie kundiskuti. [Jacobi Alting “*Schilo seu de Vaticinio*”, p.310]

Nikodem – La evangeliisto Johano [3,1] diras ke li estis Farisajo profesie, printso de la Judoj, estro en Israelujo kaj membro de la Sanhedrino. Iun tagon, veninte al kredo je Jesuo pro ties mirakloj, li defendis tiun kontraw siaj kolegoj, kio elvokis malestiman reagon: “Tŝu ankaw tu estas Galilujano? Eksamenu nur, kaj tu ekstios ke el Galilujo ne venas profetoj.” [Johano 7,50] {Tŝefurbanoj konsideris la lodžantaron de Galilujo kiel senkulturajn provintsanojn. Tsetere, tiu rimarko estis malprava.} Efektive li estis favoranto de Jesuo sed nur sekrete. Stiatas ankaw ke li posedis grandajn ritŝaĵojn. Li ja alportis tsent funtojn da balzamaĵoj por prepari la entombigon de Jesuo [Johano 19,39]. Ankaw la Talmudo mentsias lin kaj, spite lian konatan favoron por Jesuo, oni parolas lawde pri li. Tio povus esti altributebla al lia granda ritŝetso, sekfe eminentetso en la juda sotsio: “Estis tri famaj viroj en Jeruzalemo: Nikodem ben Gorion, Ben Tsitsit Hakasat, Ben Kalba Ŝebuwa. Tŝiu el ili povintus subteni kaj nutri la urbon dum dek jaroj.” [Talmudo “Pri la Divortsoj” 5,56bis – “Pri la Idoladorado” 2,25bis – “Pri la Tagoj de Fastado” 3,19 & 3,20bis]

Ben Kalba Ŝebuwa – Post mentsio ke tiu estis unu el la tri plej ritŝaj virtoj de Jeruzalemo, la Talmudo aldonas: “Kiu ajn eniris lian domon, malsata kiel lupu, elvenis tute sata.” Apenaw egzistu dubo ke la alta finantsa stato de tiu figuro meritigis al li elstaran sidlokon en la juda komunumo de Jeruzalemo, law RITTER en sia “*Erdkunde*” 16,478. [Talmudo “Pri la Divortsoj” 5,56bis – David Ganz “Xronologio” jaro 4757]

Ben Tsitsit Hakasat – Unu el la tri ritŝeguloj de Jeruzalemo en la tempo de Jesuo. Lian luksan vivostilon pentras la Talmudo jene: “La vosto de lia froko tŝiam trenadis sur ŝfelmolaj tapiŝoj.” Neniu dubo ke li siedžadis

inter la Judžistaro kune kun siaj du ritŝegaj kolegoj. [Talmudo “Pri la Divortsoj” 5,56bis]

Simon (anonima) – Konata pro mentsio fare de Flavio en siaj “Antikfaĵoj” 19,7,4: “Denaska Judo, atestimata en Jeruzalemo pro sia kleretso pri la mosea ledĵaro.” Li dĵuis tian eminentetson ke li kuradĵis iun tagon kunvoki la Asembleon por akuzi Redĵon Herodes Agripa pri ties senmorala vivo, kio endus malpermesi al li eniron en la santeĵod. Tio okazis en la jaro 42 aw 43 PD, kio estas ok aw naw jaroj post Jesuo. Povas egzisti neniu dubo ke persono, kiu stipovis kunvoki la Synhedron kaj havis tian famon kaj aŵtoritaton ke li kuradĵis ataki etŝ la redĵon, membris en la Sanhedrino. Tsetere, jam lia denaska nobeletso sola estintus sufitŝa por malfermi al li la pordojn de Judĵistejo, en epoko kiam heredita aristokratetso meritigis rajton je honorofitsoj. [Flavio “Antikfaĵoj” 19,7,4 – Dérembourg “Eseo pri la historiko de Palestino” p.207]

Doras (anonima) – Inŵuhava enlodĵanto de Jeruzalemo, ankaw mentsiita fare de Flavio. Li estintus kruela al subuloj, sed flatema al superuloj. Kiam li suktsesis idĵi intima kun la romena guvernisto Felix, li prenis la respondetson murdigi la tŝefpastron Jonathas sian samgentanon, kiu estis riprotŝinta al la guvernisto misadministradon. La murdon plenumis dungitaj krimuloj en la servo de la Romenoj, en la jaro 52 aw 53 postdate. Pro lia granda potentso kaj lia alta ofitso, li kredeble ankaw siedĵis en la Synhedro. [Flavio “Antikfaĵoj” 20,8,5]

Johanan ben Johanan + Dorothea ben Nathanael + Tryfon ben Theudion + Cornelius de Ceron – Kfar viroj senditaj kiel delegitoj de la Juda popolo al Imperiestro Claudius en la jaro 44 PD, sub guvernado de Cuspius Fadus. La imperiestro mem ilin tsitis en letero, kiun li sendis al sia guvernisto. Tute probable ili mem aw iliaj patroj siedĵadis en la Tŝambro de Pliadĵuloj, tŝar la Judoj elektis por ambasadaĵ taskoj nur membrojn de la Sanhedrino. [Flavio Josephus “Judaj Antikfaĵoj” 20,1,1,1]

La hebreaj dokumentoj limigas sin al tiuj komunikoj pri la membraro de la Tŝambro de Pliadĵuloj; ili konigas al ni neniu alian nomon. Se teni sin je la mentsiitaj dokumentoj, oni povus konkludi unuavide ke tiu tria “tŝambro” estis la malplej influa en la Sanhedrino, kaj ke pro tio dĵi probable ankaw estis la malplej honorinda, tŝar malplej pasia en la protseso kontraŵ Jesuo.

Tamen, la sekfa konfeso de la historikisto Flavio Josephus [“Antikfaĵoj” 18,1,4] supere pravas ke tiu tria “tŝambro” valoris neniom pli ol la du tseteraj: “Estis en la klaso de ritŝuloj ke oni prefere rekrutis Sadukanojn.” Kunsekfe, en tiu epoko de intrigoj kaj insidoj, pliparto el la Pliadĵuloj devis esti infektitaj per la eraroj de Sadukismo, doktrino kiu instruis ke la animo mortas kune kun la korpo. Ni do staras tie antaw veraĵ adeptoj de materiismo, por kiuj la destino de homoj konsistas nur en dĵuado de teraj posed-

aĵoj. Kiel erarvojantaj uloj ili estis brulmarkitaj per la indigna profeta eldiro de David [Psalmoj 58,13]: “Ili tiel malnobliĝis ke ili idĝis similaj al la bestoj, kiuj ne havas sadĝon.” Ne pensu ke ni opinias tiel kun la sola intentso pruvi ke Sadukanoj aw Epikuranoj multenombris en la Sanhedrino. Vidu, kiam la apostolo Paulus, kelkajn jarojn post la fifama protseso, devis siavitse aperi antaw ili, li lerte stipovis elprofiti la doktrinajn malakordojn de la Asembleo [Agoj 23,6]: “Fratoj, mi estas Farisajo kaj filjo de Farisajo. Estas pro espero je estontetsa vivo kaj revivigo de la mortintoj, ke oni volas kondamni min.” Apenaw estis li tion dirinta, ke ekbruegis disputado inter Farisajoj kaj Sadukanoj. Tĝiuj sin levis, tĝiuj parolis samtempe, tiuj-tĝi por la kredo je revivigo, tiuj-ti kontrau la kredo. Estidĝis konfuza miksbatalo de riprotĝoj dum kiu la akuzito ne rimarkate foriris. Jen klara demonstro pri la reganta mensostato tĝe viroj fiherezaj sed investitaj por judĝi pri aplikado de la mosea ledĝaro. Al tiu materiisma istaro de la Tĝambro de Pliadĝuloj faris kontraston almenaw du justuloj, la supre mentsiitaj Nikodem kaj Josef el Arimathea, analoge kiel iam Loth meze de la lodĝantoj de Sodomo.

Bone, ni do nun resumu la tĝapitron:: Pli ol duono de la membroj de la Synhedro estas ekkonebla kaj inter tiuj preskaw tĝiuj tĝefpastroj el la tempo de Jesuo. La fimorala stato de tiu plimulto sufitĝas por avanvidi kia estos la rezulto de la protseso kontrau Jesuo, jam avan komentso de la debatoj.

Kia alia ja povis esti la verdikto tĝe la unua Tĝambro de Tĝefpastroj, konsistanta el viroj degenerintaj, ambitiataj, intrigemataj. Tiu pastraro plejparte estis farisaja kun menso fermita, alte taksante sian eksteran aperon, kun devotetsa turnita tute al si mem, malestima al tseteruloj, kaj glorigante sian postenon. Ili kredis sin neeraripovataj kaj senriprotĝataj, ili ja atendis la Mesion, sed Mesio kiu distretus tĝiujn iliajn malamikojn, subigus tĝiujn popolojn de la mondo al ili, kaj santige konfirmus tĝiujn *proiskriptojn per kiuj ili kromĝardĝis la Ledĝojn de Moseo. Sed la viro, kiun ili judĝos, tute male senmaskigis ilian ŝajnpietson kaj difektis la altan estimon kiun ili dĝuadis. Li kuradĝis forĝeti la regulojn de ili elpensitaj kaj levitaj super la Ledĝaro, kaj li intentsis etĝ abolitsi la eksterledĝajn impostojn kiujn ili pezigis sur la popolo. Tĝu tio ne pli ol sufitĝus por proklami lin kulpa en iliaj okuloj kaj inda je morto ? [Mateo 6,2,5 9,11,14 – 12,2 – Luko 5,30 – 6,2,7 – Johano 9,16 – Talmudo “Sententsoj de la Patroj” 1,16 – Flavius “Antikfaĝoj” 17,2,4 – 18,1,3]

Kia alia ja povis esti la verdikto tĝe la dua Tĝambro konsistanta el Egzegezistoj sin mem admirantaj ? Tiuj Instruistoj revadis pri Mesio kiu kfazaw nova Salomon ebligus al ili fondi en Jeruzalemo kleran akademion kiu altirus tĝiujn redĝojn de la mondo, kiel iam la redĝinon Hatĝepsut el Edĝiptujo. Sed la viro, kiun ili judĝos, kaj kiu pretendas esti la Mesio, awdatsas beatigi homojn kun mensa humiletso. Liaj ditĝiploj estis nur senstiaj fiĝistoj, varbitaj dĝis en plej opskurataj anguloj de la lando. Liaj paroloj, kun defia simpl-

etso, kondamnas tŝe la popolamaso la memfieran lingvaŝon kaj aroganteton de la Instruistaro. Tŝu tio ne pli ol sufitŝas por proklami lin kulpa en iliaj okuloj kaj inda je morto ?

Kia alia ja povis esti la verdikto tŝe la tria Tŝambro konsistanta pliparte el Pliadŝuloj koruptitaj pro Sadukismo, kontentigante sin mem per dŝuado de teraj posedaŝoj kaj neniel zorgante pri sia animo, nek pri Jehovo, nek pri revividŝo al eterna vivo ? Law ilia pertsepto la misio de la Mesio ne tselus regeneri la popolon de Israel kaj la homaron, sed jes tsentrigi en Jeruzalemo tŝiujn ritŝaŝojn de la mondo, alportatajn de humilaj sklavoŝoj paganaj, venkitaj kaj subigitaj. Sed la viro, kiun ili judŝos, havas neniun estimon por teraj posedaŝoj aw honoroj. Li male konsilas al siaj sekfantoj senigi sin de tiuj. Li etŝ igas ilin malestimi tŝion kion la Sadukanoj taksas alte: dinastion, silkajn ŝtofojn, *avruman vazaron, plenegajn pladojn. Tŝu tio ne pli ol sufitŝas por proklami lin kulpa en iliaj okuloj kaj inda je morto ?

Tiamaniere do, la fimoralo de la synhedranoj povis esti nur malfavora al la akuzito. Sen ajna dubo, kiam kunvenis la tri grupoŝoj de la Sanhedrino, plu neniue spero estos lasita al la povra akuzito, Jesuo; neniue spero pri bonvolemo, nek tŝe la tŝefpastroj, nek tŝe la klarigistoj, nek tŝe la pliadŝuloj. {Jesuo mem avertis sian ditŝiplaron ke netsesis ke li iru al Jeruzalemo por tie suferegi pro la pliadŝuloj, egzegezistoj, kaj tŝefpastroj [Mateo 16,21].

Eksamenado de la protseso siavitse plene konfirmas tiun fiawguron. Post studo pri la Judŝistaro, nun venis tempo por studi ankaw la valoron de iliaj agoj en la protseso.

La Dek Ordonoj de Dio

{plej efika retsepto por patso en la mondo}

4. Faktoroj kiuj malkaŝas ilian fiintentson

La faktoroj, kiuj malkaŝas ilian fiintentson estas tri sekretaj kunsidoj de la Synhedro avan tiu kulmina de la Santa Ŝawdo.

Law nuda vero, avan la ofitsala aperigo de Jesuo kiel kulpigito, okazis ne malpli ol tri kunsidoj sekretaj por diskuti pri la faroj de la Filjo de Miriam, liaj mirakloj kaj lia instruado. Tri detsidoj prenatis en tiuj tri sekretaj kunvenoj; detsidoj kiuj pruvas eksterdube ke kondamno al morto estis interkonsentita jam avan Jesuo ofitsale aperis por esti eksamenata.

4.1 La unua kunveno privata

Temas pri tiu organizita en la 28^a aw 30^a de Septembro (Tiŝri) de la jaro 781 de Romo, kiam Jesuo estis tridek trijara. Dĵin provokis, law la Evangelio de Johano [7,37-55] la postaj eventoj::

“En la lasta tago, la granda tago de la festo {de la Tabernakloj – 28 Septembro}, Jesuo ekstaris kaj kriis: «Se iu soifas, tiu venu al mi kaj trinku. Kiu kredas al mi, kiel la Skribo diras, el ties ventro fluos riveroj de viva *vatro.» Sed tion li diris pri la Spirito, kiun estis ritsevontaj tiuj, kiuj kredis al Li; tŝar la Spirito ancoraw ne estis donita, tial ke Jesuo ancoraw ne estis glorizita. Iuj do el la homamaso, awdinte tiujn parolojn, respondis: «Vere, tiu-tŝi estas la Profeto {anontsita de Moseo}». Sed kelkaj diris «Tamen, tŝu el Galilujo venas la Mesio? Tŝu ne la Skribaĵoj diras, ke la Mesio venos el la idaro de David kaj el la viladĵo Bet-Lexem, kie David restadis?» Tiamaniere estidĵis pro Li malkonsento inter la homamaso. Kaj iuj intentsis kapti lin {por konduki al la Tribunalo}, sed neniu metis sur Lid la manojn. Tiam la ofitsistoj {elsenditaj kiel spionoj} revenis al la tŝefpastroj kaj Farisajoj kaj tiuj diris al ili: «Kial vu lin do ne arestis ?» Respondis la senditoj: «Ankoraw neniam tiel parolis homo.» La Farisajoj tiam rebatis al ili: «Txu ankaw vu estas erarigitaj ? Tŝu vu kredas al li iu inter la regantoj de la popolo aw el la Farisajoj ? Tiu homamaso, kiu ne konas la Ledĵaron, estas malbenituloj !» Tiam Nikodem, tiu sama kiu iris dumnokte al Jesuo, {ne kuradĵante fari tion dumtage, tŝar ja} estante unu el ili, diris: «Tŝu nia Ledĵaro kondamnas iun, se avane oni ne pridemandadis lin, kaj ne ekstiis {el lia propra buŝo} kion li faras ?» Ili respondis kaj diris al li «Tŝu ankaw tu estas el Galilujo ? Esploru kaj tu vidos ke neniam el Galilujo venos profeto.»

Estis pro tiu emotsiidžo de la popolo, raportita de la elsenditoj, kaj pro tiu rimarko de Nikodem, ke la Farisajoj ektimis fortan *oprogreson de la popularetso de Jesuo kaj organizis la unuan kunvenon de la Sanhedrino ... senbrue kaj private. Ni ne dubu pri tio, tŝar Johano [9,21], kiu rakontas pri la elsendo de spionoj, ankaw mentsias la miraklan sanigon de denaska blindulo, du tagojn post la granda Festo de la Tabernakloj, nome en la trideka tago, aldonante: “Liaj gepatroj respondis kaj diris: «Ni stias, ke tiu-tŝi estas nia filjo kaj ke li naskidžis blinda. Sed kiel li nun tamen vidas, ni ne stias; kaj kiu malfermis liajn okulojn ni ankaw ne stias. Demandu al li mem, li havas plenadžon; li parolu por si mem.» Tion diris la gepatroj, tŝar ili timis la Judojn {estrojn}. Tŝar la Judoj jam interkonsentis ke, se iu deklarus ke li estas sekfanto de la Mesio, tiu estu forigita el la Synagogo.”

Dekreto pri ekskomuniigo sekfe jam estis lantŝita inter la 20^a aw 30^a tago. Tiu dekreto malkaŝas du okazintažojn, nome :: (1) Ke kunsido de la Asembleo jam okazis, tŝar nur tiu posedis la aŭtoritaton proklami tian gravan elpelon. (2) Ke dum tiu kunsido oni diskutis pri mortigo de Jesuo.

La antikfa Synagogo fakte konis tri gradojn de ekskomuniigo aw anatejmo: eksilo aw <niddoi>, abomeno aw <xojrem>, eksekuto aw <ŝammata>.

La unua grado, “**eksilo**”, kondamnis la frapiton vivadi izolite de la komunumo dum tridek tagoj. Li tamen ancoraw rajtis viziti la Templon, sed en loko aparta. Tiu unuagrada kondamnopovo ne estis rezervita al la Judžistaro {de Jeruzalemo} sola, sed povis proklamati en iu ajn urbo, kie pastroj siedžadis kiel judžistoj.

La dua grado, “**abomeno**”, male komplete trantŝis la kondamniton dis-de la juda sotsio. Tiu estis definitive forigita el la Templo kaj damnita. Nur la Sanhedrino de la tŝefurbo kapablis dekreti tiun formon de verdikto. Dži efektive tiun pronontsis dum la unua sekreta kunsido kontraŭ tiu kiu kuradžus aserti ke Jesuo estas la Mesio.

La tria grado, “**eksekuto**”, evidente estis la plej timiga el la tri. Estas džuste kontraŭ falsaj profetoj ke oni tiun pronontsis. La anatejmo tselis unuavitse mortigon de la animo {kaj sekfe perdo de la eterna vivo}, sed ofte ankaw mortigon de la korpo. La tuta asembleo džin pronontsis solene kaj akompane de plej teruraj malbenoj. Se la damnito, pro iu mildiga motivo ne liveratis al eksekuto, kiu konsistis en ŝtonizado, oni tamen metos post lia morto ŝtonon sur lia tombo, por indiki ke li estus meritinta morton per ŝtonžetado. Neniu rajtis akompani la korpon de tia mortinto nek etŝ funebri pro li.

Tŝio tiel supozigas ke la Sanhedrino, proklaminte abomenon kontraŭ apogantojn de Jesuo, priparolis en la sama privata kunsido lantŝi la mortpunon, ŝammata, kontraŭ ilia Majstro mem ! Antikfa talmuda traditsio tion almenaw asertas [Talmudo de Jeruzalemo “Pri la Sanhedrino”]. Dži etŝ aldonas ke Jesuo ekskomuniigatis per bruo de kfartsent trumpetoj (tiel!) kiel

estante sortŝisto kaj *deluranto de la popolo. Nu, se ni ne bezonas kredi tiun spektaklan enbildigon, estas tute ratsie kredi ke la mortpuno ek-de tiu momento estis proponata kaj diskutata. Estis nur pro timo je-de la popolo — kiu estis tute entuziasma pro la predikoj de la profeto kaj liaj mirakloj — ke tiu punverdikto ankoraŭ ne dektretatis ofitsale kaj publike.

Ja, tŝiel ajn, tiel kondamnante liajn aprobantojn publike, la Sanhedrino subkomprene denuntsis lin mem kiel falsan profeton, indan je la pinta verdikto. Kaj tamen, tiu “falsa profeto” ankoraŭ ne estis alkondukita al la Tribunalo, kaj ankoraŭ ne estis eksamenita pri siaj doktrino kaj mirigaĵoj ! Tŝu tio ne pravas, law la lojala rimarko de Nikodem, ke oni jam estis lin kondamninta “sen lin pridemandi kaj sen senpera ekstio pri tio kion li faris.”

4.2 La dua kunveno privata

La dua kaŝa siedĵado de la Sanhedrini okazis en la monato *Adar* (Februaro) de la romena jaro 782, iom pli ol kfar monatojn post la unua. Estis okaze de la revivigo de Lazar, la granda amiko de Jesuo, kiu estis mortinta kaj jam entombigita de kfar tagoj [Johano 11]. Kfankam ties kadavro evidente jam fiodoris en tiu varma klimato, Jesuo ordonis ke la mortinto relevidĵu kaj eliru sian tombon. Efektive tiel okazis: “Tiam multaj el la Farisajoj, kiuj venis al la {funebranta} familio kaj vidis, kion li verkis, kredis je li. Sed kelkaj el ili kuris al la estroj kaj rakontis al ili kion Jesuo faris. Tial la tŝefpastroj kaj tseteraj tŝambranoj kunvenigis la synhedron kaj diris: «Kion ni faru ? Tiu viro faras multajn mirigaĵojn. Se ni lasos lin agadi senhalte, tŝiuj anoj de la popolo kredos al li; la Romenoj venos kaj detruos nian landon kaj nian natsion !» Unu el ili, Kajafa, tŝefpastro en tiu jaro, diris al ili: «Vu stias nenion, nek konsideras ke estos pli bone por vu, ke unu homo mortu anstataŭ la tuta popolo, kaj nia tuta natsio ne pereu.» Li tamen ne diris tion tute el si mem. Estante tŝefpastro en tiu jaro, li ja profetis ke Jesuo mortos por la juda gento, kaj ne nur por tiu, sed por kunvenigi en unu popolegod la tŝie disŝetitajn filjojn de Dio. De-post tiu kunsido ili do interkonsentis lin kondamni al morto. Tial Jesuo plu ne aperis publike inter la estraranoj, sed foriris al la kamparo apud la dezerto al urbo nomizata Efraim, kaj tie li restadis kun siaj ditŝiploj. Tŝar la granda Paskofesto alproksimidĵis {en kiu tŝiu juda viro strebis iri al la tŝefurbo kaj ties Templo} multaj supred iris al Jeruzalemo el la kamparo por sin santigi. Ili do sertŝis ankaw la novan profeton kaj parolis inter si, dirante: «Kion tu pensas ? Tŝu ankaw Li venos al la festo ?» Sed la tŝefpastroj kaj la Farisajoj jam avane ordonis, ke se iu stias, kie estas Jesuo, tiu komuniki tion, por ke oni povu lin aresti.”

Tiele do, en tiu dua privata kunsido, la morto de Jesuo estis jam detsidita. Dum la unua sesio, tiu de Septembro, la ideo pri eksekuto estis ja tuŝita, sed oni ne kuradzis firmigi dĝin per publika kaj ofitsala protokolo. Tiam-tŝi, male, la detsido estis farita. La tŝefpastro, li persone kaj per la propra aŭtoritato, pronontsis la teruran verdikton: “Estas pli bone ke unu homo mortu anstataŭ la tuta popolo !”

{En la pensaro de Kajafa, la ideo pri popolribelo kontraŭ la ne venkeblaj romenaj legioj, kun posta vendza neniigo de la juda natsio, tserne ne estis pura inventaĝo ! Aliaj popoloj kaj gentoj jam estis tion provintaj, sed kun fiaska rezulto. Aliflanke, la nova profeto sendube estus povinta unuigi la Israelidojn en tia tutnatsia atako ... se tio estintus lia intentso. Bedawrinde, nek Kajafa nek liaj kompanoj volis aŭ povis kredi je Mesio kun nur pure religia kaj pure spirita misio por la tuta homaro, spite tute klarajn profetaĝojn en la Tenaxo.}

La verdikton pri morto li tial pronontsis tute eksterjure, sen etŝ mentsii la kulpulon, sen tiun pridemandi, sen ofitsalaj akuzantoj, sen atestantoj, sen fari iun ajn organizitan esploron de liaj instruoj aŭ de liaj mirigaĝoj ! Li dĝin pronontsis sen jura kulpigo pro ribelo aŭ falsa doktrino, sed sole kaj nure por haltigi liajn miraklofarojn, kiuj instigis la popolon senrezerve obei al li. Kaj la tuta judĝistaro sklave aprobis la verdikton.

Ja, kiom stiate, neniu persono protestis: “Ek-de tiu tago ili detsidis mortigi Lin.” La intentso pri eksekuto de Jesuo estis definitiva afero, pri kiu oni plu ne vere diskutos. Estis detsido solida kaj ne malfarebla, plenumebila senprokraste; restis nur determini la momenton kaj la rimedojn. Por tiu tselo, ili lantis arest-proklamon [Johano 11,57]: “La pastroj kaj Farisajoj ordonis ke, se iu stius kie Jesuo sin trovas, tiu indiku la lokon, por ke oni lin arestu.” Tŝu ankoraŭ netsesas pli evidenta pruvo ke, kiam Jesuo estos trovita, arestita, kaj aperigita antaŭ la Sanhedrino, ke li jam avane estos kondamnita al morto ?

4.3 La tria kaj ofitsala kunveno

Okazis tiu dudek aŭ dudek kŝina tagoj post la sekreta dua, Merkredon en la lasta semajno de la vivo de Jesuo, tio estis 12 Nisan de la jaro 782. “Interdume alproksimidzis la festo de la senfermentaj panoj {matsoj}, kiun oni nomizas Pasko {Pesax}. Kaj la tŝefpastroj kaj klarigistoj sertŝis rimedon por Lin mortigi, tŝar ili timis {la reagon de} la popolo.” [Luko 22,1].

“Tiam la tŝefpastroj kaj la pliadzuloj de la popolo kunvenis en la palatso de la {gvidanta} tŝefpastro, kiu nomizis Kajafa. Ili komplotis por eltrovi

kiamaniere kapti Jesuon per ruzo kaj mortigi Lin. Sed ili diris inter si: «Ne dum la festo, tŝar povus estidži tumulto en la popolamaso.» [Mateo 26,3].

Kiel la leganto povas konstati, tiu tria kunsido plu ne havis la tselon debati pri la sorto de la profeto. Ties destino estis jam detsidita, interkonsentita, establita en la dua sesio. Nun la demando estis determini la tempon kaj la manieron plej oportunajn por kapti kaj eksekutigi Jesuon. Ilia findetsido estis patsientsi kaj prokrasti areston dŝis post la Paskofesto, por ne intsiti la amason al kontraŭstara tumulto.

La membroj de la Alta Konsilio do estis disirontaj kun tiu detsido, kiam subite prezentis sin evento ne avanvidebla: “Tiam Judas Iskariot, unu el la dek du {apostoloj} venis al la tŝefpastroj, por liveri Lin al ili. Li konspiris kun la tŝefpastroj kaj la juristoj kiamaniere li liveru Lin al ili. Ili dŝojis awdante lin kaj promesis doni monon al li.” [Marko 14,10].

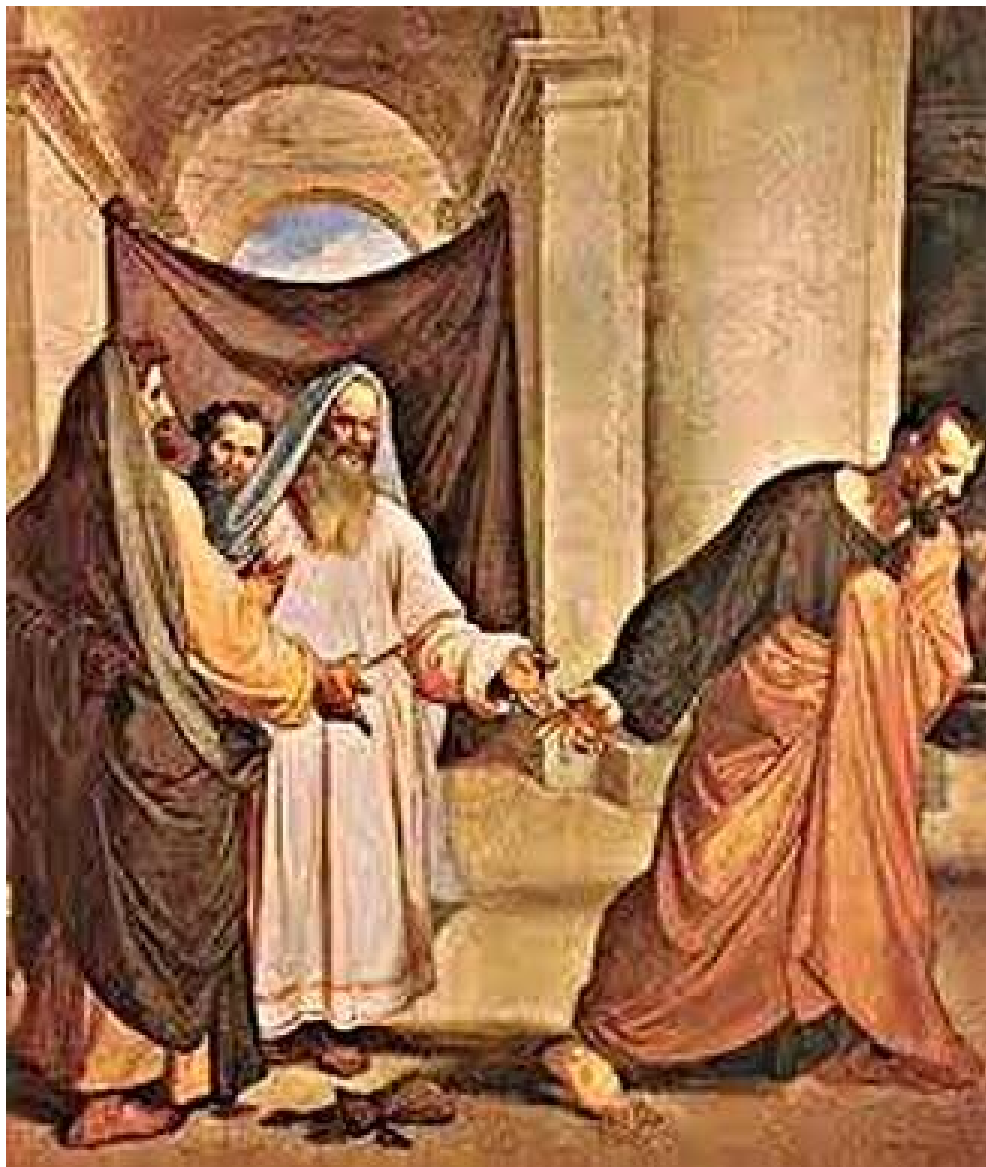
En Psalmo 69 la profeto {David} — al kiu la pasiono de la Mesio jam estis rivelita kun dŝiaj tsirkonstantsoj — vidis en spirito tiun trian kunsidon de la synhedraj viroj. Li vidis ilin embarasitaj, unue ne stiante sur kiu piedo stari por fiksi daton oportunan por mortigi la Mesion, sed tiam kun Judas en ilia mezo: “Miaj malamikoj fiĝarolis kontraŭ mi: «Kiam do li mortos kaj kiam lia nomo estos forviŝita? Tiuj kiuj min malamis flustris inter si opone al mi; ili konspiris por fari malbonon al mi. Fatala parolo estas dekretita kontraŭ Li, Li estas faligita kaj plu ne sin levos. Etŝ la viro de mia patso, tiu al kiu Mi konfidis, tiu kiu mandŝis mian panon, efike levis sian kalkanon kontraŭ Mi.»” [Law la hebrea originalo.]

Tiu maldigna perfido estis la solvo por la maltserteto de la Sanhedrino. Estos plu ne post la Paskofesto, en iu maltserta tago, sed je la tutunua favora momento por aresti Jesuon: “Ili promesis al li tridek ardŝentajn monerojn. Li konsentis kaj sin devontigis liveri Jesuon al iliaj manoj je la unua tawga okazo, sen intsiti la popolamason.” [Luko 22,6].

Tiun tawgan okazon, la judŝistaro ancoraw ne konis, sed dŝi tserte baldawis pro la insida kunlaboro de Judas. Jen tiel la turmento de la Mesio jam estis fiksita je la unua favora tsirkonstantso, kfankam Tiu ancoraw ne estis protsese judŝita. Pro la neatendita interveno de unu el la intimaj ditŝiploj, la dramo okazos do dum la solenaŝoj mem de Pasko kiam Jesuo krutsifatos. Kiel profeta simbolejo, la Ŝafido de Dio oferatos en tiu sama tago, kiam la paskaj ŝafidoj tra dek kfin jartsentoj kutimis esti butŝataj ! {Fakte, estis ne nur en la sama tago, sed etŝ en la sama minuto kiam la butŝado komentsidŝis, law ACE !}

Vitsigu ni nun la interkonsentojn de la tri priskribitaj konsilioj:: En la unua kunsido, rekte anatejmante la partianojn de Jesuo, oni nerekte akuzis Lin esti falsa profeto, kio meritis la morton. - En la dua kunsido, la demando pri eksekuto estis klare formuligita kaj aprobita. - En la tria kunsido, aresto kaj mortigo planatis je la unua favora okazo.

Sekfe, ni demandas al tŝiu Israelido *objektetsa kaj sintsera:: Kiam la Sanhedrino alkondukigos Jesuon el Nazaret, por esti prijudžata kiel akuzito, tŝu tiu protokolo estis io alia ol hypokrita teatražo, sanga mensogo. Tŝu la akuzito, kiom ajn senkulpa li povis esti, ne estis tsertege tserte jam kondamnita al morto ? Jen la vera karaktero de la pretendata senpartietso kaj objektetso de la Granda Tribunalo, la 71-opo, kies ofitsala devo estis apliki kaj konservi la mosean ledžaron.

5. Juraj protsedoj devigaj law Moseo

Konante la moralan nivelon de pliparto el la synhedraj membroj kaj iliaj kaŝaj planoj kontraŭ Jesuo, ni povus jam enpenetri la tribunalan salonegon kaj asisti al la historika protseso, kune kun la publiko tie amasidzinta. Tamen utilas iom prokrasti, por akiri kelkajn bazajn notsiojn pri la krimjuro tŝe la Hebreoj, kiuj ekkonoj helpas iom pli bone kompreni la *lezifojn (perfortojn) faritaj al la Ledžaro en tiu mond-tŝarnira dramo. Krom la naturaj sotsiaj ledžoj, dženerale komunaj al tŝiuj epokoj kaj regionoj, la hebrea popolo — estante elstare tsivilizita — posedis detale ellaboritan jurkodekson originanta el la buŝo de JHWH aw el la sadžo de džiaj gvidantoj. Tŝi-poste do kion leganto stiu pri tiu ledžaro.

Bedawrinde, la juda ledžodonado, law printsipoj kaj *dolmetŝado, estis transdonata de *geneardžo al geneardžo nur buŝe kaj ne skribe, konsistigante tiel Traditsion. La Pentatuxo kaj aliaj libroj de la Malnova Aliantso sekfe liveras nur malmultajn donitažojn pri la jura sistemo de la Hebreoj. Estas tial pretsipe la Traditsio, kiun oni devas konsulti aldone al la Biblio, por bonkompreni la protsedojn de la Sanhedrino rilate al krimaj faroj. {En teokratijo tio evidente ofte kontsernas pekojn kontraŭ la tie adorata di(ar)o, plivole ol kontraŭ la sotsio.}

Tiuj traditsioj registratis, post dek sep jartsentoj, en fama verkažo de la rabeno Juda, nomizata *Miŝna* aw “Dua Ledžaro”. Post kiam Imperiestro Hadrianus fortŝasis la Judojn el ilia hejmgrundo, ili vivadis en tiel mizera stato, ke la kortuŝita rabeno detsidis skribe kaj komplete fiksi ilian Traditsion. La diasporaj Judoj konsideras tiun kodekson kiel “Parola Ledžaro”, kontraste al la “Skriba Ledžaro” de la Pentatuxo, rekte donita de JHWH al Moseo.

Pleje interesas nin en dži la traktažo “Pri la Sanhedrino”, kiu džuste detaligas la devigajn protsedojn en la fifama protseso. Ni vaste tŝerpos el dži, sen pro tio neglekti kromajn jurajn regulojn dise troveblajn en la aliaj traktažoj de tiu kolektego. Kompreneble, ni devas fojfoje apliki terminojn aw notsiojn prunteprenitaj el nejudaj jurkodeksoj — tŝi-kaze la frantslanda juro, por ke ankaw aligentaj homoj komprenu.

La Miŝnao entenas sesdek tri traktažojn, grupigitaj en ses tŝapitroj aw “ordoj”: Pri la semažoj, Pri la festoj, Pri la virinoj, Pri la damadžoj, Pri la sant-

aĵoj, Pri la sinpurigado. La kfara traktaĵo de la tŝapitro pri damadĵoj temas pri la Sanhedrino.

Evidentas ke ne tŝiuj traditsioj registritaj en la Miŝnao estas senesepte kaj nepre awtentaj ! Pluraj ne povas ne esti (iom) modifitaj, troigitaj, inventitaj de la avanaj rabenoj por ankoraw pli reliefigi la justetson de la Sanhedrino {kaj sekfe de ties membroj; ni jam mentsiis tiaĵojn en la unua tŝapitro.} Sed tio felitŝe ne malhelpas ke la pliparto estas tute fidinda kaj datas de la antikfa synagogo. Por distingi verajn dis-de malverajn en la kazo de Jesuo, egzistas efika regulo: tŝiufoje ke oni renkontas en la Miŝnao ledĵon perfortitan en la granda protseso, oni povas esti tserta ke dĵi devenas de la antikfa Asembleo kaj ne estas ŝandĵita fare de la Konsilianoj. Tŝi-lastaj ja tŝiel ajn klopodis modifi en la hebrea ledĵaro tŝion, kio povus vekti suspekton pri la konduto de la Sanhedrino, rilate al Jesuo, en la mensoj de la posteularo. {La vasta plimulto de aktualaj Judoj kunsekfe havas tute eraran ideon pri la fia protseso !}

Se tamen renkonteblas, en la malnovaj dokumentoj, tiu aw alia ledĵo aperte vundita (*lezifita), estas tŝar la kontsernatoj ne trovis rimedon por tion eviti. La tempo kaj tutmonda pritraktado tra kristanaj kanaloj ilin portŝiame fiksis.

5.1 Tagoj kaj horoj malpermesitaj

5.1.1 Malpermeso siedĵi dum la Ŝabato aw alia festotago

“Oni ne judĵu en la tago de Ŝabato aw en festotago” [Miŝnao “Pri la ovo” 5,2]. La solenetso de tiaj {religiaj} tagoj sufitŝe pravigas tiun malpermeson. Maimonides {la granda juda teologo}, en sia komentario pri la Sanhedrino (tŝapitro 2) aldonas: “Tŝar estis *proiskriptite eksekuti la krimulon tuje post la {definitiva} verdikto, la kontserna torturo, egzemple tiu de la fajro, estintus *lezifo kontraŭ la Ŝabato, law tio kio estas skribita en Eksodo 35,3: «Tu ne bruligos fajron en iu ajn el viaj domoj dum la ŝabata tago.»”

5.1.2 Malpermeso siedĵi etŝ en la avana vespero de Ŝabato aw festotago

“Ili ne judĵos, nek en la avanvespero de Ŝabato, nek en la avanvespero de festotago” Per tiu ordono oni volis ne devigi la judĵistojn postmatene lezifi la ledĵon de la Ŝabato, se iu kazo ne estis findiskutita avanvespere. [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,1 – Talmudo de Jeruzalemo “Pri la Geedzidĵa Kontrakto” 24 kaj “Pri la malgranda festo” 63].

5.1.3 *Malpermeso dawrigi primortan protseson*

Maimonides komentas tiun ordonon jene en sia “Pri la Sanhedrino” 3: “Oni detenis sin eksameni primortan kazon dumnokte, tŝar ni stias pro la parola traditsio, ke tio similas al granda vundo; oni povas dŝin bone trakti nur dumtage.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,1].

5.1.4 *Malpermeso siedŝi avan plenumo de la matena ofertseremonio*

“Tŝar la matena sant-ofero solenatis tŝe la sunlevidŝo mem, estis do nur unu horon poste, ke la Sanhedrino rajtis siedŝi” [Talmudo de Jeruzalemo “Pri la Sanhedrino” 1,19 – Talmudo de Babilono 10,88 – Miŝnao “Pri la tŝiama sant-ofero” 3].

5.2 Pridemandado de la atestantoj

5.2.1 *Da akuzantoj devis esti almenaw du*

“Unu sola atestanto ne sufitŝos kontraw iu, senrigarde la lezifon aw krimon pri kiu oni kulpigas tiun. Sed tŝio detsidatos surbaze de la asertoj de du aw tri atestantoj.” [Dewteronomo 17,6 – Nombroj 35,30].

5.2.2 *La akuzantoj devis atesti unu sendepende de la alia(j) kaj en tŝeesto de la akuzato*

“Daniel diris al la popolo (rilate al la du maljunuloj kiuj kulpigis non Suzana): «Disigu l’unun de la alia, kaj mi pridemandos ilin.»” [Daniel 13,51].

5.2.3 *Avan fari sian deklaron, tŝiu akuzanto devis solene ŝuri diri la veron law sia kontsientso*

La judŝisto ŝurigis ilin per la sekfa formulo: “Ne estas konjektojn aw oni-dirojn al tu instruitajn, kiujn ni demandas de tu. Pensu ke grava respond- etso kuŝas sur tu; ke la kazo kiu okupas nin ne temas pri mono tŝe kiu oni povas kompensi la damadŝojn. Se tu igus kondamni la akuzaton maljuste, lia sango kaj etŝ la sango de lia tuta posteularo, kiun tu farrabus de Tero, falus sur tud. JHWH postulus kontentigon de tu, same kiel Gi postulis de Kain kontentigon pro la sango de Abel.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,5].

5.2.4 *La judĝistoj devis tre atente pesi la akuzojn*

“Kiam tu, post tre profunda eksameno, ekkonos ...” [Dewteronomo 19,18] – “La atestantoj devas esti esplorataj rilate al sep spetsoj de demandoj: Tŝu estis dum jubilea jaro ? Tŝu estis dum ordinara jaro ? En kiu monato ? En kiu tago de la monato ? Je kioma horo ? En kiu loko ? Tŝu estis tiu-tŝi persono ?” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 5,1]

5.2.5 *La akuzoj estis sen valoro se ne tŝiuj kongruis dĝisdetale pri la sama fakto*

“Se unu atestanto kontraŭdiras alian, la atesto ne estas aktseptebla.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 5,2] - “Tiel, kontserne apostatsetson de la kulto je Jehovo, se unu atestanto asertas esti vidinta Israelidon adori Sunon, dum alia esti vidinta tiun adori Lunon – kfankam ambaw deklaroj same pravas idol-adoradon kaj ke tio estas terura peko — la pruvo estos nekompleta kaj la akuzato tial senkulpigita.” [Maimonides “Pri la Sanhedrino” 20 ks.].

5.2.6 *False akuzantoj devis esti kondamnataj al la sama puno, kiun estus ritsevinta la akuzato*

“Kiam, post tre pretsiza esploro, la judĝistoj konstatos ke akuzanto nur kalumniis sian {hom}fraton, ili traktos lin same kiel li intentsis trakti sian fraton ... Tu ne havos kompaton por la kulpulo, sed tu pagigos vivon por vivo, okulon por okulo, denton por dento, manon por mano, piedon por piedo.” [Dewteronomo 19,16-21] - “La Judoj {la estroj} sin levis kontraŭ la du maljunulojn, tŝar Daniel ilin konvinkis ke tiuj per propra buŝo faris falsan akuzon; kaj ili suferigis tiujn per la sama puno kiun tiuj volis kawzi al Suzana, por plenumi la ordonon de Moseo. Tiel ili mortigis tiujn.” [Daniel 13,61].

5.3 Pridemandado de la akuzato

5.3.1 *La eldiroj uzotaj kontraŭ la akuzato devis esprimi humanetson kaj bonvolemon.*

“Joŝuwa diris al Axan: «Mia filjo, donu gloron al la Sinjoro Dio de Israel; konfesu tuan kulpon kaj deklaru al mi kion tu faris, sen ion kaŝi.» [Joŝuwa 7,9] - “Mia tre kara filjino, suspektata pri adoltado, tŝu la kawzo de tiu peko ne estis trokonsumado de vino ? Tŝu ne povus esti la malseriozetso aw la kontakto kun malbonaj najbaroj, kiu kondukis al tio ? Plenumu do, je la

timinda nomo de la Dio de Israel, la santajn tseremoniojn indikitaj en tiu-tŝi tsirkonstantso.” [Miŝnao “Pri la virino suspektata pri adoltado” 1,4].

5.3.2 *Etŝ nura sinkulpiga deklaro de la akuzato mem ne sufitsis por tiun kondamni.*

“Estas baza printsipo por ni, ke neniu povas fari malprofiton al si mem. Se iu akuzas sin antaw la judĵistaro, oni ne kredu tiun se la kazo ne estas apog-ata de {almenaw} du atestantoj. Estas bone rimarkigi ke la eksekuto je-de Axan, en la tempo de Joŝuwa, estis esepta evento kawzita de la naturaj tsirkonstantsoj, tŝar nia ledĵaro neniam kondamnas law simpla sinkulpigo de la akuzato.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 6,2 – “Pri la geedzidĵaj leteroj” 3,9 – Maimonides “Pri la Sanhedrino”].

5.4 Defenda pledado

5.4.1 *La akuzato rajtis defendi sin mem, kaj la siedĵantoj rajtis paroladi favore al la akuzato, kio konsideratis ago de pietso.*

“Kiam mi ekokupis mian lokon tŝe la urba pordego {tŝar en tiu fora epoko oni kutimis apliki juron tie} mi zorge enketis pri la krimkazo, kiun mi ne konis. Mi rompis la makselojn de la maljustetso kaj forŝiris la predon el-inter dĵiaj dentoj.” [Hijob 29,7,16] – “Asistu la prematon, faru justetson al la orfo, defendu la vidvinon.” [Jesaja 1,17] – “Daniel kriis per lawta votŝo: «Mi estas senkulpa pri la sango de tiu-tŝi virino.» La tuta popolo turnis sin al li, demandante: «Kion signifas la parolo ke tu ĵus eldiris ?» Rekte starante inter ili, li respondis: «Tŝu vu estas tiel malsadĵaj, Idoj de Israel, kondamni filjinon de Israel sen eksameno pri la vero ?»” [Daniel 13,46].

5.5 La judĵado mem

5.5.1 *Kiam protseso kondukis al kondamno je mortigo, tiu kondamno ne rajtis plenumati en la tago mem de la kondamno, sed la judĵistoj devis prokrasti dĵis la posta tago la votŝ-donadon kaj proklamon de la verdikto.*

“Tŝiu krimjudĵo povas finpreni en la sama tago kiam dĵi komentisis, se la rezulto de la debatoj estas senkulpigo de la akuzito. Sed se oni devas pronontsi kondamnon al morto, dĵi finprenu nur en la posta tago.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino 4,1].

5.5.2 *En la interduma nokto, la judĝistoj devis po du en siaj domoj rekomentsi eksamenadon de la krimo, sintsere kaj kontsientse pesadi la pruvojn alportitajn kontraŭ la akuzato kaj la eblajn tsirkon-startsojn favorajn.*

“Prokrastinte la verdikton dĝis la posta tago, la judĝistoj kunvenas po du kaj ili rekomentsas inter si esplori la kazon.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 5,5].

5.5.3 *Por ke tiuj privataj diskutoj okazu sobramense, la judĝistoj devis en tiu nokto deteni sin de tro abunda mandĝado, de vino, de likworoj, de tŝio kio povus misinflui al sana rezonado.*

“Malpliigante siajn nutraĝojn kaj fortenante sin de vino, ili eksamenis la kazon.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 5,5] – Oni prenis apogon ankaw sur jena versaĝo el Leviidoj: “Tu ne mandĝos super la sango {de homo}.” [19,26].

5.5.4 *Ree kunvenintaj posttage en la tribunalo, la judĝistoj devis tŝiu laŭvitse esprimi sian opinion, tŝu kondamnan aw senkulpigan.*

“En la posta tago ili reiras al la tribunalo. Tiam, tiu kiu senkulpigas devas diri: «Mi senkulpigas» kaj tiu kiu kondamnas devas diri: «Mi kondamnas». [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 5,5].

5.5.5 *Du aktaristoj devis registri la votojn, la unu tiujn favorajn, la alia tiujn malfavorajn.*

“La Sanhedrino estis arandĝita en duonrondo. Tŝe tŝiu ekstremaĝo de tiu duonrondo lokis sekretario ŝardĝita kolekti la votojn. Unu el ili tiujn senkulpigajn, la alia tiujn kondamnajn. [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,3].

5.5.6 *La nombro da malfavoraj votoj devis superi la nombron da favoraj per almenaw du.*

“En {mortmeritaj} krimjudĝoj sufitŝis unu votŝo por liberigi la akuzaton, sed por lin kondamni netsesis plimulto de {almenaw} du.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,1] – “Tŝar la Sanhedrino konsistas el sepdek unu membroj, se 35 kondamnas, la akuzato estas apsolvita kaj oni senprokraste liberigu lin. Kaj etŝ se 36 kondamnas, li ancoraw estos libera.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 5,5].

5.5.7 *Verdikto pri mortigo, pronontsita ekster la salonego de tŝizitaj ŝtonoj, estis senpere malvalida.*

“Kiam oni forlasas la salonegon de tŝizitaj ŝtonoj, oni rajtas pronontsi mort-verdikton kontraŭ neniu ajn.” [Talmudo de Babilono “Pri idoladorado” 1,8] – “Povis okazi kondamnon al morto nur kondiĉe ke la Sanhedrino siedzis en sia {destinita} loko.” [Maimonides “Pri la Sanhedrino” 14].

6. Lezifoj dum la nokta kunsido

6.1 Temposituigo.

Du kunsidoj publikaj deditŝatis al la fia protseso. La unua okazis dum la nokto de 14 Nisan (Marto), kion raportis la evangeliistoj Johano, Mateo, kaj Marko. La dua okazis matene de la sama tago, kion resume raportis Mateo kaj Marko, kaj pli detale Luko.

La Synhedro do kunvenis la trian fojon publike kaj plu ne kaŝeme, tŝar la judŝo pri Jesuo devis esti ofitsala. Temis vere pri la granda asembleo, konsistanta el la tri “tŝambroj” de la natsio: pastroj, klarigistoj, pliadzuloj ! Netsesas tion klare substreki, por ne lasi dubon pri la ofitsaletso {kiu enprenis la tutan popolon}: “La soldatoj do, tenante Jesuon, kondukis Lin al la domo de la printso de satserdotoj, Kajafa, kie tŝiuj pastroj, klarigistoj, kaj pliadzuloj estis kuven-intaj.” [Mateo 26,57 – Marko 14,53].

“Estis nokto,” atestas Johano [13,30] kaj “La kohorto kaj la trabantoj de la tŝefpastroj lin alkondukis, armizitaj per glavoj kaj bastonoj, lanternoj kaj tortŝoj.” Jen **la unua lezifo**, tŝar la juda ledŝokodekso malpermesis protsedi dumnokte [ŝ5.1.4]: “Oni traktu gravan kazon dumtage, sed faligu dŝin dumnokte.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,1].

Estis ankaw post la vespera ofer-tseremonio. Jen **la dua lezifo**, tŝar: “Ili kunsidu nur inter la matena ofer-tseremonio kaj la vespera ofer-tseremonio.” [Talmudo de Jeruzalemo “Pri la Sanhedrino” 1,19].

Estis krome en la unua Tago de la Nefermentitaj Panoj, avantage de Pasko. Jen **la tria lezifo** tŝar: “Ili ne judŝos nek avantage de Ŝabato, nek avantage de festotago.” [Miŝnao “Pri la Sanhedrino” 4,1].

6.2 Unua pridemandado fare de Kajafa.

“La tŝefpastro nun demandis Jesuon pri lia instruado.” [Johano 18,19] – Estis Kajafa kiu pridemandis, tiu sama Kajafa kiu post la revivigo de Lazar kriis, ke la komuna intereso postulas eksekuton de Jesuo el Nazaret. Do, tiu kiu

ekrolis kiel akuzanto nun volas roli kiel senpartia judĵisto, ja etŝ kiel dĝenerala prezidisto de la debatoj ! Kulmino de malhonestetso kaj **kfara lezifo**; malregulaĝo indigniga. Tŝiuj demokratijaj juroj, pretsipe tiu de la hebrea ledĝaro, malpermesas al akuzanto siedĝi kiel judĵisto. “Se ... iu atestanto ekakuzas iun alian pri lezifo de la ledĝo, en tiu konflikto inter si ili devos prezenti sin antaw la Sinjoro en tŝeesto de la judĵistoj kiuj ofitsos en tiu tempo.” [Dewteronomo 19,16].

Klaras, ke akuzanto kaj judĵanto ne rajtas esti unu sama persono. Tie-tŝi ili mergidĝas: Kajafa, kiu hieraw akuzis, hodiaw siedĝas ! Estas jura monstraĝo, kiun Johano spetsife elstarigas en sia raporto pri la Pasiono: “Kajafa estis tiu kiu konsilis al la magistratoj ke estos utile ke unu homo mortu anstataw la tuta popolo.” [18,14] Kaj plue: “Li pridemandis Jesuon pri liaj ditŝiploj kaj pri lia doktrino.” [18,19].

Kajafa, samtempe akuzanto kaj eksamenanto, komentsas per ruza pridemandado por kapti Jesuon en ties propraj konfesoj, anstataw alirigi atestantojn kaj tsiti la akuzojn, kiel postulas la juda kredo: “Se sin trovas inter vu viro aw virino, kiu faris malbonon antaw la Sinjoro, tu esploros tre pretsize tŝu tio kio asertatas estas vera ... kaj law la deklaro de du aw tri atestantoj.” [Dewteronomo 17,2-6].

Jen **kfina lezifo** pro la malpermesita protsedoformo. Kio estas pli malhonesta ol arestigi homon al kiu oni povas imputi neniun krimon ? Kio estas pli mallojala por judĵisto ol mem fari pridemandadon sen unue prezenti la akuzon ?

“Jesuo respondis: Mi malkaŝe parolis al la mondo. Mi tŝiam instruis {publike} en la synagogoj kaj en la {granda Templo}, kie la Judoj kunvenas. Nenion mi diris sekrete. Pro kio tu do pridemandas Min ? Plivole pridemandu tiujn kiuj awdis kion mi parolis. Jen tiuj kiu stias kion mi instruas.” [Johano 18,20].

La respondo de Jesuo dĝuste elstarigas la kontrawledĝetson fare de Kajafa, komentsi la pridemandadon sen avana enformuligo de la delikto. Avan fari pridemandadojn, la judĵistoj havis la devon nete resumi la akuzon kiun ili devos eksameni. “Kial tu pridemandas min ?” tiel signifas: “Tŝu tu volas ke mi estu mia propra denuntsanto ? Tŝu tu havas ion pretsizan kaj netan por riprotŝi min ? Se tiel statas, tu devas tion esplitsi kaj demandi tŝu mi konfesas. Sed, se tiel ne statas kaj tu nenion ekstiis, nek per tu mem nek per alies deklaroj, kio meritus mallawdon en miaj instruoj, kiel tu do deziras ke mi igu min mem kulpa kaj akuzanto ? Male, tŝu tu ne vidas, ke tu fakte senkulpigas min law la ledĝo, donas al mi garantion de senkulpetso, montrante ke tu posedas nenion alian ol propra konfeso ?” [ŝ5.3.2]

“Je tiuj paroloj, unu el la trabantoj kiuj postenis apud Jesuo, donis al Tiu vangofrapon, dirante «Tŝu tu tiel {arogante} respondas al la tŝefpastro ?»”

[Johano 18,22]. En tiu ega krudetso de servisto, en tŝeesto de la prezidisto, kuŝas **sesa lezifo** [§5.3.1]. Jes, estas maljustaĝo, ke iu subulo senpune povas mistrakti iun kiun li trenis antaŭ la tribunalod, sen aŭtoritato kaj en tŝeesto de magistrato. Tŝu ne tŝiuj demokratijaj ledĝokodeksoj ordonas, ke akuzato trovas sin sub protekto de ledĝoj kaj judĝistoj dĝis kiam li aŭ ŝi estas trovita kulpa ? Tie-tŝi, la manko je reago kaj aprobo per silento, konfirmas ke la Konsilio aktseptas la perforton kaj la kontraŭledĝaĝon. Jen en si mem evidenta pruvo pri la maljustetso de la judĝistoj, pretsipe de tiu kiu prezidis. Memoru ke Miŝnao kaj Biblio ordonas montri al akuzato bonvolemon kaj humanetson, des pli fortenti de li perfortaĝojn !

“Jesuo diris al li: Se Mi parolis maldetse, pruvu do ke estis maldetse; sed se mi detse parolis, kial tu frapas min ?” [Johano 18,2,3] La profunda enhavo de tiu rebato estas la sekfa. “Se mi malbone parolis kontraŭ la tŝefpastro aŭ kontraŭ la vero, montru la malbonon; pruvu per kio mi misfaris. Sed se mi nenion misdiris, nek kontraŭ la tŝefpastro, nek kontraŭ la vero; se mi nur uzis la normalan protsedadon kiel mi rajtas; se mi utiligis frazojn ne riprotŝeblajn laŭ enhavo kaj formo, pro kio tu frapas min.”

Jesuo estus povinta laŭrajte eldiri aferojn multe pli fortajn, ne nur al tiu sendigna servisto, sed al la prezidanta grandpastro mem, kiu toleris tian trakton. Sed — kiel iam komentis Santa Cyprianus — se li ne faris tion, estis tŝar li ne volis senhonorigi la satserdotetson en la persono kiu dĝin portis. Pro tio li tamen efike kaj digne defendis sian senkulpetsion.

6.3 Deklaroj de la akuzantoj

“La tŝefpastroj kaj la tuta Alta Konsilio nun sertŝadis akuzon kontraŭ Jesuo, kiu meritigus mortigon, sed ili nenion trovis. Ja aperis multaj por fari falsajn akuzojn kontraŭ li, sed tiuj akuzoj ne akordidĝis.” [Marko 14,55].

Post la sindefendaj respondoj de Jesuo, kiu postulis deklarojn de akuzantoj, idĝis normale maleble kondamni lin, se oni ne suktsesus produkti aktsepteblajn akuzojn. Kion do faras la Synhedranoj ? Ili irigas sertŝadi atestaĝojn inter siaj propraj apogantoj; ili ordonas etŝ ke oni tiujn subatŝetu por atesti kulpige ! Monstra maljustaĝo. Ne nur, ili preterlasas ekstreme esplori la akuzantojn kaj ties deklarojn, laŭ la ordono de Moseo [§5.2.4], sed per **oka lezifo** ili etŝ preterlasas ĝurigi tiujn akuzantojn diri nur la veron [§5.2.3]. Ankoraw pli, tiuj-tŝi senhontaj judĝistoj, koruptante la akuzantojn, mem falas sub la hakilo de la ledĝo pro la ordono de paragrafo 5.2.6 ! Tiun ledĝon ili perfortis en si mem kaj en tseteraj – **nawa lezifo** ! Vere, estis ili plu ne plenumantoj de la Ledĝaro, sed kaverno da murdemuloj soifaj pri la sango de sia viktimo.

Strange similas tiu degenerinta asembleo al tiu kunsido kiun ordonis la redžino Jezabel por kondamnigi la senkulpan Naboth [Redžoj 21,8-14]: “Ŝi mem skribis leteron falsan en la nomo de Redžo Axab, kiun leteron ŝi provizis per la redža sigelo. Kaj ŝi džen sendis al la Pliadžuloj, al la estroj de la urbo kie lodzis Naboth. La letero tekstis jene: «Sidigu non Naboth inter la gvidistoj de la popolo. Intsitu kontraw li du idojn de Belial, ke ili atestu ke li blasfemis kontraw JHWH kaj kontraw la redžo. Ke oni trenu lin ekster la urbod, ke oni lin ŝtonizu kaj lin mortigu.» La pliadžuloj kaj estroj de la urbo, kie lodzis Naboth, plenumis tion kio ordonis la letero ... Du idoj de Belial, prezentante sin antaw la Asembleo, deklaris ke Naboth blasfemis kontraw JHWH kaj kontraw la redžo. Oni kondukis lin ekster la urbod kie oni pereigis lin per ŝetado de ŝtonoj.”

Dawrigu ni per la atestoj kontraw Jesuo [Marko 14,56 – Mateo 26,60]: “Multaj atestis false kontraw Jesuo, sed iliaj deklaroj ne kongruis. Fine venis du falsuloj, kiuj ekstaris kaj akuzis jene: «Ni awdis lin diri: Mi kapablas detruji la templon de Jehovo, kaj post tri tagoj džen rekonstrui. Mi detruos tiun-tŝi templon konstruitan de homaj manoj kaj post tri tagoj mi rekonstru-os unun ne faritan de homaj manoj.» Sed tiu deklaroj ne {perfekte} unuformis.”

Tamen, avan eksameni la enformuligon de tiu duobla akuzo, atentigu ni pri **deka lezifo**. Ekstaris ja du akuzantoj kiuj ambaw samtempe faris deklaron, kio estas malobeo al la ledžo [§5.2.2].

Kaj nun la akuzoj mem, kiuj estis de ekstrema gravetso. Memoru kiom la juda popolo gloris pri sia Templo {kiel Tabernaklo kaj monumento}. Kiam la profeto Jeremija awgure anontsis ke “JHWH iun tagon *kataduktos la templon al la sama {ruina} stato kiel Siloh, kaj faros el dži dezerton,” la pastroj kaj popolanoj lin preskaw ŝtonizis. Li eskapis morton nur pro interveno de du potentsuloj kiuj anis al la redža kortego. La mentsiita akuzo en-vortigita kontraw Jesuo el Nazaret kunsekfe gravegis. Neniu miro ke dži kaptis la atenton de la Konsilio. Oni esperis finfine disponi sufitŝan motivon por jure kondamnigi la akuzaton.

Jes, efektive ... se la atestaĵoj estis veraj kaj kongruaj, du kfalitoj nepre postulataj de la juda ledžaro [§5.2.5]. Sed, kiel ni demonstros, ili estis falsaj kaj ne kongruaj.

Unue, la deklaroj estis malvalidaj tŝar ili tsitis la eldirojn de Jesuo en tute alia sentso ol originale. Tiu fakte aludis al la vivanta templo de sia santa korpo kaj neniel tselis la materian templon de Jeruzalemo. La evangeliisto Johano [2,21] tion emfazis: “Li intentsis paroli pri la templo de sia korpo.” Tiutsele Jesuo elektis vorton egalan al “malkonstrui”, kion la akuzantoj *dolmetŝis en la sentso de “detruji”, dum dži nature kaj aperte signifis “disrompi” – “Rompu la ligojn de tiu-tŝi templo !” Tiu diraĵo rilatis al vivanta

korpo, al templo vivanta kies kunligojn oni povas rompi per morto. Sed, kio definitive fiksas la signifon, estas la posta deklaro: “Kaj en tri tagoj Mi dĝin restarigos.” Tio ne netsese egalas al “Mi dĝin rekonstruos.” Se Jesuo estus aludinta al la materia templo de Jeruzalemo, li estus uzinta la vortojn “detrui” kaj “rekonstrui”. Sed, aludante la templon mistikan de sia korpo, li aplikis la vortojn “disrompi” kaj “restarigi”. La paraleletso de tiuj esprimoj, intentse elektitaj, sekfe sufitŝus por senkulpigi Jesuon pri tŝiu ajn mis-intentso kontserne la Templon de la tŝefurbo. Konklude, la du atestantoj āw miskomprenis siajn samreligianojn — kiuj krie ripostis: “Kiel do, oni bezonis kfardek ses jarojn por konstrui tiun-tŝi templon, kaj tu dĝin konstruos en nur tri tagoj ?” — āw ili komprenis dĝuste, sed kun perfida intentso raportis la eldirojn kun maldĝusta sentso. Tiukaze ili estis falsaj akuzantoj per du aspektoj. Ne nur ili altributis al Jesuo la deklaron “mi povas detrui, mi detruos” — kiujn Tiu ne utiligis — sed ili rilatigis ilin al la granda templo, kiu neniel tselatis.

Sed vidu, etŝ se la atestantoj akuzis law vero kaj Jesuo reale pronontsis tiujn parolojn, ilia atestado restis jure senvalora pro la paragrafo 5.2.5 kiu postulas apsolutan kongruon en tŝiuj detaloj. Atestante ke Jesuo diris: “Mi detruos tiun-tŝi templon faritan de homaj manoj,” la unua akuzanto kulpigis Jesuon pri atentsodeziro kontraw la religio kaj kontraw natsia fieraĝo. Dume, la dua akuzanto kulpigis Jesuon pri nura fanfaroniĝo kaj memglorigo. Sekfe ne regis kompleta kongruo inter la du akuzoj, kiel prave atentigas Marko 14,59: “Ankaw en tio-tŝi iliaj atestoj ne kongruis.” Tial, se oni ne forsendis Jesuon libera, oni kawzis kroman lezifon: **la dek unua lezifo**.

6.4 Dua pridemandado fare de Kajafa

Ege anstataw ŝovi flanked tiujn akuzojn, ledĝe ne konsiderindajn, Kajafa ilin aktseptas kaj uzas por fari novan pridemandadon: “Tiam la tŝefpastro, ekstarante meze de ili, demandis al Jesuo «Tu nenion respondas al tio kion tiuj-tŝi riprotŝas al tu ?»” [Marko 14,60] Tio egalas al: “Tŝu tu ne awdis la pezan akuzon kiun tiuj-tŝi levas kontraw tun ? Parolu do !” Kajafa evidente esperis ke Jesuo, tuŝita en sia honoro, donus eksplikon kiu makulizus lin ancoraw pli. “Sed Li mutis kaj nenion respondis.” [Marko 14,61].

Lia kawzo ja defendis sin mem; estis neniuj bezono por pledado, tŝar ne temis pri la templa konstruaĝo, sed pri la natura korpo de Jesuo. La ekspliko, kiun oni *espektis de Li, trovidĝis en liaj realaj frazoj kaj ne en tiuj torditaj de la akuzantoj. Jesuo plu ne respondis, por montri ke Li komprenas la kaŝ-intentson. Lia silento tiel estis forta riprotŝo.

En tiu horo de la protseso plenumidzis la orakolo de David en Psalmo 37,13: “Tiuuj kiuj sertsis pretekston por damadzi min, diris aferojn vanajn kaj malverajn, kaj ili tserbumis por irigi min en kaptilod. Sed mi estis rilate al ili surdulo, kiu ne awdas, kaj kiel mutulo kiu ne malfermas la buŝon.”

Estas strange, ke tiu trankfila kaj majestas silento ne malfermis la okulojn de liaj judzantoj. Ne estas normale por viro, gardi silenton en kazo kie temas pri lia vivo ! Pilatus kontrawe, kfankam estante kompleta pagano, kelke da horoj pli poste estos frapita de la solena silento de Jesuo antaw li. Li sentos maltrankfilon kaj respekton kaj faros klopodojn por savi la kulpigitan de torturo. Sed tiam-tŝi Kajafa, kaj la Sanhedrino kune kun li, neniel ekkonas per lia mutetso Tiun pri kiu la profeto anontsis: “Li estos muta kiel ŝafido antaw tiu kiu dzin tondas.” [Jesaja 53,7].

Male, Kajafa kaj lia kolegaro sentas kreski sian koleron. Ili plu ne volas esti prem-egataj de tiu silenta akuzo kiu ilin konfuzas, ilin regas. Eliro, netsesas eliro el tiu situatsio, por fini la aferon ! Kajafa dzin trovos !

6.5 Tria pridemandado fare de Kajafa

“La tŝefpastro demandis lin denove: «Mi ŝurpostulas de tu per Dio vivanta deklari al ni tŝu tu estas la Mesio, la Filjo de Jehovo benata !»” [Marko 14,61 – Mateo 26,63].

Per tiu defio aperas turnopunto de plej alta gravetso en la akuzoprotsedo. Jen plu ne afero de atestantoj kaj ties deklaroj. Kajafa tiel dire ŝetas tiujn en la rubokorbod, samokaze konfesante ilin nesufitŝaj, kfankam li estis dzis tiam pene sertŝeginta ilin kaj malhonore produktinta. Estante nesufitŝaj, ili netsesigas al li ataki Jesuon rekte kaj senpere rilate al Ties Naturo. Al kio ja utilis treni Jesuon antaw la Synhedrod kiel krimulon, se oni etŝ ne stiis kiu Li estas, kaj devas nun tiri tion el lia propra buŝo ?

Atestantoj kaj akuzoj tiele estas flanked ŝovitaj. La stseno estas entute ŝandzita; Kajafa sola ekrolas. Li, kiu tamen estu law sia santa ofitso objekt-etsa judzisto kaj prezidisto de la tribunalo, metas sin en loko de akuzanto, jam la dua fojo. Tiamaniere, li manifestas sin partiprena kontraw Jesuo, dum lia alta ofitso nepre malpermesas al li esti io alia ol judzisto, kiu devas pesi akuzojn kaj defendojn. Jen **dek dua lezifo** [Dewteronomo 19,16].

Sed tiun tuje sekfas **dek tria lezifo** en formo de la ŝurpostulo, kiun li faras al Jesuo. Estis ja sole de akuzantoj ke li rajtis postuli tiel solenan ŝuron por devigi ilin diri la veron [§5.2.3]. Trudi tian solenegan ŝurligon al la akuzato mem, estis absolute malpermesita, tŝar tio devigis tiun aw fari majestolezon

al Dio aw kulpigi sin mem [§5.3.2]. En tiu maljustega protseso, oni postulis ĵuron de neniu akuzanto, sed jes de la akuzato !

Tiun senkomparan lezifon de moralo kaj jurkodekso awguris kaj hontigis la profetaĵo de Psalmo 85,20: “Ili havas Tuan Nomon en la buŝo, ho mia Dio, por suktsesi en la krimo kiun ili planas. Ili estas Tuaj malamikoj kaj ili kuradžas vane uzi Tuan Nomon !”

Esentse tiu tria pridemandado estis nenio alia ol insida kaptilo de Kajafa. Ĵurligante Jesuon diri tŝu li estas la Filjo de Jehovo vivanta, la tŝefpastro avanvidis ke kondamno al morto devis esti džia kunsekfo, ajne kia estus la respondo. Se Jesuo neis esti deklarinta tion, li kondamnatus kiel trompanto, tŝar li tuttserte tion estis asertinta. Kaj se li konfesus esti la Filjo de Dio, kondamno estis same garantiita tial ke li kulpus pri blasfemego {tŝar ja arogante sin di-natura}. Tiele konfeso estus krimo kaj malkonfeso alia krimo. {*Aut Deus, aut Mendax*}. La respondo de Jesuo famkonatas: “Mi jes estas, tu dŝin diris.” [Marko 14,61]. {La esprimo “tu dŝin diris” en la hebrea parolkutimo egalas al “estas la vero”}.

Jesuo tiamaniere respektis sur la lipoj de la granda pastro la majeston de la Nomo de la Eternulo. Li tŝedis al defio, kies malitson li konis, sed kiu entenitson tion kio estas plej moŝta en la hebrea religio. Lin tute ne trompis la insido de la *madŝistro, sed li volis honorizi la santegan Nomon per kiu tiu vestis sian elvokon.

6.6 Mortkondamno pronontsita de la Sanhedrino

“Tiam la printso de pastroj disŝiris sian vestaĵon, dirante: «Li blasfemis! Kial ni ankoraw bezonus atestantojn ? Nun vu tŝiuj awdis la blasfemon. Kion vu opinias ?» Kaj ili respondis: «Li meritas morton !»” [Mateo 26,65].

Ek-de tiu momento la intrigo rapide evoluas kaj ledŝaj malregulaĵoj akumulatas. La tŝefpastro disŝiras sian robon. Judŝisto, kiu tiel ekŝitidžas, kiu tiel koleras ke li ŝiras sian vestaĵon: **dek kfara lezifo**. {Ŝiri siajn vestaĵojn tŝe la Hebreoj estis kulmino de kolero aw malespero, egala al elŝiri siajn harojn.} Ne nur pro vundo de paragrafaĵo 5.3.1 kiu ordonas mildetson, sed pro esplitsa malpermeso al tŝefpastro ŝiri sian robon ! Dum tŝiu alia Israelido rajtis fari tiun geston de malespero, egzemple por esprimi maldŝojegon, satserdoto ne rajtis fari dŝin. Kial ne ? Tŝar lia ofitsa robo, law ordono de la Eternulo, estis la ekstera simbolo de lia digno: “La kwosuperulo, kiu estas la tŝefpastro inter siaj fratoj, sur kies korpo la santoleo verŝatis, kies manoj estas konsekritaj por plenumi la religiajn solenaĵojn, kaj kiu survestas la santaj verstaĵoj, neniel ŝiru tiujn vestaĵojn”. [Leviidoj 21,10].

Bone, do tamen disŝiru tuan robon, Kajafa ! La tago ne estos finidzinta, sen ke la kurtenego de la Templo same disŝiratos, kiel solena signo ke la satserdotetso de Aaron kaj la santa ofero de la Mosea Ledzaro estos abolitsitaj ! Ili tsedos lokon al la eterna satserdotetso de la Nova Aliantso !

“Li blasfemis !” El tiu krio de la prezidisto saltas du novaj lezifoj. **Dek kfina lezifo**, tŝar li kulpigas la akuzaton sen eksameno pri la faktetso de la eldiro. Kajafa demandis al Jesuo, tŝu li estas la Filjo de Jehovo. Kaj Jesuo respondis: “Mi estas!” Lawprotsede la tŝefpastro kaj liaj kolegoj estus devintaj esplori tŝu la deklaro estis vera aw ne [§5.3.2]. Ili estus devintaj alportigi la santajn librojn kaj malfermi ilin al lokoj kie estas parolo pri la Mesio, detaligi liajn karakterizojn, kaj super tŝio elsertŝi tŝu li povus esti Filjo de la Eternulo. Kun tiuj donitaŝoj eksameni tŝu la persono antaw la tribunalo kunformas al ili, jes aw ne. Se, inter tiuj karakterizoj profetitaj unu kontrawas aw mankas, tiam jes oni povos lawtvotŝe kaj kaj senrezerve proklami ke li blasfemis ! Sed tiel senplie kaj supraŝe apliki lian respondon kiel kulpigon, tŝu jen io alia ol maldigna kaj abomena ago ? Tŝu jen io alia ol insulto al la justetso ? Tŝu jen io alia ol lezifi la plej fundan devon de la judzista ofitso, tiun de la eksamenado ? Diras Dewteronomo: “Kiam, post tre detala esploro ...” [19,18]. Legu atente: post tre detala esploro !

Tie-tŝi aperas etŝ ne ombro de esploro ! Aldonas la Miŝnao: “La judzistoj pri-pesos en la sintseretso de sia kontsientso” [“Pri la Sanhedrino” 4,5]. Tie-tŝi oni strangolas la kontsientson.

Dek sesa lezifo okazas kiam Kajafa kriegas: “Li blasfemis!” — sen peti la opinion de lia kolegaro {70 da ili !}. Deklarante la akuzaton kulpa pri blasfemo {— la plej alta peko pensebla en la juda religio —} li forprenas tŝiun ebleton de votŝdonado al la tseteraj judzistoj de la tri Tŝambroj. Tiu faro estis en la juda natsio senplie definitiva, ne malfarebla tŝar la awtoritato de la tŝefpastro konsideratis esti neeraripova {same kiel poste estos tŝe katolikaj papoj}.

Sed ancoraw plia maljustetso kuŝas en tiu elkrio: “Kial ni bezonus ancoraw atestantojn ?!” Nia tŝefa judzisto awdatsas proklami ke atestantoj plu ne bezonatas, rekte opone al la ledza dekreto ! Ni estas tre malproksime de la sep demandoj devige starigotaj [§5.2.4].

La sangosoifa Kajafa, kiu deziregas eksekutigi Jesuon plejeble baldaw, tretas tŝiujn jurajn protsedojn per la piedoj, li forstrekas ilin el la kodekso: estas tio **dek sepa lezifo**. Dek sepa, kiun senprokraste sekfas **dek oka lezifo**. Nome, pro lia demando: “Kion vu opinias?” kaj la sekfanta aproba tumulto, kiu ne-niel obeas la dekretan pri individua kaj sinsekfa votado [§5.5.4]. Tŝiu lawvitse, ho Kajafa, kaj tu invitas aprobon dŝeneralan kaj grupan !

Fakte, tŝu oni ne plivole kŝalitigu tion kiel komunan primokon de juro kaj justitso {kiel lintŝadon fare de furioza popolamaso} ? Samkategoria estas diŝŝiri sian robon kiel esprimon de plej granda hororo, komunikante per tiu gesto al la kunvenintaro religian abomenon, nomizi “teruran blasfemon” la respondon de Jesuo, deklari ke oni plu ne bezonas pliajn pruvojn aw pliajn atestantojn por realigi kondamnon al morto, elvoki amaskoleron. La dŝenerala reago de la Sanhedrino do ne povis esti alia ol li deziris: “Tŝiuj respondis: «Li meritas la morton !»” [Mateo 26,66]. Kiom da lezifoj en tiu nura fazo de la protseso !

{Rimarku, ke tiu lintŝavida unuanimetso de la teokratija estraro de Israel, de la tiama dŝia parlamento, spirite partoprenigis kaj ligis la judan popolon kiel tuto, vole nevole, law sama mistika ledŝo, kiu benis la tutan posteularon de Abraham en ties persono, aw malbenis la tutan posteularon de Kain en ties persono.}

Dek nawa lezifo: ne okazas serena interkonsilidŝo, sed tujuja mortverdikto [ŝ5.5.1 – 5.5.4].

Dudeka lezifo: la verdikto pronontsatas en la sama tago kiel la komentso de la protseso [ŝ5.5.1].

Dudek unua lezifo: la du sekretarioj ne kolektis votŝdonojn, nek votŝdonis la judŝistoj individue [ŝ5.5.5].

Tiel protsedis la dumnokta kunsido, profetite en la orakoloj de David [Psalmoj 21 kaj 108]: “Asembleo de malbonuloj trenis min en siad mezod. Pekemuloj sin donis rendevuon, atendente oportunan okazon por damadŝi al mi.”

Dudek unu lezifoj faratis kaj etŝ ne unu synhedrano levis sin por protesti. La Evangelio elstarigas tion: “Tŝiuj kriis: li meritas morton !” Estas ne sen-intentse ke Marko [14,64] substrekas “tŝiuj”. Sonas ja kiel intensa elkrio, kiel dŝemo pro skandalo, kiel doloro kaj surprizo. Dŝi indikas ke estas mirige ke, inter la 71 membroj kiuj konsistigis la Sanhedrinon, ne troveblis etŝ nur unu, kiu posedis sufitŝe da honorsento kaj aplombo por protesti kontraŝw tiega fiprotseso. Jen klara demonstro ke tŝiuj havis saman moralon kaj karakteron kiel Kajafa, estis same koruptaj.

Kaj, ve, ankaw estis neniŝ defenda protsedo [ŝ5.4.1]. En tiu dumnokta kunsido, la du nurnuraj anoj kiuj estus tsertege pledintaj favore al la kulpigito — Josef el Arimathea kaj Nikodem — ne tŝeestis ! Ili rifuzis partopreni en kunsido kontraŝwregula tŝar ja dumnokta kaj dumpaska.

En la avana kunsido, la protesto de Nikodem ja sufokatis [Johano 7,52] — “Tŝu ankaw tu estas {malinda} Galilujano ?” — kaj ili tial tsertis ke oni ne awskultus ilin; sekfe ili tenis sin malproksimaj de la insidoj de la Synhedro. Luko [23,50] atestas tion esplitse pri Josef: “Li ne kunsentis kun la plano de la estroj kaj li prenis neniun parton en tio kion ili faris kontraw Jesuo.” Ni neniel dubas ke oni povas diri la saman pri Nikodem, kiu jam kuradzis defendi Jesuon.

La malfelitŝa kondamnito sekfe restis sola kaj sen defendo. En la Malnova Aliantso [Genezo 37,27], kiam la dek unu filjoj de Jaakob komplotis por mortigi sian fraton Josef {la klarvidanton}, tamen du el ili sentis memriprotŝon (Ruben kaj Juda) kiuj konsilis anstatawe vendi lin al Ismaelanoj. Kaj kiam la perfida Axitofel [en II Redĝoj 15,32] persfadis la konsilion sub prezidado de Apsalom posttŝasi kaj pereigi non David, sin levis fremdulo, Xusai, por preni la defendon de la malfelitŝa redĝo, perfidita de sia popolo kaj persekutata de sia propra infano. Sed tŝi-kaze awdeblis neniun kompatema votŝo favore al tiu kiu estis pli homfrato ol Josef, kaj pli redĝa ol David. La malfelitŝa senkulpulo vidis realidzi la profetaĝo de Psalmo 30,13 kiu anontsis ke li estos liverita al dĝenerala malintereso: “kiel homo forviŝita el la koroj”.

7. Lezifoj dum la matena kunsido

7.1 Motivo por dua siedzado.

[Mateo 27,1 – Marko 15,1 – Luko 22,66] “Ek-de la mateno, tuj kiam tagidzis, la tŝefpastroj kunvenis kun la pliadzuloj kaj la klarigistoj, kaj la tuta konsilio por debati kontraŭ Jesuo, por tiun liveri al morto.”

Estis plej alta netseso por Kajafa kaj la Synhedro malhelpi, ke la dumnokta kunsido kaj la verdikto kontraŭ Jesuo montrus sin malvalidaj. Ni ja emfazis kiom da kriaj lezifoj ili kreis. Sekfe, embarasaj protestoj povus sin levi el la popolo pro tiu dumnokta kunsido tute nekutima kaj neledza, pro la sinkontraŭdiroj de la akuzantoj, pro la tro hasta kaj senkontrola protsedado. Aliflanke, estus konsilinde akiri novan kaj tute lawforman pruvon pri la “blasfemo” de la kondamnito, kio provizus tŝiun deziratan ofitsaletson al la verdikto. La synhedro en plenetso tial denove siedzis tŝe matenidzo.

Kompreneble ne por ekirigi detsan kaj lawledžan protseson, sed nur kun la tselo liveri la malamegatan profeton al eksekuto, kunforme al la traditsiaj reguloj kaj devigaj normoj kiuj posedus la netsesan awtoritaton tŝe la popolo. Do neniel temis pri revizio de la avana verdikto; Jesuo estis kaj restis kondamnita, ne eviteble kondamnita !

Sed vidu, kfankam la Asembleo sertŝis senriprotŝan protsedon absolute kunforman al la Ledžaro, ili aldonos ancoraw pluajn lezifojn al tiuj jam akumulitaj ! En sia hastemo por fini la aferon, la Asembleo nome kunvenis “ek-de la mateno, tuj kiam tagidzis.” Tio en si mem konsistigas **la dudek trian lezifon**, tŝar ili ne havis la rajton okazigi ion tian avan ol la matena ofertseremonio estis plenumita [§5.1.4]. Flavius Josephus klare raportis [“Antikfaĵoj” 3,10,1]: “La ledžo ordonas ke oni butŝu tŝiutage du unujarajn ŝafidojn, la unun kiam tagidžas, la duan kiam noktidžas.”

Kunvenante ek-de la awrora, ili ne atendis la finon de la templa solenažo, kiu bezonis almenaw unu horon por kompletidži. La oferviktimo devis perdi sian sangon, esti senfeligita, ofertita al Jehovo, kaj esti konsumita dum *proi-skriptitaj predĵoj. Tiamaniere la synhedro siedzis almenaw unu horon tro frue.

Sed io senkompare pli grava ancoraw estis la granda festotago de Pasko, kaj etŝ tiam spetsiale solena *Pesax*, dum kiu tŝiu judža arandžo estis rigore malpermesita [§5.1.1]. Do ancoraw plia misfaro: **la dudek tria lezifo** en la vitso. Origenes (185-254 PD), elstara intelektulo kaj egzegezisto {kiu famas i.a. pro kreo de la *Hexapla*, interkomparo de ses greklingvaj tradukoj de la hebrea Biblio) memorigis pri la paroloj de Jehovo {en Jesaja 1,14} — “Mi malamas vuajn festojn kaj ilin abomenas.” — komentante “Estas awgure, ke Dio

deklaris ke Gi abomenas la festojn de la Synagogo, tŝar la Judoj faris grandan pekon, liverante Jesuon al morto en la Paskotago mem.”

7.2 Nova sed nur supraĝa pridemandado je-de Jesuo.

“Kaj ili igis lin aperi en ilia asembleo, demandante: «Se tu estas la Mesio, diru tion al ni.»” [Luko 22,66]. Konstatu, ke ancorawfoje neniu atento havigatas al la ledĝe deviga protokolo. Ili etŝ plu ne provas aperigi akuzantojn por fari la bezonajn (falsajn) deklarojn. Tiu protsedo ja komplete fiaskis en la avana tago kaj do neniel profitus al ili ripeti tion, por obei al la ledĝo. Tsetere, ili bonstiis, ke Jesuo ne mensogos, nek al Si mem, nek al tŝeestantaro. Tiel, starigante ree la detsidan demandon, ili ektenos en tiu lia respondo plenan kialon por lin kondamni.

Tiun-tŝi fojon Jesuo respondis [Luko 22,67]: “Se mi tion al vu {re}diros, vu ne kredos min, kaj se mi starigos al vu {kontsernajjn pribibliajn} demandojn, vu ne respondos, nek min {senkulpige} forsendos. Sed ek-de nun la Filjo de Homo {= de Adamo} sidados tŝe la dekstra mano de la Eternulo.”

Per tiu respondo Jesuo klare indikas al siaj judĝantoj, ke ne estis por ekstii la veron, ke ili lin pridemandas novafoje, sed por lin superruzi denove kaj por lin kondamni al morto. Spite tiun faktan li ne preterlasas deklari al ili ke “ek-de nun” — tio estas ek-de la medio de tiu asembleo en ligo kontraŭ Li, kaj de la ŝnuroj kiuj kuntenis liajn manojn — kaj “post tŝio kion vu ancoraw entreprenos kontraŭ mi, mi iros sidadi sur la tronod de la Tŝiopova por preni lokon je la honorplatso destre de Jehovo.” Ili rebatis: “Tu do estas la Filjo de Jehovo ?” [Luko 22,70].

La konkludo, kiun faris la Asembleo, ne povis manki esti rigore dĝusta. Ja la esprimo “sidadi destre de Jehovo” neniel konvenis al nura kreitaĝo, al neniu nura homo. Tŝiuj judĝistoj tiel bone komprenis ke la akuzito atributis al si la saman gloron, la saman potentson, la saman majeston, kaj kunsekfe la saman supernaturon kiel JHWH mem !

Jesuo el Nazaret tŝi-okaze ripetas per similaj vortoj kaj kun la sama solenetsa la konfeson, kiun li faris dum la nokta siedĝado. Hodiaw Li do ree deklaras: “Mi estas, tu dĝin diris !”

7.3 La Sanhedrino ripetas sian verdikton.

“Kaj ili redeklaris: «Por kio ni ancoraw bezonas atestantojn ? Ni ja awdis dĝin el lia propra buŝo !»” [Luko 22,70]. Tiu tria kunsido nun ofitsala do konfirmas la verdikton de la avana. La judĝistaro, en sia hasto vidi la verdikton real-

igita, unuanime deklaras la protseson finita kaj tŝiu plua aw pli profunda eksamenado superflua.

Bone, la protsedado do estas finita, ho anoj de la granda Sanhedrino, sed la sumo de vuaj lezifoj male ancoraw ne estas finita ! Efektive, la unuanimetso tute ne estas lawnorme akirita — **dudek kfara lezifo** — tŝar amasvoto estas absolute malpermesita de la mosea ledžaro [§5.5.4]. Kaj kio pri la devo de judžistoj atente kontroli la respondojn de la akuzato ? En la momento ke tu, Kajafa, starigis la demandon “Tŝu tu estas la Filjo de Jehovo ?”, tuje tu devis submeti la respondon al plej serioza eksamenado de la implitsažoj de tiu respondo:: (a) Tŝu la Mesio devus/povus esti Filjo de JHWH ? – (b) Tŝu Jesuo povus esti tiu Filjo de JHWH ? Neglektante tiun analizon, diktatan de paragrafo 5.2.4 de la kodekso, tu faris la tioman lezifon, **la dudek kfinan lezifon**.

Kaj tuje ancorawfoje plian, **la dudek sesan lezifon**, tŝar tu proklamis verdikton senprokraste, kiun tu devis prokrasti [§5.5.1]. Tiun-tŝi juran malobeon, jam faritan en la avana tago, tu refaris tŝi-matene. Por džui de reguletso, estis džis sabato matene ke la verdikto devis ŝovati. Vere, tŝar oni komentsis la protseson en la nokto inter žawdo kaj vendredo, tiel ke dži registratis en la vendreda tago, kunforme al la hebrea kutimo kalkuli tagojn de unu vesperidžo al la sekfanta [Leviidoj 23,32]. La unua tago de la protseso tial kuris de la žawda vespero džis la vendreda vespero pro paragrafo 5.5.1. El tio sekfis, ke la verdikto rajtis pronontsati nek žawdon vespere nek vendredon matene, sed nurnure sabaton matene !

Nia kalkulo atingis tiel jam 26 lezifojn, sed jen ancoraw unu aldona, **la dudek sepa lezifo**. La kondamno al morto estis komplete malvalida pro tio ke dži okazis en malpermesita ejo, en la hejmo de Kajafa, dum dži devegis okazi en la Salonego de Tajlitaj Ŝtonoj interne de la Granda Templo [§5.5.7] !

Kontserne al tiu fifama protseso estas kompreneble, ke pluraj verkintoj de la Talmudo, komprenante la detsidan gravetson de tiu-tŝi lasta kontrawledž- etso en la protseso, klopodis en multaj lokoj kredigi ke Jesuo el Nazaret estis trenita al la ofitsala tribunala ejo, tie judžita, kaj kondamnita fare de la Sanhedrino en dži kunveninta por la verdikto. Tiažojn oni povas legi en la *Thoseftot* aw “Aldonoj” al la Talmudo de Babilono kaj en “Pri la Sanhedrino”, tŝapitro 4, folio 37: “Endas rimarkigi ke tŝiufoje, kiam la gravetso de iu kazo tion postulis, la Sanhedrino kunvenis en la salonego *Gazith* de la tajlitaj ŝtonoj, kiel dži tion faris en la kazo de Jesuo kaj aliaj similaj.”

Sed estas tiuj asertoj nenio pli ol mokinda supozo imagita, por senkulpiĝi sin, ses jartsentojn post la evento. La historika vero, prezentata en la Evangelioj kaj atestata de perokulaj tŝeestantoj, estas sole nur jena: Jesuo

trenatis, judžatis, kaj kondamnatis en la domo de Kajafa. Nenio forviŝos aw kontraŭdiros la kurtan sed trafan frazon de Johano [18,26]: “Ili kondukis Jesuon de tŝe Kajafa al la tribunalo de Pilatus.”

Kaj nun estas farite: Jesuo el Nazaret estas kondamnita al morto ! La pastroj, klarigistoj, kaj pliadžuloj forsaltas de siaj sedžoj. La ligitan viktimon ili tumulte puŝas al Pilatus, al la romena guvernisto, por postuli de tiu ofits-alan aprobon de la verdikto kaj džia realigo [Luko 23,1 – Marko 15,1 – Mateo 27,2 – Johano 18,28].

{Indus fingromontri al ancoraw aliaj emotsiigaj detaloj, kiuj elstarigas la kunkulpon de la hebrea popolamaso en la granda dramo, kiu amaso ja same postulis tujtujan mortigon de Jesuo, eŝ torturan per krutsifo, akompane al tiu de la asemblea anaro. Sed tio estas alia historio. Nome estis ne la unua fojo en la homa historiko, ke popolamaso, hordo, idžis kfazaw furioza luparo, unumense atakanta iun malfelitŝan viktimon, kulpan aw senkulpan, nek ve, la lasta fojo. Sed en tiu–tŝi dramo la Judoj soifis al la sango de sia propra Mesio ! Ne nur tio. Post kiam la romena guvernisto, tute malinklina tŝedi al la dženerala postulo, lavis al si la manojn por demonstri, ke li ne volis preni la teruran respondetson sur sia persono, ili lawte kriis ke ili mem volonte aktseptos tiun respondetson, ne nur por si mem sed eŝ por sia tuta posteularo [Mateo 27,25] !!!

La Israelidoj tiamaniere alvokis sur sin la vendžon de la Eternulo, kiel klare aludate en la alegorioj de Jesaja 5,1-7 kaj Mateo 21,33-43. Mallonga tempo poste la juda natsio efektive estis masakrata kaj forpelata el sia hejmlando, džiaj domoj kaj temploj detruataj, pretsipe tiu belega de Jeruzalemo. Tra tempo kaj spatso, de pogromo al pogromo, la Israelidoj (“Judoj”) estis persekutataj kiel besta predo, ne lastvitse dum la nazia holokawsto. Felitŝe ... ne portŝiame ! JHWH neniam forgesas Sian solenan interligon kun la Idoj de Israel, kaj en la jaro 1948 fine permesis al ili — post dumil jaroj ! — reiron al la patrujo, awgure al baldawa repatsidžo kaj pardono por la neimageble kolosa peko.

La teruran stŝenon de tiu memkondamno en la palatso de Pilatus vizie kaj detale priskribis la mistik-ulino Anna-Catharina Emmerick, kion la leganto povos konsulti en tŝapitro 36 de mia traktažo “La Teorio pri Tŝio”.}

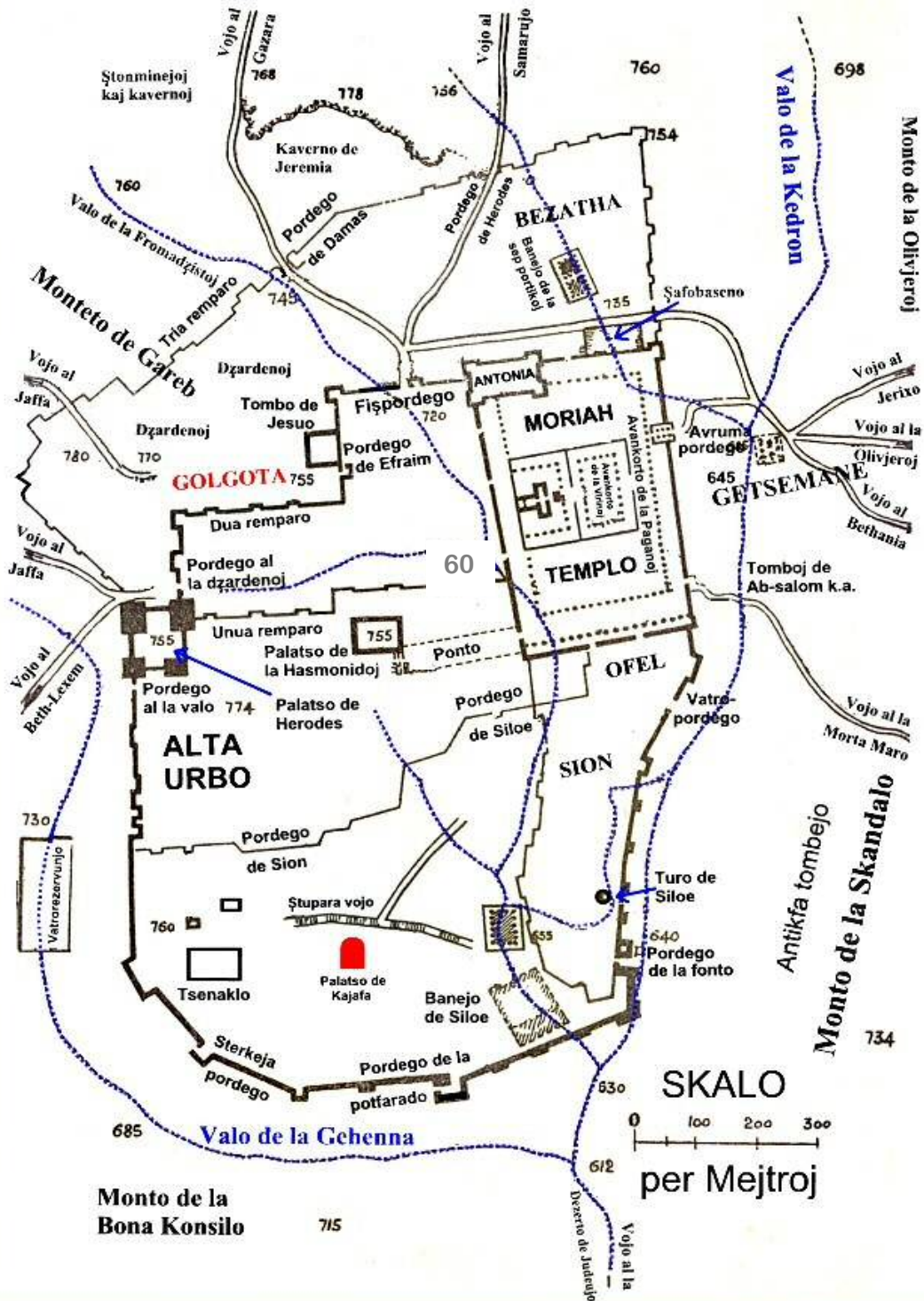
Manuel Halvelik

Nia tselo estis per dokumentoj kaj jura analizo pruvi la kulpon de tiu mallojala Asembleo, de tiu fia Sanhedrino. Estis ja dži kiu aperigis Jesuon antaw sia tribunalo, dži kiu lin malhonore pri-demandis kaj maljuste kondamnis al morto.

La domo de Kajafa, kie dži siedzis por tiu fatala fifaro, estis la serpentejo kaj la venenizita medio el kiu fontis la grandega maljustažo, turnopunto en la homa historiko. La teruražoj en la romena palatso kaj sur la posta krutsirvojo, estis nur sekfoj de tio. Estas tiel la Sanhedrino, kies anojn kaj farojn ni detale analizis, kiu mem kulpegas kaj meritas tian kondamnon !

JERUZALEMO

en la tempo de Jesuo

KONKLUDO

Ni rekonstruis la protseson kontraŭ Jesuo el Nazaret, dokumentojn enmane, konsiderante unue la membrojn de la tribunalo kaj due iliajn agojn, en lojala kaj kongsientsa maniero.

La membroj de tiu asiza kortumo antikfa montridzis esti kolekto de viroj plej-parte maldignaj por sia alta ofitso. Neniu vera pietso, neniu rektanmetso, neniu valoro morala; la historikistoj de nia propra gento ilin tŝifonigas !

Rilate iliajn agojn, t.e. ilian manieron jure protsedadi, ni konstatis apenaw kredeblan akumuladon de fiaĝoj kaj misaĝoj, **dĝis 27 lezifoj al la Ledĝo-kodekso**, kie unu sola tia estintus sufitŝa por nuligi la verdikton ! Tiujn malobeojn ni nombrizis vide al la hebrea jursistemo kiu en tiu epoko validis, sed oni kredeble malkovrus ankoraŭ pliajn se oni komparus al la pli detal-egaj jurkodeksoj de modernaj popoloj {demokratijaj}.

Neniu morala indetso tŝe la judĝistoj, neniu jura kunformidĝo en ilia protsedado. Jen, karaj samgentanoj, estas la konkludo kiun ni faras kaj kiu, kune kun ni, faros tŝiu honesta israelida koro.

Do permesu al ni demandi: antaw tiu spektaklo tŝe niaj prapatroj, tŝu ne estas honora devo nia, justitsa netseso, por tŝiu honesta Israelido aktuala, malaprobi la tiaman verdikton de la Sanhedrino kaj serioze reeksameni kiu reale estis Jesuo el Nazaret ?

Eksterdube, li ne povis esti ordinara homo. La stranga kaj tordita ofitsala agmaniero kontraŭ li tion abunde pruvas. Evidente, se dum iu protseso {kiel sufitŝe ofte okazas, hazarde aw intentse} iu advokato malkovras mal-regulaĝon en la protsedomaniero, tio per si mem ne netsese kondukas al senkulpigo de akuzato. Sed kiam en la kompleta justitsa organizaĝo, de komentso dĝis fino de la protseso, oni vidas paradi unu post la alia, dudek sep malobeoj, plejparte gravaj kaj skandalaj, opstine interkonsentitaj, tŝu jen ne estas lawtkria pruvo ke la iama akuzito kaj viktimo estis tute ekster-ordinara persono ?

8. Kiu do povis esti tiu eksterordinarulo ?

En la tago ke li faris triumfan eniron en la santad tŝefurbod Jeruzalemo, sidante sur azenido, lin aklamis sur la tuta vojo Israelidoj kaj etŝ fremduloj — kfin tagojn avan la protseso — venintaj por la granda *Pesax* el tŝirkawaj kaj malproksimaj regionoj: el Partujo, Medujo, Persujo, Medzopotamujo, Pontuso, Frygujo, Libio, Kyrenujo, Kreto, Edŝiptujo, Arabujo, Romo — oni povus diri, por tiu epoko, spetsimena kolekto el la homaro. Ankaw tiu popolamaso starigis al si la demandon, tŝiu en sia propra lingvo: “KIU ESTAS TIU ?”

Jen la gravega kaj detsida demando kiun tu ankaw, leganto aw legantino, devus fari al tu mem, se ne pro tiu triumfiro, tiamdo tserte pro la eksterordinara miskonduto de la tuta tiama Synhedro, la antikva juda Parlamento.

= “Kiu estas tiu ?” por kiu indis perforti la jurkodekson.

= “Kiu estas tiu ?” kiu reagis al tŝiu perforto nur milde kaj serene.

= “Kiu estas tiu ?” kiu trinkis la amaran *vatron de Kedron, kiel faris David kaj kiu vendatis kiel Josef.

Tiun fundamentan demandon kaj enigmon, je tempodistantso de dumil jaroj, kiam la tumulto silentidŝis, la pasio estingidŝis, tŝiu bonvolema kaj lojalanima Hebreo kapablas mem solvi, prenante enmane la Santajn Skribaŝojn.

Kiom kontsernas nin, kiuj estas viaj fratoj law la karno, ni ekstiis tion jam en nia junadŝo. Estas tŝiufoje kun profunda emotsio, ke niaj koroj kaj okuloj revenas al tiu inspirita padŝo de nia Tenaxo, kiun ni tŝi-poste petas tun konsideri. Meditu pri dŝi, ho Israelido, dŝi rivelos al tu kiu reale estis TIU kondamnita de la Sanhedrino. Kaj dŝi tiam instruos al tu, kio devos esti surtere la lasta ago de la juda popolo avan la granda eniro, kun triboj kaj familioj, en la landod de la promeso, la {Ekumenad} Ekleziod {tutmondad}, kaj pliposte en la promesitad landod de la Eternetso.

9. Jen tiu spetsiala padžo ŝuldata al la profeto Zaxaria

[12,13]: «En tiu tempo Jehovo defendos la lodžantojn de Jeruzalemo kaj tiu inter ili kiu ŝandžidžas estos en tiu tempo kiel David, kaj la domo de David estos kiel Dio, kiel andželo de Jehovo tŝe ilia frunto. Kaj okazos en tiu tempo ke Mi okupos Min per ekstermado de tŝiuj popoloj kiuj atakis Jeruzalemon. Sed sur la domoj de David kaj sur la lodžantoj de Jeruzalemo Mi verŝos spiriton de gratso kaj de petegado; kaj ili turnos siajn rigardojn al Mi. Kiom kontsernas tiun kiun ili trapikis, ili funebros pro li, kiel oni funebras pro {mortinta} solfiljo, mal-džojante pro li kiel oni maldžojas pro {mortinta} unuenaskito. En tiu tago estos granda plorado en Jeruzalemo, kiel la plorado de Hadadrimon en la valo de Megido. Ploros la lando, tŝiu familio aparte: la familio de David aparte kaj iliaj edzinoj aparte; la familio de la domo de Natan aparte kaj iliaj edzinoj aparte; la familio de la domo de Levi aparte kaj iliaj edzinoj aparte; la familio de la Ŝimejidoj aparte kaj iliaj edzinoj aparte; tŝiuj familioj kiuj postrestas, tŝiu familio aparte kaj iliaj edzinoj aparte.»

[Zex:13,6-9] “Oni diros al li: «Kio estas tiuj-tŝi vundoj en tuaj manoj?» Tiam li respondos: «Mi ritsevis tiujn batojn en la domo de miaj amikoj.» Ho glavo, levu tun kontraŭ Miad paŝtistod kaj kontraŭ Miad plej proksimad amikod, diras Jehovo Tsebaot. Frapu la paŝtiston por ke diskuru la ŝafoj. Kaj Mi turnos Mian manon al la malgranduloj. Kaj sur la tuta Tero, diras Jehovo, du trionoj estos ekstermitaj kaj pereos kaj unu triono restos sur dži. Tiun trionon Mi metos en fajrod kaj refandos džin kiel oni refandas ardženton, kaj Mi elprovos džin kiel oni elprovas *avrumon. Li vokos Mian nomon kaj Mi kontentigos lin. Mi diros: Tiu estas Mia popolo kaj li diros: Jehovo estas mia Dio.”

Fronte al tiu priskribo, al tiu dialogažo, al tiuj vundoj en la manoj kaj piedoj, kiu inter vu, ho Izraelidoj, ne rekonos en Tiu la Dihomon kondamnitan de la Sanhedrino — almenaw se vu estas versintsera kaj malfermita al la influo de gratso? Ja la Santaj Skribažoŝj malkaŝas al vu lian nomon: Li estis **la Mesio, la Sinjoro** ! Niaj prapatroj, ve, ne rekonis lin. Sed iliaj geidoj Lin rekonos iun tagon. {Iun tagon en kiu} tŝiu el ili {kune kun la apostolo Thomas} diros al Li: **Mia Sinjoro kaj mia Dio!** Kaj, agnoskante, ili petos povi rigardi la vundojn de liaj manoj kaj piedoj; al tiuj vundoj ili premos siajn lipojn; sur tiuj vundoj ili lasos flui torentojn de larmoj. Nia Tero kormolidžos je tiu spektaklo, tŝiuj homoj plorados kune kun ili, unu familio aparte kaj alia aparte.

Tiun tagon de *abrotala kaj emotsiiza agnosko ni, kiuj skribis tiujn-tŝi padžoŝjn, ne kapablos sperti surtere — jam delonge ni estos forpasintaj. Sed el la Tŝielo kie Dio, ni esperas, bonvolos

nin aktsepti, ni unuigos nin al nia popolo konvertidzinta kaj pentanta. En la Tŝielo plu ne estas larmoj; tial ni prunteprenos, por kune plori kaj prezenti ilin al Dio, la larmojn de niaj fratoj: la Domo de David, la Domo de Natan, la Domo de Levi, la Domo de Ŝimeji. Kiam eklumos la tago de la singultado “De kie venas la vundoj ke tu havas en la mezo de la manoj?” — En tiu tago, ax, memoru la du filjojn de Israel, pastroj de Jesuo Mesio, kiuj verkis tiujn-tŝi padzajn. Kaj kompanse por la {multaj} horoj kiujn ili deditŝis al tiu laboro, faligu kiel honorizo kelkajn el viaj larmoj; faligu ilin en ilia nomo je la piedoj de la Kondamnito de la Sanhedrino.”

Per Cristom cay cum Cristom regu Patzom super Israelom.

שמע ישראל

Psalmo 21 (22)

Vaksa bildo kreita de Frits Spies

*Mia Dio, mia Dio, kial Tu estas forlasinta min
malproksime de miaj alvokoj, de miaj plendaj paroloj ?
Mia Dio, mi krias en la tago kaj Tu ne respondas;
en la nokto, kaj Tu ne atentis min.
Tamen Tu restadas en la santejo,
ho gloro de Israel !
Tun fidis niaj prapatroj,
ili fidis kaj Tu ilin savis.
Al Tu ili kriadis kaj savatis;
Tun ili fidis kaj ili ne estis seniluziigitaj.
Sed mi estas nur vermo kaj ne homo;
mokotselo por la homoj, forĝetaĵo de la popolo.
Tŝiuj kiuj min vidas, mokus min,*

ili movas la lipojn, balantsas la kapon dirante:
 «Li apogis sin al la Eternulo; Tiu savu lin;
 Ke Gi lin malliberigu, tŝar Gi lin amas!»
 Jes, estis Tu kiu tiris min el la patrino ventro,
 kiu sekurigis min sur la brusto de mia patrino.
 Sur tuajd genuojd mi ŝetatis ek-de mia naskidŝo;
 ek-de la ventro de mia patrino Tu estas mia Dio,
 ne malproksimidŝu de mi, tŝar angoro min premas,
 proksimigu Tun, tŝar neniu min helpas.
 Tŝirkaw mi estas multaj bovoj,
 fortaj bovoj de Baŝan tŝirkawas min.
 Ili malfermegas kontraw mi siajn fawkojn
 kfazaw leono disŝiranta kaj blekanta.
 Mi estas kiel vatro forfluanta,
 tŝiuj miaj ostoj estas disigitaj;
 mia koro estas kiel vakso,
 dŝi fandidŝas en miaj intestoj.
 Mia gordŝo elsekidŝis kiel petso de argilo
 kaj mia lango gluidŝas al mia palato;
 Tu kondukis min en polvod de tombo.
 Tŝar tŝirkawas min hundoj;
 bando da krimuloj ŝteliras tŝirkaw mi;
 ili traboris miajn manojn kaj piedojn,
 mi povas kalkuli tŝiujn miajn ostojn.
 Ili min rigardadas kaj dŝojas vidante min;
 ili dividas miajn vestaŝojn inter si,
 pri mia tuniko ili lotas.
 Sed Tu, ho Jehovo, ne restu malproksima !
 Tu, mia forto, rapide venu por helpi min !
 Savu mian animon de la glavo,
 mian vivon de la ungoj de hundo !
 Savu min el la fawko de leono,
 kaj en mia mizero el la kornoj de bubalo.

11. POSTPAROLO DE LA TRADUKINTO

La du aŭtoroj intencis pritrakti ankaw la postan fazon de la Pasiono, en kiu la Redžo de la Judoj devis aŭdi sian propran popolon kriegatŝi “Krucifitu lin, krucifitu lin !” kaj la terurajn implitsaĝojn de tiu komuna forrifuzo. Sed ili rezignis pri tiu plano, tŝar tio ne hejmis en la strikte jura analizo de la protseso, kaj estas plivole afero de mistiko kaj religio. Bedawrinde, ankaw tiurilata aparta verko neniam eldonatis.

Estas kaj restos enigmo ke la juda natsifero — kiel de Dio mem inter tŝiuj popoloj selektita por naski la Mesion — tiom forte kaj longe povas blindigi la Filjojn de Israel pri la dolorega vero. Miakrede tio pretsipe ŝuldatas al ilia dawra preferego por la hom-inspirita Talmudo anstataŭ por la Di-inspirita Biblio, kio estas nenio alia ol pluobeado al Farisajismo. Espereble kaj kredeble, post la suktsesa reiro al la hejmlando, la Israelanoj kiuj aktuale entuziasme anidžas pli kaj pli al la movado de “Judoj por Jesuo” aw “Mesianaj Judoj” (*Jews for Jesus*), enlande kaj eksterlande, alkondukos finfine levon de la historika vuolo kaj instigos sian genton revoki kaj nuligi la abomenan kaj hontigan iaman protseson kontraŭ Jesuo el Nazaret ... sen kiu **ofitsala** revoko la Eternulo ne konsentos forviŝi kulpon kaj punon.

Nejudaj legantoj aw legantinoj tamen klare kontsiu, ke tŝio-tŝi temas pri konflikto **strikte** inter JHWH kaj la de gi Elektita Popolo. Neniel estas afero inter la Idaro de Israel kaj tseteraj gentoj aw tseteraj religiaj komunumoj. Tiuj-tŝi lastaj sekfe havas neniun ajn rajton riprotŝi la Judojn pro ilia kolosa peko, etŝ multe malpli ilin pro tio mistrakti kaj persekuti. Se tio okazis fojon post fojo tra tempo kaj spatso, estas tŝar la Eternulo uzis la fremdularon, la *goyim*, kiel skurdžilon. Modernaj Judoj ne kapablas vidi tiun kaŝitan fundon, sed agas kiel hundo kiu mordas la bastonon kiu dĝin batas, sed ne atentis la manon kiu swingas la bastonon. Nuntempe pli ol avane pro la terure eksterma *Shoa* sub Naziismo. Aliflanke la antiŝemidisma fremdularo ne imagu al si ke dĝi lantŝis kaj lantŝas pogromojn propravole kaj proprapove, malpleje proprarajte. Tute male, dĝi hontu kaj mem pentofaru pro sia malhumana konduto, etŝ kaj ve la traditsia Katolika Eklezio, dum jartsentoj preskaw same memfiera kiel la iama Sanhedrino. “Kredantoj el la Natsioj” tiurilate nepre memoru la admonon de la Apostolo Pawlo en sia letero al la Romenoj [11,13-24]: “Kaj nun, Idolanoj, mi parolas al vu ! Kfankam mi estas apostolo {spetsiale} por Idolanoj {malestimataj de Judoj}, mi taksas mian taskon altvalora, pretsipe por se eble intsiti miajn samgentanojn al ŝaluzo kaj savi kelkajn el ili {por la eterna vivo}. Tŝar se ilia forĝeto estis repatsidĝo {kun la Dipatro} por la mondo {en Jesuo}, kio alia do estos ilia reintegridĝo {en la amo de Dio} ol revididĝo el inter la mortintoj ? Ja, se la unuaj spetsimenoj {de la oferota nova greno} estas santaj, tiamdo ankaw la pasto {el tiuj farita}, kaj se la radiko {de iu planto} estas santa, tiamdo ankaw la brantŝoj {kiuj ŝprutsos el dĝi}. Nu do, se iu kfanto da tiuj brantŝoj estas forhakita, kaj vu, kiel sovadĝa olivjero, estas grefitaj anstataŭ ili {al la Mesio kiel tŝentra olivarbo} kaj ritsevis kune kun ili vuan parton de

la radiko kaj de la abunda suko de la {kultivita} olivjero, tiamdo ne fanfaronu kontraŭ tiuj {originalaj} brantŝoj. Se vu tiele fierus {bone stiu ke} ne estas vu kiuj portas la {israelan} radikon, sed estas tiu radiko kiu vun portas. {Estas pro egzisto de la juda religio, ke la kristana religio aperis.} Kredeble vu diros «Tiuj brantŝoj estas {intentse} forhakitaj, por ke ni povu esti greftataj.» Bone, sed estas pro ilia malkredo ke tiuj {brantŝoj} forhakatis, dum vu tie sidas {sur la awtenta olivjero} pro vua kredo {je la Mesio Jesuo}. Do, ne nutru orgojlajn pensojn, sed {plivole} timu {tŝar la pura kredo sen kunforma konduto ne justigos vun}. Se Dio ne indulgis la naturajn brantŝojn, des malpli Gi indulgos vun {nenaturajn brantŝojn}. Pripensu tial la bonvolemon {kune kun} la severetson de Dio: {unuflanke} gian severetson kontraŭ tiuj kiuj falis for, {aliflanke} gian bonvolemon por vu, konditŝe ke vu persistos en {respondado al tiu} bonvolemo. Se ne, ankaw vu forhakatos. Sed ankaw ili {la Hebreoj}, se ili ne persistos en sia {opstina} malkredo, denove greftatos {al la fundamenta olivjero}, tŝar Dio {fatsile} kapablas ree grefti ilin {restarigi ilin en Sia gratso}. Efektive, se vu, kiuj devenas de sovadŝa olivarbo, al kiu vu denature apartenas, kaj greftatis kontrawnature al la kultivita olivarbo, kiom pli fatsile povos ili esti regreftitaj sur sia propra olivarbo, al kiu ili denature apartenas !”

Iam baldaw la pruntedonita alianŝa heredaŝo devos nepre reveni en la manojd de la veraj posedantoj, kiam realidŝos la profetaŝo de Zaxaria. En tiu rilato ankaw sonas profete la paroloj tributitaj al la buŝo de Papo Paulus VI, kiam tiu en 1964 vizitis la Monton de Olivjeroj en Jerusalemo: “Romo ne portŝiame transprenos la rolon de Jerusalemo. Romo estas loko de eksilo. Sed Petrus ne restos tŝiame eksilita. La vera hejmo de la Eklezio estas kaj restas Jerusalemo. La problemo pri ekumena integridŝo solvatos per Dua Konsilio de Jerusalemo, per kunsido en unuetso kun Mesianaj Judoj.”

